

PROVINCIAAL INTEGRATIECENTRUM
WEST-VLAANDEREN VZW

voor een harmonieuze samenleving

Geactualiseerde Omgevingsanalyse 2007

Inhoudsopgave

Geactualiseerde Omgevingsanalyse 2007	1
Lijst met afkortingen.....	5
0 vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen: een blik op de eigen organisatie	6
0.1 Organisatiestructuur	6
0.1.1 Deel van groter geheel	6
0.1.2 Aantal medewerkers.....	6
0.1.3 Specialisaties.....	6
0.2 Interne sterkte-zwakke analyse van de diversiteitswerking.....	7
0.3 Samenwerkingsverbanden	8
0.3.1 Provinciaal.....	8
0.3.2 Lokaal.....	8
1 Etnisch-culturele minderheden in West-Vlaanderen: een cijferanalyse.....	10
1.1 Belgische nationaliteitsverwerving: evolutie.....	10
1.2 Evolutie van de vreemde bevolking: Vlaams Gewest en West-Vlaanderen (2000-2006)	11
1.3 Evolutie van de vreemde bevolking (1990-2006): centrumsteden	11
1.4 Aandeel inwoners van vreemde origine.....	13
1.5 Vreemde nationaliteiten in West-Vlaanderen	13
1.6 Cijfergegevens mensen zonder wettig verblijf	15
1.6.1 Algemeen	15
1.6.2 Illegalen op doorreis in West-Vlaanderen.....	16
2. Onthaal van inburgeraars in West-Vlaanderen	18
2.1 Meerderjarige inburgeraars	18
2.1.1 Algemeen	18
2.1.2 Cijferanalyse provincie	19
2.1.3 Cijferanalyse gemeenten	23
2.1.4 Nationaliteiten van nieuwkomers per regio	24
2.2 Minderjarige inburgeraars in West-Vlaanderen.....	25
2.2.1 Overzicht aantal minderjarige nieuwkomers in de onthaalbureaus in 2006	26
2.2.2 Instroom 5 tot 18 jarige nieuwkomers in de onthaalbureaus in 2006	26
2.2.3 Basisscholen met extra lestijden voor anderstalige nieuwkomers	28
2.2.4 Anderstalige nieuwkomers in OKAN-scholen van het secundair onderwijs.....	28
2.3 Het secundair traject.....	29
3 Asiel.....	32
4 Vrijwillige terugkeer	34
5 De verenigingen van etnisch-culturele minderheden in West-Vlaanderen ..	35
5.1 Geactualiseerd overzicht van het aanbod.....	35
5.1.1 Zelforganisaties Brugge.....	35
5.1.2 Zelforganisaties Kortrijk.....	37
5.1.3 Zelforganisaties Oostende	39
5.1.4 Zelforganisaties Roeselare	41
5.2 Verenigingen van etnisch-culturele minderheden in West-Vlaanderen: ondersteuningsaanbod	42
5.2.1 Brugge.....	42
5.2.2 Kortrijk.....	42
5.2.3 Oostende	42
5.2.4 Roeselare	43
6 Evoluties in het provinciaal en lokaal beleid	44
6.1 Provinciaal beleid.....	44
6.2.1 Emancipatie en participatie	44
6.2.2 Woonwagengewoners	47

7	Maatschappelijke domeinen: recente evoluties	48
7.1	Onderwijs	48
7.1.1	Basisscholen en omgaan met diversiteit	48
7.1.2	Ouderbetrokkenheid in basisscholen	50
7.1.3	Studieondersteuning aan huis	53
7.2	Tewerkstelling	54
7.2.1	Afkomst: evolutie van de werkloosheid	54
7.3	Welzijn	59
7.3.1	Toegankelijkheid van de West-Vlaamse Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW): vervolg	59
7.3.2	Allochtone 55-plussers in West-Vlaanderen	61
7.3.3	Tendensen en evoluties Sociaal Tolkendienst West-Vlaanderen	66
7.3.4	Vrijwilligers	68
7.3.5	Geestelijke gezondheidszorg	69
7.4	Participatie aan het maatschappelijk leven	70
7.4.1	Vrijtijdsbesteding nieuwkomers	70
7.4.2	Toegankelijkheid reguliere verenigingen in West-Vlaanderen	71
7.5	Beeldvorming	73
7.5.2	West-Vlaanderen: situatieschets	74
7.5.3	Acties onder de noemer 'beeldvorming'	74
7.6	Huisvesting	76
7.6.1	Inleiding	76
7.6.2	Discriminatie op de huisvestingsmarkt	76
7.6.3	Verplichte affichering huurprijs	77
7.6.4	Huisvesting en armoede, huren versus kopen	77
7.6.5	(On-)Betaalbaarheid van een woning	78
7.6.6	Nieuwe wetgeving sociale huisvesting	79

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt de omgevingsanalyse van het jaar 2007-2008. Een bijzonder document, aangezien het grote lijnen en tendensen weergeeft van wat we kunnen verwachten met betrekking tot de belangrijkste levensdomeinen voor de groep allochtone mensen in West-Vlaanderen (en bij uitbreiding Vlaanderen).

Wij hebben bij de opmaak van deze analyse enerzijds studie- en onderzoekwerk geleverd, anderzijds veel partners bevraagd met betrekking tot hun werkdomeinen en hoe etnische minderheden zich hierin verhouden.

Aangezien wij met een klein team werken, heeft elk lid van dit team een bijdrage geleverd, meer bepaald rond de thema's waarvoor hij/zij verantwoordelijk is. Daarnaast werden de extra thema's waar rond wij geen specifieke inhoudelijke opdrachten opnemen (mensen zonder wettig verblijf, woonwagenbewoners, ...), verder verdeeld onder de teamleden. Dit zorgt er voor u in deze analyse verschillende schrijfstijlen kan ontdekken. Bij het redigeren van de teksten hebben we getracht dit zoveel als mogelijk te omzeilen, maar hier en daar zal wel een zin aan onze aandacht zijn ontsnapt.

Wij hebben deze omgevingsanalyse opgebouwd rond de belangrijkste rechten van alle inwoners van ons land en hebben ons daarom gefocust op de thema's welzijn, onderwijs, werk en huisvesting. Daarnaast hebben we ook het luik participatie verder opgenomen. Participatie en de kansen hiertoe zijn tenslotte indicatoren als het gaat over integratie en betrokkenheid van allochtonen in onze samenleving.

Een omgevingsanalyse heeft als doel een beeld te brengen van een bestaande situatie, hiervan een analyse te maken en deze analyse verder uit te diepen naar kansen, bedreigingen en conclusies. Het is enerzijds een beschrijving van het bestaande aanbod, anderzijds van de noden en knelpunten die worden ervaren en de consequenties hiervan. Dit is ook de manier waarop wij de analyse hebben opgevat. We hopen hiermee een bescheiden bijdrage te leveren aan diensten en personen die meer inzicht willen verwerven in de situatie van etnische minderheden in West-Vlaanderen.

Deze analyse vormt de basis voor het nieuwe meerjarenplan dat wij dienen te schrijven (2009 – 2014). Wij wisten reeds vanaf midden 2007 dat de integratiesector een nieuw decreet zou krijgen. Intussen (januari 2008) zijn wij door het kabinet Keulen op de hoogte gebracht van de inhoud van het nieuwe decreet. Dit decreet heeft ernstige gevolgen voor de huidige integratiesector. Er wordt ondermeer afgestapt van een categoriale werking t.a.v. etnisch-culturele minderheden. Er moeten vanaf 2009 ook inspanningen worden geleverd naar andere kansengroepen toe, naast de etnische minderheden. Deze omgevingsanalyse is echter nog 100% geschreven vanuit de situatie van etnische minderheden. Andere kansengroepen werden nog niet opgenomen. In ons meerjarenplan maken we wel reeds de link naar andere kansengroepen toe, maar dan vooral vanuit een verkennend/onderzoekend perspectief. Er dient enkel een concrete planning voor 2009 voorzien te worden, want vanaf 2010 gaan de private integratiecentra niet langer bestaan.

Ik wil graag alle partners bedanken die dit onderzoek schriftelijk of mondeling mee 'body' hebben gegeven. Daarnaast – en niet in het minst – wil ik alle medewerkers van de diversiteitswerking bedanken, want dit product is het resultaat van een vlotte samenwerking en sterke gedrevenheid van een gans team!

Wij wensen u veel leesgenot

Ellen Derluyn
Coördinator diversiteitswerking

Lijst met afkortingen

ECM	etnisch-culturele minderheden
MO	maatschappelijke oriëntatie
INBattest	inburgeringsattest
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers
CGVS	commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen
MARO	Minderhedenadviesraad Oostende
LOP	Lokaal Overlegplatform
LID	Lokale Integratiediensten
SDV	Sociale dienst voor vreemdelingen
VROEM	Vlaamse vereniging voor Voyageurs, Roms, Roma en Manoesjen
ICO	intercultureel onderwijs
GOK	gelijke onderwijskansen
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
SERR/RESOC	Sociaal-economische Raad voor de Regio
NK	nieuwkomer
KMS	Kerkwerk Multicultureel Samenleven
ID	integratiedienst
OESO	organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
NWWZ	niet werkende werkzoekenden
CGKR	Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding
SVK	sociaal verhuurkantoor
MZVV	mensen zonder wettig verblijf

0 vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen: een blik op de eigen organisatie

0.1 Organisatiestructuur

0.1.1 Deel van groter geheel

De vzw Provinciaal IntegratieCentrum bestaat uit drie entiteiten: Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen, Sociaal Tolkendienst West-Vlaanderen en de minderheden- of diversiteitswerking. Deze drie entiteiten worden overkoepeld door een maatschappelijke zetel die haar werking heeft in Roeselare.

Onthaalbureau Inburgering werkt met 3 vestigingen, m.n. in Brugge (voor de regio's Brugge en Roeselare), Oostende (voor de regio's Oostende en Ieper) en Kortrijk.

0.1.2 Aantal medewerkers

In onze organisatie werken we momenteel (dd 2008-02-04) met 42 medewerkers. 9 medewerkers (7,25 FTE) werken op de diversiteitsdienst, 2 medewerkers (2 FTE) op de Sociaal Tolkendienst en 28 (25,30 VTE) medewerkers binnen het Onthaalbureau Inburgering en 3 medewerkers op de centrale diensten (3 VTE). Plus 14 tijdelijke docenten en tolken Maatschappelijke Oriëntatie.

0.1.3 Specialisaties

Als we het hebben over specialisaties, focussen we ons enkel op de diversiteitswerking aangezien dit een omgevingsanalyse is in functie van de werking van de diversiteitswerking en van het meerjarenplan 2009 – 2014.

Onze medewerkers hebben zich in de loop der jaren enerzijds gespecialiseerd in het werken rond toegankelijkheid (o.m. door het aanbieden van vorming, overlegfora voor diensten, organisaties en vrijwilligers, processen opvolgen, ...); anderzijds is er een specialisatie opgebouwd binnen het thema 'participatie en sociale cohesie'. Hier bedoelen we vooral het werken aan het versterken van etnische minderheden via een toeleiding naar vrijetijdsbesteding, ondersteunen van zelforganisaties, ontmoetingen realiseren tussen autochtone en allochtone mensen, werken aan wederzijdse beeldvorming, ...

Gezien de evoluties in onze opdrachten, werken wij vooral vanaf een tweede lijn. Een zwakte binnen dit tweedelijnswerken is dat de voeling met de groepen allochtonen sterk is verminderd, terwijl veel partners net daarom samenwerkingsverbanden zoeken met de minderhedensector! Het gegeven een brug te kunnen vormen tussen doelgroepen en beleid (instellingen, overheid, ...) valt meer en meer weg. Dit heeft vanzelfsprekend ook te maken met de schaalgrootte waarop we werken, met name de hele provincie West-Vlaanderen.

Een sterkte is dan weer dat, via het tweedelijnswerk, wij provinciale, neutrale overlegfora kunnen aanbieden en in een extern adviserende rol kunnen stappen t.a.v. onze gebruikers, want ook daar is behoefte aan.

De kans bestaat er in onze rol van methodiekontwikkelaar/extern adviseur/procesbegeleider nog verder uit te diepen, ook gezien de toekomstige beleidslijnen zoals we die nu kennen.

0.2 Interne sterkte-zwakte analyse van de diversiteitswerking

- Sterktes
 - inbedding binnen een breder geheel van werkingen – structureel/financieel betere verankering
 - nauwe samenwerking met de Sociaal Tolken dienst en het Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen
 - competenties van de verschillende medewerkers: de medewerkers komen telkens uit een andere hoek voor wat betreft opleidingen, werkervaring, Dit zorgt alvast voor een multidisciplinair team waarbij competenties zo goed als mogelijk worden ingezet
 - de vlakke organisatiestructuur binnen de diversiteitwerking: 1 leidinggevende, 7 inhoudelijk medewerkers, 1 administratieve ondersteuning. Deze vlakke structuur zorgt er voor dat de individuele medewerkers veel verantwoordelijkheden hebben en zich betrokken voelen bij hun opdrachtenkader.
 - Onze gecentraliseerde werking (de werking van onze steunpunten werd stopgezet 31 december 2006); dit zorgt voor een centraal aangestuurde werking, een efficiënte inzet van mensen en middelen en een vlotte opvolging van de opdrachten die we dienen te realiseren.
 - Sterk uitgebouwde netwerken in de Provincie West-Vlaanderen met vele actoren uit het ECM-veld.
 - Jarenlange ervaring rond thema's als onderwijs, maatschappelijke participatie, sociale cohesie en degelijke kennis van domeinen als welzijn, beeldvorming.
- Zwaktes
 - De personeelsbezetting: 6.45 FTE medewerkers kunnen inhoudelijk worden ingezet om een hele provincie (want er dient gebiedsdekkend te worden gewerkt) te bedienen rond een zeer breed scala aan opdrachten, los van alle extra vragen die op de dienst binnen komen.
 - De focus op de centrumsteden. Omwille van de kleine personeelsbezetting focussen we ons vooral op de centrumsteden (afgezien van beperkte engagementen in Menen en Waregem) en werken we niet gebiedsdekkend.
 - Het brede scala aan opdrachten maakt het ons moeilijk te specialiseren.
 - Onze werking is te weinig bekend bij derden. We kunnen ons opdrachtenkader niet zomaar vatten in een aantal slagzinnen. Ons werk is soms weinig tastbaar en zichtbaar. Dit maakt het moeilijk om onze dienstverlening te legitimeren.
 - De gecentraliseerde werking: in de steden waar vroeger een steunpuntwerking was, hebben de partnerdiensten niet altijd goed begrepen waarom de plaatselijke werking werd stop gezet. De voeling met lokale realiteiten in Kortrijk en Oostende is hier door ook minder sterk. Ook de voeling met minderheidsgroepen valt ten dele weg.
- Bedreigingen
 - Het nieuwe decreet dat er aan zit te komen. Onze (private) sector kent een uitdoofscenario (tot eind 2009). Wij zijn bezorgd enerzijds voor de consequenties die dit decreet zal hebben op het huidige ondersteuningsaanbod t.a.v. etnische minderheden als kansengroep, anderzijds voor de personele en organisatorische gevolgen.
- Kansen
 - Het nieuwe decreet kan kansen bieden in de zin van meer afdwingbaarheid van rechten, rond klachten bij discriminatie, de gelijke kansen sector kan sterker worden.
 - Specialisatie van de huidige personeelsleden rond het begeleiden van diversiteitprocessen i.f.v. toekomstige opdrachten.
 - Link met Inburgering en Sociaal Tolken biedt kansen zoals input van eerstelijns werkers, doorstroom van informatie, kanaal naar de doelgroep, detecteren van knelpunten voor het secundair traject Inburgering.

- Bestaande methodieken kunnen worden uitgebreid naar andere kansengroepen, mede via bestaande netwerken en contacten.
- Bestaande structuren kunnen continuïteit verzekeren in de werking.

0.3 Samenwerkingsverbanden

Het is niet mogelijk om alle samenwerkingsverbanden weer te geven aangezien deze zeer talrijk zijn, en soms – indien een opdracht werd gerealiseerd – terug wegvallen om dan later opnieuw te starten. We geven u bijgevolg hieronder een opsomming van vooral structurele samenwerkingsverbanden.

0.3.1 Provinciaal

- Samenwerking met de provincie West-Vlaanderen
 - Beleidsmatig overleg i.f.v. minderhedenbeleid of aanverwanten
 - overleg woonwagenterreinen
 - overleg met de integratiediensten
 - samenwerking i.f.v. studiedagen en evenementen
 - eventueel: samenwerking rond concrete projecten zoals allochtone senioren
- Samenwerking met Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen
 - Project Weg-Wijs
 - Ondersteuning inhoud lessen maatschappelijke oriëntatie
 - Methodiekontwikkeling i.f.v. sociale cohesie tussen inburgeraars en autochtonen
 - Onderzoek bij inburgeraars rond het secundair traject
- Samenwerking met Sociaal Tolkendienst West-Vlaanderen
 - Samenwerking i.f.v. het vormingsaanbod
 - Promotie van de Sociaal Tolkendienst
- Samenwerking met Samenlevingsopbouw West-Vlaanderen
 - In functie van concrete (op te starten) projecten
- Overleg en samenwerking met alle tewerkstellingspartners in de provincie West-Vlaanderen i.v.f. het platform werk (VDAB, SERR-RESOC, vakbonden, integratiediensten, Vooruitzenden, ...)
- Samenwerking met Caritas International, Kerkwerk Multicultureel Samenleven en Vluchtelingenwerk Vlaanderen i.f.v. vormingsaanbod voor vrijwilligers
- Samenwerking met de grote autochtone socio-culturele verenigingen (KAV, SVV-Viva, KWB, Markant, ...) i.f.v. het interculturaliseren van de besturen en de afdelingen.
- Samenwerking met Kleur Bekennen
- Overleg met het Huis van het Nederlands i.f.v. de oefengroepen Nederlands voor allochtone vrouwen
- Samenwerking met Kind en Gezin i.f.v. tolkopdrachten, vorming, ...
- ...

0.3.2 Lokaal

- Samenwerkingsverbanden met alle integratiediensten (Kortrijk, Oostende, Roeselare), en diversiteitsdienst Brugge
 - Ondersteuning van de diensten waar nodig en zinvol
 - Samenwerking i.f.v. het Regionaal Overleg Minderheden (in Kortrijk en Brugge) en het Open Forum te Roeselare
 - Samenwerking i.f.v. ondersteuning zelforganisaties (Kortrijk en Brugge)
 - Overleg i.f.v. uitwisseling en afstemming werkingen onderling en tussen integratiediensten en integratiecentrum
 - Samenwerking i.f.v. het project Weg-Wijs (Kortrijk, Brugge en Roeselare)

- Overleg i.f.v. beleidswijzigingen
 - Samenwerking i.f.v. andere concrete projecten (niet-limitatieve lijst)
- Samenwerking met het Regionaal Wezlijnsconsortium van Kortrijk en de Regionale Welzijnscommissie van Oostende (i.f.v. het Oostends Permanent Overleg Migranten)
- Samenwerking met een verscheidenheid aan diensten die deel uitmaken van een stuurgroep i.f.v. de voorbereiding van de regionale overleggen, open forum en het oostends permanent overleg migranten (Centra Algemeen Welzijnswerk, Rode Kruis Opvangcentrum, Bond Moyson, OCMW, VDAB, ...)
- Samenwerking met lokale onderwijspartners via de Lokale OverlegPlatforms (overal in de provincie), overleg zorgcoördinatoren en Centra Leerlingenbegeleiding (Roeselare en Kortrijk), ...
- Samenwerking met de Steden Oostende en Kortrijk i.f.v. de Internationale Vrouwendag
- Samenwerking met lokale vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties i.f.v. project Weg-Wijs
- Samenwerking met stedelijke onderwijspartners
- Samenwerking met de Centra Algemeen Welzijnswerk, expliciet de CAW uit Kortrijk i.f.v. de toegankelijkheid van hun werking voor etnische minderheden
- Overleg met de stad en OCMW Kortrijk i.f.v. allochtone senioren
- Overleg met de schepenen Sociale zaken van de centrumsteden i.f.v. bekend maken diversiteitswerking en eventueel afstemming plannen
- ...

1 Etnisch-culturele minderheden in West-Vlaanderen: een cijferanalyse

In het decreet betreffende het Vlaamse beleid ten aanzien van de **etnisch-culturele minderheden** rekent men tot deze groep "de allochtonen, de vluchtelingen, de woonwagewoners en de niet tot hiervoor genoemde groepen behorende vreemdelingen die zich in België bevinden zonder wettig verblijfsstatuut en die wegens hun noodsituatie opvang of bijstand vragen".

- **Allochtonen:** personen die zich legaal in België bevinden, ongeacht of zij de Belgische nationaliteit hebben, en aan de volgende voorwaarden voldoen: minstens één van hun ouders of grootouders is geboren buiten België; zij bevinden zich in een achterstandspositie vanwege hun etnische afkomst en hun zwakke sociaaleconomische situatie.
- **Vluchtelingen:** personen die zich in België bevinden en aan één van volgende voorwaarden voldoen: door België als vluchteling erkend zijn op basis van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, in België asiel aangevraagd hebben en deze asielaanvraag is niet definitief afgewezen.
- **Woonwagewoners:** personen met een nomadische cultuur, die zich legaal in België bevinden en die traditioneel in een woonwagen wonen of gewoond hebben, in het bijzonder de autochtone voyageurs en de zigeuners en degenen die met deze personen samenleven of er in de eerste graad van afstammen.
- **Mensen zonder wettig verblijf:** personen die zich in België bevinden zonder wettig verblijfsstatuut en die wegens hun noodsituatie opvang of bijstand vragen.

Soms voegt men er een vijfde groep aan toe:

- de **nieuwkomers/inburgeraars** (wie minder dan een jaar en voor het eerst ingeschreven is in een Vlaamse of Brusselse gemeente: onder meer ontvankelijk verklaarde asielzoekers en erkende vluchtelingen, gezinsherenigers en gezinsvormers, ...).

1.1 Belgische nationaliteitsverwerving: evolutie

Woord vooraf betreffende alle cijfergegevens: het is een moeilijke oefening recent cijfermateriaal te bekomen en dit op een afdoende manier te duiden (wat is een vreemdeling? Zitten hier ook de genaturaliseerden bij?, enz.) Wij hebben gepoogd dit telkens voldoende te duiden, maar de recentheid van het cijfermateriaal laat soms te wensen over, waarvoor onze excuses. Op Vlaams en Federaal niveau is men reeds op weg om alle cijfermateriaal op elkaar af te stemmen.

In de meeste statistieken waarop de officiële vreemdelingencijfers gebaseerd zijn worden als "vreemdeling" alleen personen opgenomen die **niet de Belgische nationaliteit** bezitten. Dat aantal is uiteraard beduidend lager dan het aantal mensen van niet-Belgische afkomst. Regularisaties, zogenaamde verklaringen na het huwelijk, nationaliteitskeuze, herkrijging, ... zorgen immers voor een niet onaanzienlijk aantal inwoners dat Belg is, maar niet van Belgische oorsprong is.

In tabel I zien we dat het aantal nationaliteitsverwervingen tussen 2000 en 2006 sterk is gedaald (bijna gehalveerd).

Tabel I: Evolutie Belgwordingen 2000-2006 ¹							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal aantal personen dat de Belgische nationaliteit verwierf	61.784	62.848	46.247	33.671	34.754	31.475	31.860

1.2 Evolutie van de vreemde bevolking: Vlaams Gewest en West-Vlaanderen (2000-2006)²

In tabel II zien we in 2007 een stijging van het percentage vreemdelingen in het Vlaams Gewest in vergelijking met de voorgaande jaren.

Tabel II: Evolutie van het aandeel van de vreemde bevolking ten opzichte van de totale bevolking in het Vlaams Gewest (2001-2007) ³							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totale bevolking	5.952.552	5.972.781	5.995.553	6.016.024	6.043.161	6.078.600	6.117.440
Vreemde bevolking	280.962	275.223	280.743	288.375	297.289	314.202	331.694
%	4,7	4,6	4,7	4,8	4,9	5,2	5,4

In tabel III zien we dat West-Vlaanderen een stuk onder het Vlaamse gemiddelde zit met 2,3% vreemdelingen onder de bevolking. Dit is een lichte stijging in vergelijking met de 2,1% in 2006.

Tabel III: Evolutie van het aandeel van de vreemde bevolking ten opzichte van de totale bevolking in West-Vlaanderen (2005-2007) ⁴			
	2005	2006	2007
Totale bevolking	1.138.503	1.141.866	1.145.878
Vreemde bevolking	22.333	23.976	25.814
%	2,0	2,1	2,3

1.3 Evolutie van de vreemde bevolking (1990-2006): centrumsteden

In de TOP-25 van de bevolkingsdichtste gemeenten van België zijn de centrumsteden Brugge (6), Kortrijk (18), Oostende (21) en Roeselare (25) terug te vinden⁵. Ieper is als relatief kleine West-Vlaamse stad niet vertegenwoordigd, maar wordt in onderstaande analyse wel mee opgenomen. Ieper is namelijk een belangrijke centrumstad voor de regio Westhoek, en kent een significant aantal etnische minderheden op het grondgebied.

¹ <http://www.npdata.be/>

² Let wel, bij deze cijfers zijn personen van vreemde afkomst die de Belgische nationaliteit verworven hebben niet meegerekend.

³ Bron: Toestand op 1 januari van het jaar volgens het Rijksregister, FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, Dienst Demografie, http://www.statbel.fgov.be/figures/d21_nl.asp#5

⁴ idem

⁵ Toestand op 1 januari 2006 volgens het Rijksregister., FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, Dienst Demografie

In de West-Vlaamse centrumsteden ligt het aandeel vreemdelingen ten aanzien van de totale bevolking het laagst in Roeselare (stijgend van 0,9% in 1990 tot 1,7% in 2006). Het hoogste percentage vinden we in Oostende en Kortrijk met respectievelijk 4,2% en 3,9%.

In Ieper en Brugge lag het percentage in '90 gelijk, maar Brugge kent sinds het begin van de jaren '90 een sterkere stijging van het aandeel vreemdelingen binnen zijn bevolking.

Wanneer we de absolute cijfers voor 2006 bekijken zien we dat Brugge het meeste vreemdelingen telt, gevolgd door Kortrijk en Oostende. In Ieper zijn er het minst aanwezig (zie tabel IV).

Tabel IV: Evolutie van het aandeel vreemde bevolking ten opzichte van de totale bevolking in de West-Vlaamse centrumsteden (1990-2006) ⁶					
jaartal	Brugge	Ieper	Kortrijk	Roeselare	Oostende
	%	%	%	%	%
1990	1,5	1,5	2,2	0,9	2,2
1995	2,0	1,7	2,9	1,1	2,7
2000	2,3	1,8	3,2	1,1	3,0
2001	2,3	1,8	3,2	1,1	2,9
2002	2,4	1,8	3,5	1,2	3,1
2003	2,4	1,6	3,5	1,3	3,2
2004	2,5	1,7	3,6	1,4	3,4
2005	2,5	1,8	3,8	1,4	3,8
2006	2,6	1,9	3,9	1,7	4,2 ⁷
	Absolute cijfers 3003	Absolute cijfers 635	Absolute cijfers 2895	Absolute cijfers 939	Absolute cijfers 2859

Tabel V: Rangschikking 2006 volgens percentages en absolute cijfers			
Stad	%	Stad	Absolute cijfers
1. Oostende	4,2	1. Brugge	3003
2. Kortrijk	3,9	2. Kortrijk	2895
3. Brugge	2,6	3. Oostende	2859
4. Ieper	1,9	4. Roeselare	939
5. Roeselare	1,7	5. Ieper	635

⁶ <http://www.npdata.be/>

⁷ Minderhedenbeleidsplan 2007-2009, Stad Oostende. Cijfer april 2006

1.4 Aandeel inwoners van vreemde origine

Voor de cijfers betreffende de inwoners van vreemde origine (vreemde bevolking + bevolking van vreemde afkomst) verwijzen we u naar onze omgevinganalyse van 2006. Daarin zijn de cijfers opgenomen voor 2005. Voor 2006 zijn momenteel nog geen nieuwe cijfers beschikbaar.

1.5 Vreemde nationaliteiten in West-Vlaanderen⁸

In West-Vlaanderen wonen mensen met heel uiteenlopende nationaliteiten. In Kortrijk vinden we bijvoorbeeld 119 verschillende nationaliteiten terug. Toch is er geen sprake van zeer grote groepen van een bepaalde nationaliteit in de provincie.

Over heel West-Vlaanderen gezien wordt alleen de Franse nationaliteit vertegenwoordigd door meer dan 3 inwoners op een totaal van 1000 (i.c. 6/1000).

Voor de arrondissementen Veurne en Ieper, en in mindere mate Kortrijk, dragen hiertoe bij met respectievelijk 1,5%, 1,5 % en 0,9%.

In het arrondissement Brugge wonen relatief veel Nederlanders (6/1000), en in het arrondissement Kortrijk is er een redelijke groep Marokkanen (4/1000).

De zeer kleine gemeente Mesen telt een opvallend hoog aandeel mensen van niet-Belgische oorsprong onder zijn inwoners (13%). Uitsplitsing per nationaliteit toont dat het in hoofdzaak om Fransen (11,3%) gaat die in de gemeente verblijven, wat niet onlogisch is, aangezien Mesen een grensgemeente is. Een klein percentage mensen in deze gemeente komt uit Marokko, en de groep inwoners uit Kameroen vult de cijfers van 2006 aan.

Fransen zijn, weliswaar in mindere mate, maar toch relatief sterk vertegenwoordigd in – de ook weer aan de grens met Frankrijk liggende gemeenten - Heuvelland, Menen en De Panne (meer dan 4%). Wervik, Poperinge, Alveringem en Koksijde, gemeenten die net als deze hiervoor vermeld, dicht bij de Franse grens liggen, tellen onder hun inwoners ook meer dan 1% Fransen. Andere nationaliteiten komen in geen enkele gemeente bij meer dan 1% van de bevolking voor, behalve Nederlanders in Knokke-Heist, dat zeer dicht bij Nederland gesitueerd ligt (1,5%). In Kortrijk is de groep Marokkanen even groot als de groep Fransen (telkens 0,8%).

Voor een overzicht van de cijfergegevens verwijzen we graag naar tabel VI op de volgende bladzijde.

⁸ Bron: <http://www.npdata.be/>

Tabel VI: Nationaliteiten die binnen een gemeente in West-Vlaanderen minstens 3/1000 inwoners omvatten (2006)

	Duitsland	Frankrijk	U.K.	Portugal	Italië	Nederland	Servië-Montenegro	Kameroen	Marokko
P West-Vlaanderen		0,6%							
A BRUGGE						0,6%			
BLANKENBERGE		0,3%				0,5%			
BRUGGE		0,3%				0,6%			
DAMME						0,7%			
JABBEKE						0,4%			
OOSTKAMP						0,3%			
ZUIENKERKE						0,3%			
KNOKKE-HEIST		0,5%				1,5%			
LO-RENINGE		0,4%							
A IEPER		1,5%							
IEPER		0,7%							
MESEN		11,3%						0,3%	0,7%
POPERINGE		1,1%							
WERVIK		2,7%							
ZONNEBEKE		0,5%							
HEUVELLAND		5,0%				0,3%			
LANGEMARK-POELKAPELLE		0,3%							
VLETEREN		0,3%							
A KORTRIJK		0,9%							0,4%
AVELGEM		0,5%							
HARELBEKE		0,3%							0,4%
KORTRIJK		0,8%							0,8%
KUURNE		0,3%							0,4%
MENEN		4,2%							
WAREGEM									0,6%
WEVELGEM		0,6%							
ZWEVEGEM		0,4%							
SPIERE-HELKIJN		3,4%							
A OOSTENDE		0,3%				0,4%			
BREDENE	0,3%					0,4%			
MIDDELKERKE		0,4%							
OOSTENDE		0,4%	0,3%			0,4%			
DE HAAN	0,4%	0,3%				0,9%			
A ROESELARE									
OOSTROZEBEKE									0,3%
TIELT							0,3%		
WIELSBEKE									0,5%
WINGENE						0,3%			
A VEURNE		1,5%				0,4%			
ALVERINGEM		1,4%							
DE PANNE		4,0%		0,5%	0,5%	0,5%			
KOKSIJDE		1,3%				0,3%			
NIEUWPOORT		0,4%				0,5%			
VEURNE		0,6%							

Conclusies:

- dalende trend in het verwerven van de Belgische nationaliteit
- stijging van het aantal mensen van vreemde afkomst en vreemdelingen in West-Vlaanderen
- Als provincie scoren we nog steeds een stuk onder het nationaal gemiddelde.
- West-Vlaanderen kent zeer veel nationaliteiten. Voormalige inwoners uit Frankrijk zijn de grootste groep.
- Mensen van vreemde afkomst wonen hoofdzakelijk in de centrumsteden en in Ieper en Menen.

1.6 Cijfergegevens mensen zonder wettig verblijf

1.6.1 Algemeen

Mensen zonder wettig verblijf of illegalen zijn een specifieke doelgroep binnen het minderhedendecreet.

Allereerst: exacte cijfers geven is zeer moeilijk, zometert onmogelijk...

We kunnen enkel voorzichtige schattingen doen op basis van een aantal onderzoeksgegevens, antwoorden op parlementaire vragen en andere indicaties.

Tine Debosschere⁹, stafmedewerker opvang mensen zonder wettig verblijf binnen het Vlaams MinderhedenCentrum, bezorgde ons volgende gegevens¹⁰:

- 10 à 15 procent van de 56 miljoen migranten in Europa hebben een 'irregulier statuut' (5,6 à 8,4 miljoen mensen)
- Elk jaar komen ongeveer een half miljoen ongedocumenteerde migranten de Europese Unie binnen.
- Maar 20 tot 25 procent van de personen die een bevel hebben gekregen om het land te verlaten, wordt daadwerkelijk het land uitgezet¹¹.

"We vroegen aan 340 mensen zonder papieren of zij regularisatie aangevraagd hadden, tijdens de campagne van januari 2000. Ongeveer 57% van de respondenten antwoordden dat zij regularisatie aangevraagd hebben, 43% heeft dat niet gedaan. De grote meerderheid van de aanvragers (77 %) roept het vierde criterium in: humanitaire redenen en sociale bindingen. Dit aantal stemt overeen met de cijfers van de regularisatie-commissie"¹².

37.000 dossiers – 50.600 aanvragers (waarvan meer dan 23.000 kinderen)¹³

Voorzichtige extrapollatie met de regel van 3:

57% = 50.600 aanvragers

100% = ongeveer 88.700 personen zonder wettig verblijf in België?

De Federale overheidsdienst werkgelegenheid raamt in zijn verslag 2006 het aantal illegalen op 87.700, waarbij evenwel de nadruk wordt gelegd op de geringe omvang van

⁹ Tine Debosschere, Vlaams MinderhedenCentrum, Nota 'Cijfers Mensen zonder wettig verblijf' – november 2007

¹⁰ Bron: Schatting door de OESO (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD), geciteerd in: Report of the Global Commission on International Migration (GCIM), chapter 3: 'The challenge of irregular migration: state sovereignty and human security', oktober 2005, p. 32-33.

¹¹ Bron: interview Philippe De Bruycker, hoogleraar in de rechten aan de ULB (asiel- en immigratiebeleid van de Europese Unie), 'Permanente regularisatie is de oplossing', De Standaard, 18 augustus 2007, p 30.

¹² Uit: Vanderslycke, D., en Adam, I. 'Het andere verhaal van de regularisatie: de niet-aanvragers.' Kerkwerk Multicultureel Samenleven, voorjaar 2000, 10 p.

¹³ Cijfers regularisatiecampagne 2000

de steekproef (340) en op het feit dat buitenlanders die zich richten tot ngo's vaker de neiging hebben om een regularisatieaanvraag in te dienen¹⁴.

De statistieken in verband met de onderschepping van illegale immigranten die door de Politie worden bijgehouden, en die gewag maken van 13.771 personen in 2004, dienen eveneens met de nodige omzichtigheid te worden behandeld, omdat eenzelfde buitenlander meer dan eens kan worden onderschept.

1.6.2 Illegalen op doorreis in West-Vlaanderen

In onze provincie kent het thema 'Mensen zonder wettig verblijf' een extra dimensie omwille van het specifieke gegeven dat West-Vlaanderen twee zeehavens kent op haar grondgebied. De problematiek van illegalen op doorreis (mensen zonder wettig verblijf die de oversteek wagen naar Groot-Brittannië) is een gegeven dat wij ook in deze omgevingsanalyse mee wensen op te nemen.

In deze optiek, zochten wij contact met de Scheepvaartpolitie te Zeebrugge. De wil om samen te werken en ons het nodige cijfermateriaal te bezorgen was zeer groot, maar zonder resultaat. Het was niet mogelijk ons de cijfers te bezorgen.

In de krant 'De Morgen' van 30 januari 2008¹⁵ vonden we echter wel cijfermateriaal, bekend gemaakt door het Brugse Parket. Het aantal illegalen dat in 2007 binnen het gerechtelijk arrondissement Brugge is opgepakt, is licht gestegen.

In het arrondissement werden 2579 mensen zonder wettig verblijf opgepakt (+ 2.8% tegenover 2006) waarvan 770 personen illegaal naar Groot-Brittannië wilden reizen.

Van deze 770 personen, probeerden 403 mensen het via de haven van Oostende en 290 personen via Zeebrugge. In 2002 probeerden 3766 mensen via de haven van Zeebrugge door te reizen naar Groot-Brittannië.¹⁶

Naar nationaliteit toe zijn 268 personen van Indische afkomst.

Er werden daarnaast 33 mensensmokkelaars opgepakt.

Op 8 december 2007 werd door onze organisatie een symposium georganiseerd betreffende mensen zonder wettig verblijf. Een verslag van dit symposium met conclusies en aanbevelingen vindt u in bijlage 1. Wat wij als centrum meenemen, is dat de organisaties en diensten werkzaam op het terrein, de noodzaak hebben verwoord een provinciaal overlegorgaan op te starten betreffende de groep mensen zonder wettig verblijf, en meer specifiek ook rond illegalen op doorreis.

Conclusies

- Zicht krijgen op het aantal illegalen in de provincie West-Vlaanderen (en binnen Vlaanderen) is een quasi onmogelijke opdracht. We moeten het doen met schattingen. Dit is een jammerlijke vaststelling, gezien het dan ook zeer moeilijk is een concreet begeleidingspakket af te dwingen voor deze bijzonder kwetsbare groep mensen.
- Het aantal illegalen op doorreis stijgt opnieuw. De scheepvaartpolitie en hun beleid inzake illegalen op doorreis, verdienen ondersteuning.

Kansen:

¹⁴ FOD Werkgelegenheid, arbeid en sociaal overleg, "Immigratie in België: aantallen, stromen en arbeidsmarkt", verslag 2006.

¹⁵ De Morgen – 'Aantal onderschepte illegalen naar Groot –Brittannië neemt toe' – woensdag 30 januari '08, blz. 8

¹⁶ Vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen, Omgevingsanalyse 2004, blz. 14-15

- Opstart provinciale werkgroep mensen zonder wettig verblijf/illegalen op doorreis.
- Deelname aan VMC-werkgroep opvang

Bedreigingen:

- personeelskader: West-Vlaanderen beschikt, in tegenstelling tot de andere provincies, niet over een cel Vluchtelingen aangezien hiervoor geen middelen werden toegekend. Daarom werd in het jaar 2005 besloten de groepen mensen zonder wettig verblijf niet categoriaal te benaderen, maar wel als aandachtsgroep mee op te nemen in vormingen, regionale overleggen, ...

2. Onthaal van inburgeraars in West-Vlaanderen

2.1 Meerderjarige inburgeraars

2.1.1 Algemeen

In het kader van het inburgeringsdecreet van de Vlaamse Gemeenschap organiseert het Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen een onthaalprogramma voor nieuw- en oudkomers. Meerderjarigen en minderjarigen kunnen op het onthaalbureau terecht voor een primaire traject.

Het inburgeringstraject voor volwassen nieuwkomers bestaat uit twee delen:¹⁷

Het **primaire traject** is het algemene basisprogramma. Het inburgeringsdecreet regelt de inhoud en de organisatie ervan. Het primaire traject wordt gecoördineerd door een onthaalbureau. Het is verplicht voor sommige nieuwkomers.

De onderdelen van het traject:

- Een basiscursus Nederlands
- Een cursus maatschappelijke oriëntatie
- Een programma loopbaanoriëntatie
- Individuele trajectbegeleiding

Het **secundaire traject** is een vervolgtraject in functie van werk, verder studeren, sociale redzaamheid enzovoort. Reguliere voorzieningen zijn verantwoordelijk voor de secundaire trajecten. Voorlopig is alleen het secundaire traject naar werk uitgewerkt. De VDAB is hiervoor verantwoordelijk. Het secundaire traject verschilt op twee punten van het primaire traject:

1. Het programma is minder algemeen, maar speelt in op het toekomstperspectief van de nieuwkomer. De ene nieuwkomer wil snel een job. De andere wil een diploma halen. Andere nieuwkomers willen vooral hun sociale contacten uitbouwen en meer Nederlands leren.

In theorie is er voor elk van hen een vervolgtraject op maat. In de praktijk zijn alleen de trajecten naar werk goed uitgebouwd. Een apart decreet regelt de inhoud van deze zogenaamde inwerkingstrajecten: het inwerkingsdecreet.

2. Niet het onthaalbureau maar de reguliere voorzieningen zijn verantwoordelijk voor de secundaire trajecten. Voor inwerkingstrajecten bijvoorbeeld - vervolgtrajecten naar werk - is de VDAB verantwoordelijk. Deze inwerkingstrajecten worden geregeld door een apart decreet: het inwerkingsdecreet.

Sinds 1 januari 2007 is er een nieuw inburgeringsdecreet en is de doelgroep van dit inburgeringsbeleid uitgebreid¹⁸. Vanaf nu hebben alle legaal in België verblijvende vreemdelingen recht op het inburgeringsprogramma (behalve zij die hier met een tijdelijk doel verblijven en (nog) niet ontvankelijk verklaarde asielzoekers).

¹⁷ Bron: website Vlaams MinderhedenCentrum (<http://www.vmc.be>), geraadpleegd op 29 januari 2008.

¹⁸ Bron: website Vlaams MinderhedenCentrum (<http://www.vmc.be/thema.aspx?id=3015>), geraadpleegd op 30 oktober 2007.

Ook mensen die reeds langere tijd in Vlaanderen verblijven en zelfs mensen met de Belgische nationaliteit kunnen bij het onthaalbureau terecht, indien zijzelf en één van hun ouders in het buitenland geboren zijn.

De groep 'verplichte inburgeraars' wordt in het decreet sterk uitgebreid. Het gaat om:

- Nieuwkomers die
 - minimum drie maanden en maximum één jaar in het rijksregister zijn ingeschreven
 - maximum één jaar erkend zijn als vluchteling of
 - asielzoekers van wie de asielaanvraag ontvankelijk is verklaard (moeten enkel MO volgen)
- Bedienaars van erediensten
- Oudkomers die een leefloon of een werkloosheidsuitkering krijgen kunnen ook verplicht worden

Er volgen sancties (effectieve boete van 50 tot 5000 euro) wanneer de verplichte inburgeraar zich niet tijdig meldt of wanneer hij/zij niet regelmatig het vormingsprogramma volgt (minimum 80% in elk onderdeel).

De vestigingsregio's van het Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen zijn nog steeds:

- Vestiging Brugge – regio Brugge en regio Roeselare
- Vestiging Kortrijk – regio Zuid West-Vlaanderen
- Vestiging Oostende – regio Oostende en regio Westhoek

2.1.2 Cijferanalyse provincie¹⁹ ²⁰

Van januari 2006 t.e.m. juni 2007 werd in het Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen een instroom van 4536 nieuwkomers genoteerd. In 2006 stroomden ruim 3100 nieuwkomers in, de eerste helft van 2007 waren dit er ruim 1400 (zie tabel VII).

Wanneer er een opsplitsing naar regio's in de provincie wordt gemaakt, dan is duidelijk te zien dat de grootste instroom zich nog steeds in de regio Kortrijk situeert. De laagste instroom vinden we in de Westhoek (zie tabellen VIII t.e.m. XII).

Analyse van het aantal aanmeldingen in verhouding tot het instroomcijfer leert dat de regio Oostende procentueel de meeste aanmeldingen telt (64,6% in 2006, 71,8% de eerste helft van 2007). De regio Brugge daarentegen telde in 2006 een aanmeldingspercentage van 34,2% en 43,6% tijdens de eerste zes maanden van 2007.

In 2006 lag het aandeel nieuwkomers dat verplicht een inburgeringstraject volgt hoger dan het aandeel rechthebbenden in de regio's Kortrijk, Roeselare en Oostende. In de Westhoek en de regio Brugge is het omgekeerd. In 2007 zien we echter dat in alle regio's het aandeel verplichten groter was dan het aantal rechthebbenden.

Van alle aangemelde nieuwkomers (zowel verplicht als rechthebbend) komt in alle regio's, uitgezonderd in de regio Roeselare, minstens 87% in de intakefase terecht in 2006. In de regio Roeselare gaat het om 76,3%. In 2007 is het zo dat er in alle regio's minstens 86% van de aangemelde nieuwkomers in de intakefase terecht komen.

Het percentage dat in 2006 effectief instapt in het traject, waarbij een contractuele verbintenis tussen de inburgeraar en het onthaalbureau wordt aangegaan, verschilt sterk

¹⁹ Registratie vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen (Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen)

²⁰ Het is moeilijk de cijfers van verschillende regio's met elkaar te vergelijken. Er spelen immers heel wat factoren een rol (vb. NT2-decreet, de doelgroep varieert per regio, ...). De vergelijking tussen de verschillende regio's moet dus enigszins gerelativeerd worden.

van regio tot regio en varieert van 46,8% in de regio Brugge tot 99% in de regio Oostende.

Het aantal inburgeraars dat een contract tekende en dat uiteindelijk een inburgeringsattest ontvangt ligt in 2006 tussen de 36% in de Westhoek en 56% in de regio Brugge.

West-Vlaanderen

Tabel VII: Instroom in West-Vlaanderen algemeen (01-01-2006 - 30-06-2007)		
CRITERIA	INBURGERINGSJAAR 2006	INBURGERINGSJAAR 2007
Termijn	01.01.2006 – 31.12.2006	01.01.2007 – 30.06.2007
Duur	12 maanden	6 maanden
Instroom	3107	1429

Regio Brugge

Tabel VIII: Instroom vestiging Brugge - Regio Brugge (01-01-2006 - 30-06-2007)				
CRITERIA	2006		2007	
Instroom	774		335	
Bereik (aanmeldingen)	265	34,2%	146	43,6%
Aangemelde Rechthebbenden	114	43%	35	24%
Aangemelde Verplichten	111	41,9%	87	59,6%
Intake	238	89,8%	135	92,5%
Instap (contracten)	124	46,8% (AANM ²¹)	83	57,4% (AANM)
INBattest	70	26,4% ²² (AANM) 56,4% ²³ (CONT)	56	38,3% (AANM) 67,5% (CONT)

²¹ percentage cliënten dat zich heeft aangemeld én een inburgeringscontract heeft ondertekend.

²² percentage cliënten dat een inburgeringsattest heeft behaald ten opzichte van het percentage personen cliënten dat zich bij het onthaalbureau heeft aangemeld.

²³ percentage cliënten dat een inburgeringsattest heeft behaald ten opzichte van het percentage cliënten die een inburgeringscontract tekenen.

Regio Roeselare

Tabel IX: Instroom in vestiging Brugge - Regio Roeselare (01-01-2006 - 30-06-2007)

CRITERIA	2006		2007	
Instroom	458		231	
Bereik (aanmeldingen)	169	36,9%	131	56,7%
Aangemelde Rechthebbenden	45	26,6%	28	21,3%
Aangemelde Verplichten	81	47,9%	80	61,1%
Intake	129	76,3%	120	91,6%
Instap (contracten)	92	54,4%	68	51,9%
INBattest	40	23,6% (AANM) 43,4% (CONT)	16	12,2% (AANM) 23,5% (CONT)

Regio Oostende

Tabel X: Instroom in vestiging Oostende - Regio Oostende (01-04-2004 - 30-04-2006)

CRITERIA	2006		2007	
Instroom	548		302	
Bereik (aanmeldingen)	354	64,6%	217	71,8%
Aangemelde Rechthebbenden	88	24,8%	37	17%
Aangemelde Verplichten	233	65,9%	71	32,7%
Intake	321	90,7%	195	89,9%
Instap (contracten)	278	86,6%	215	99%
INBattest	109	30,8%(AANM) 39,2%(CONT)	53	24,4%(AANM) 24,6% (CONT)

Regio Westhoek

Tabel XI: Instroom in vestiging Oostende - Regio Westhoek (01-01-2006 - 30-06-2007)

CRITERIA	2006		2007	
Instroom	362		135	
Bereik (aanmeldingen)	148	40,9%	77	57%
Aangemelde Rechthebbenden	78	52,7%	28	36,4%
Aangemelde Verplichten	48	32,4%	43	55,8%
Intake	130	87,8%	71	92,2%
Instap (contracten)	72	48,6%	48	62,3%
INBattest	26	17,6% (AANM) 36,1% (CONT)	15	19,5% (AANM) 31,2% (CONT)

Regio Kortrijk

Tabel XII: Instroom in vestiging Kortrijk - Regio Kortrijk (01-01-2006 - 30-06-2007)

CRITERIA	2006		2007	
Instroom	965		426	
Bereik (aanmeldingen)	387	40,1%	239	56,1%
Aangemelde Rechthebbenden	149	38,5%	80	33,5%
Aangemelde Verplichten	185	47,8%	119	49,8%
Intake	353	91,2%	207	86,6%
Instap (contracten)	290	74,9%	183	76,6%
INBattest	117	30,2% (AANM) 40,3% (CONT)	65	27,2% (AANM) 35,5% (CONT)

2.1.3 Cijferanalyse gemeenten²⁴

De vijf gemeenten in West-Vlaanderen met de grootste instroom van nieuwkomers zijn, Brugge, Oostende, Kortrijk, Roeselare en Menen (zie tabel XIII).

Van deze gemeenten ligt het aantal aanmeldingen verhoudingsgewijs het hoogst in Oostende (70,5%) ten opzichte van de instroom. Daarna komen Kortrijk (51,1%), Roeselare (41,6%), Brugge (39,4%) en Menen (34,8%).

Tabel XIII: Instroom, aanmelding, intake, contracten en attesten bij nieuwkomers per West-Vlaamse gemeente (cijfers 2006)

Gemeente	instroom	aanmelding	intake	verplicht	recht-hebbend	INBcontract	INB attest	Secundair traject
Brugge	424	167	147	66	69	76	42	10
Oostende	393	277	253	187	66	228	86	30
Kortrijk	372	190	172	103	59	142	66	18
Roeselare	221	92	69	47	19	55	20	7
Menen	178	62	62	16	41	40	6	3
Waregem	106	34	26	14	12	29	7	1
Knokke-Heist	94	26	26	13	12	14	6	1
Ieper	77	23	23	7	16	14	7	2
De Panne	75	35	29	7	22	9	1	1
Wevelgem	62	18	14	3	8	9	9	3
Harelbeke	59	17	16	7	8	13	9	1
Tielt	55	19	16	10	6	9	7	1
Zwevegem	52	21	21	18	3	21	3	4
Blankenberge	50	13	11	6	5	5	2	0
Izegem	50	16	11	4	7	9	8	1
Wervik	43	13	12	4	7	4	1	2
Torhout	41	17	16	9	7	8	8	3
Wingene	40	2	2	1	1	0	0	0
Koksijde	39	26	26	16	10	15	7	0
Kuurne	37	8	9	7	2	7	3	0
Bredene	35	24	21	14	7	19	8	0
Heuveland	34	7	5	1	4	3	0	0
Middelkerke	34	11	10	8	2	9	5	0
De Haan	28	12	10	4	6	3	1	0
Poperinge	28	21	19	11	7	12	7	3
Oostkamp	26	12	10	9	1	9	4	3
Veurne	25	12	11	4	7	6	1	1
Meulebeke	23	7	7	4	3	5	0	0
Nieuwpoort	22	11	6	5	1	6	2	1
Zedelgem	22	6	6	0	6	4	2	0
Ruislede	20	1	1	0	1	1	0	0
Oostrozebeke	19	7	6	5	1	6	5	0
Diksmuide	16	5	5	2	3	4	2	0
Gistel	16	3	3	1	2	0	0	0
Ingelmunster	16	6	6	3	3	4	1	0
Ledegem	16	3	3	2	1	0	0	0
Mesen	16	0	0	0	0	1	1	0
Moorslede	16	7	6	3	3	4	1	1
Staden	16	3	2	1	1	0	1	0
Wielsbeke	16	11	11	4	7	10	3	0
Hooglede	15	8	7	6	1	3	2	1
Beernem	14	3	3	2	1	2	3	1
Ichtegem	14	2	2	0	2	1	0	0
Avelgem	13	2	1	0	1	1	1	0
Deerlijk	13	1	1	0	1	1	2	0
Zonnebeke	13	11	8	4	4	3	1	1
Anzegem	12	7	6	3	3	5	1	0

²⁴ Registratie vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen (Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen)

Pittem	10	5	3	3	0	4	0	1
Ardooie	9	4	3	1	2	1	1	0
Jabbeke	9	3	3	0	3	1	1	0
Oudenburg	9	2	2	2	0	1	1	0
Spiere-Helkijn	9	0	0	0	0	0	0	0
Kortemark	8	2	1	0	1	1	2	1
Dentergem	7	4	1	0	1	1	0	0
Damme	6	0	0	0	0	0	0	0
Langemark-Poelkapelle	6	5	5	4	1	5	3	3
Lichtervelde	6	2	2	1	1	1	1	1
Alveringem	5	3	3	1	0	0	0	0
Houthulst	5	4	3	1	2	6	0	0
Koekelare	4	7	6	2	4	4	0	1
Vleteren	4	0	0	0	0	0	0	0
Lo-Reninge	3	0	0	0	0	0	0	0
Lendeledede	1	3	2	2	0	2	1	0
Zuienkerke	0	0	0	0	0	0	0	0

2.1.4 Nationaliteiten van nieuwkomers per regio

Tabel XIV: De vijf meest voorkomende nationaliteiten bij de nieuwkomers per regio (cijfers 2006) ²⁵			
Regio	Nationaliteit	Aantal	Totaal aantal nieuwkomers
Vestiging Brugge – Regio Brugge	België	20	264
	Federatie van Rusland	19	
	Thailand	14	
	Marokko	13	
	Nederland	11	
Vestiging Brugge – Regio Roeselare	Federatie van Rusland	31	171
	Iran	13	
	Marokko	10	
	Servië-Montenegro	10	
	Congo	9	
Vestiging Kortrijk	Marokko	59	387
	Federatie van Rusland	43	
	Frankrijk	34	
	Afghanistan	13	
	Indië	13	
Vestiging Oostende – Regio Oostende	Federatie van Rusland	51	354
	Afghanistan	18	
	China	18	
	Nepal	17	
	Oekraïne (Republiek)	15	
Vestiging Oostende – Regio Ieper	Frankrijk	31	148
	Verenigd Koninkrijk	8	
	Congo	8	
	België	8	

²⁵ Registratie vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen (Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen)

	Federatie Rusland	van	7	
--	----------------------	-----	---	--

Gesprek met de vestigingsverantwoordelijken Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen van vestigingen Kortrijk, Brugge-Roeselare en Oostende²⁶

Kansen:

- Toegankelijkheid van het verenigingsleven – ook uitbreiden naar het jeugdwerk!
- Niet enkel concentreren op centrumsteden, zorgen voor een regionale uitstraling van de werking.
- Zelforganisaties ondersteunen en versterken. Secundair traject mee vorm geven.
- Sterkere vertegenwoordiging op Vlaams niveau.
- Interculturaliseren diensten geestelijke gezondheidszorg en kinderopvang. Drempels wegwerken bij de allochtonen zelf.
- Huisvesting en tewerkstelling.

Bedreigingen:

- Huisvesting en tewerkstelling: niches zoeken waar wij nog complementair kunnen werken aan de bestaande dienstverlening. Geen parallelle circuits opstarten en duurzame samenwerkingsverbanden uitbouwen.
- Zelforganisaties versterken – rol van de federaties en de integratiediensten uitklaren en afstemmen.
- Werken in kleine gemeentes: is geen evidentie. Er dient op basis van objectieve criteria bepaald te worden wat we waar kunnen opnemen en wat niet. West-Vlaanderen telt tenslotte 64 steden/gemeenten.

2.2 Minderjarige inburgeraars in West-Vlaanderen

Op 1 januari 2007 trad zoals eerder gezegd het nieuw inburgeringsdecreet in werking. Het decreet vermeldt ook de anderstalige minderjarige nieuwkomers. Onthaalbureaus zorgden tot voor 2007 voor de toeleiding van kinderen en jongeren naar het onderwijs, naar welzijns- en gezondheidsvoorzieningen en naar een vrijetijdsaanbod. Voortaan zullen de gemeenten minderjarige nieuwkomers moeten doorverwijzen naar het socioculturele aanbod²⁷. De rol van de onthaalbureau's wordt dus deels ingeperkt.

De minderjarige anderstalige nieuwkomers zijn die nieuwkomers

- die het Nederlands onvoldoende beheersen om te kunnen volgen op school
- die nog geen volledig schooljaar hebben gevolgd in een school met het Nederlands als onderwijstaal
- die niet de Belgische of Nederlandse nationaliteit hebben
- die tussen 5 en 18 jaar zijn

Bij minderjarigen spreekt men van een 'toeleidingstraject'. Een onthaalbureau mag hierbij maximum 60 schooldagen begeleiding verschaffen.

Het nieuwe decreet bepaalt dat het onthaalbureau een belangrijke doorverwijzer blijft naar het onderwijs (basis- en secundair onderwijs). Daarnaast neemt men de doorverwijzing naar gezondheids- en welzijnsvoorzieningen nog steeds op zich.

²⁶ Bijlage 2: gesprekken met voornaamste stakeholders

²⁷ Bron: Divers, december 2006: 'Nieuw inburgeringsdecreet in werking op 1 januari 2007

2.2.1 Overzicht aantal minderjarige nieuwkomers in de onthaalbureaus in 2006

In 2006 woonden er in West-Vlaanderen 1147 minderjarige anderstalige nieuwkomers²⁸. Slechts een kleine helft van hen (46,6%) behoorde tot de doelgroep van het onthaalonderwijs (ouder dan 5 jaar). In vergelijking met 2005 betekent dit een lichte daling; toen waren er 1198 anderstalige minderjarige nieuwkomers waarvan er iets meer dan 48% tot de doelgroep van het onthaalonderwijs behoorden.

De eerste helft van 2007 werden er 523 anderstalige minderjarige nieuwkomers geteld, waarvan een kleine 46% ouder is dan 5 jaar. Indien deze trend zich doorzet voor de tweede helft van het jaar, valt er terug een lichte daling te bemerken.

2.2.2 Instroom 5 tot 18 jarige nieuwkomers in de onthaalbureaus in 2006

Veruit de grootste instroom van anderstalige minderjarige nieuwkomers tussen 5 en 18 jaar vinden we terug in de regio Kortrijk. Zij registreerden er 42% van alle minderjarige nieuwkomers. Binnen deze regio is Kortrijk koploper met 83 minderjarigen. Daarna volgen Menen, Harelbeke, Wevelgem en Zwevegem met respectievelijk 40, 24, 15 en 10 minderjarigen.

De regio Brugge is goed voor het tweede grootste aantal minderjarige nieuwkomers (19%). Daarna komt de regio Oostende, Roeselare en Ieper met 14, 13 en 12%.

In de regio Brugge vinden we het grootste aantal in Brugge zelf (33). Ook voor de regio Oostende en Roeselare vinden we het meest minderjarige nieuwkomers in Oostende en Roeselare zelf (38 en 21). De regio Ieper telt het meest nieuwkomers in Heuvelland en Wervik (12 en 11) (zie tabel XV).

Tabel XV: instroom anderstalige minderjarige nieuwkomers (5 tot 18 jaar) in de onthaalbureaus in 2006	
Regio Kortrijk	
Kortrijk	83
Harelbeke	24
Deerlijk	3
Lendelede	0
Ingelmunster	5
Waregem	8
Wielsbeke	1
Oostrozebeke	3
Menen	40
Wevelgem	15
Zwevegem	10
Kuurne	7
Avelgem	1
Spiere-Helkijn	4
Anzegem	4
TOTAAL	208
Regio Brugge	
Brugge	33
Beernem	6
Oostkamp	11
Knokke-Heist	12
Blankenberge	6
Zedelgem	1

²⁸ Instroom van de anderstalige minderjarige nieuwkomers volgens de CEVI-lijsten. Deze lijsten worden door de federale overheid doorgestuurd naar de gemeenten, die de oproeping doen voor het inburgeringsbeleid. De gemeente stuurt op basis van de CEVI-lijsten de oproepingsbrieven naar de nieuwkomers.

Torhout	4
Damme	2
Zuienkerke	5
Jabbeke	2
De Haan	9
Ichtegem	0
Lichtervelde	0
Wingene	2
TOTAAL	93
<i>Regio Roeselare</i>	
Roeselare	21
Izegem	8
Tielt	16
Hooglede	2
Dentergem	0
Meulebeke	3
Ledegem	2
Ardooie	1
Staden	1
Moorslede	2
Pittem	5
Ruislede	1
TOTAAL	62
<i>Regio Oostende</i>	
Oostende	38
Bredene	2
Gistel	3
Koksijde	10
Middelkerke	5
Nieuwpoort	7
Oudenburg	3
TOTAAL	68
<i>Regio Ieper</i>	
Ieper	7
Poperinge	6
Zonnebeke	7
Langemark-Poelkapelle	0
Heuvelland	12
Wervik	11
Mesen	1
Vleteren	0
De Panne	8
Diksmuide	0
Veurne	5
Houthulst	0
Lo-Reninge	0
Alveringem	3
Koekelare	0
Kortemark	1
TOTAAL	61
Algemeen totaal	492

2.2.3 Basisscholen met extra lestijden voor anderstalige nieuwkomers

In West-Vlaanderen zijn er tien basisscholen die voor het schooljaar 2006-2007 extra lestijden kregen voor anderstalige nieuwkomers²⁹. Vorig schooljaar waren dit er nog 14.

In totaal zijn er 124,5 extra lestijden, verdeeld over deze tien scholen. Vier scholen uit de regio Kortrijk krijgen het meest extra lestijden (53). Daarna volgt de regio Brugge waar 30,5 lestijden verdeeld worden over drie basisscholen. In de regio Oostende zijn er 28 extra lestijden, verdeeld onder twee scholen en in de regio Tielt tenslotte krijgt één school 12,5 extra lestijden (zie tabel XVI).

Tabel XVI: Overzicht van basisscholen in West-Vlaanderen die extra lestijden hebben voor anderstalige nieuwkomers voor het schooljaar 2006-2007		
School	Aantal nieuwkomers	Aantal lestijden
<i>Regio Oostende</i>		
Vrije Basisschool Westdiep	10	17
Gemeentelijke basisschool Koksijde	6	11
<i>Regio Brugge</i>		
Vrije Basisschool "Het Palet"	8	14 (01/09/2006)
	5	7,5 (07/09/2006)
Basisschool Gemeenschapsonderwijs "Koning Boudewijnschool"	7	12
Basisschool gemeenschapsonderwijs Knokke	6	11
<i>Regio Kortrijk</i>		
Vrije basisschool O.L.V. van Vlaanderen	6	11
Vrije basisschool 't Fort	6	11
Stedelijke basisschool Centrum Harelbeke	10	17
Basisschool gemeenschapsonderwijs Menen	8	14
<i>Regio Tielt</i>		
Vrije basisschool Wingene	7	12,5
Totaal: 10 scholen	71	124,5

2.2.4 Anderstalige nieuwkomers in OKAN-scholen van het secundair onderwijs

In West-Vlaanderen zijn er vijf secundaire scholen die specifiek onthaalonderwijs organiseren in de vorm van OKAN-klassen.

In februari 2007 zaten er in totaal 143 leerlingen in deze klassen. Aangezien men op elk moment van het schooljaar kan instappen, is het mogelijk dat er op het einde van het schooljaar nog meer leerlingen waren.

²⁹ Cijfers afkomstig van het Departement Onderwijs 10/01/2007

In Roeselare, Oostende, Brugge en Menen zien we een daling van het aantal leerlingen in vergelijking met vorig schooljaar. Enkel in Kortrijk is er een stijging (zie tabel XVII).

Tabel XVII: overzicht van het aantal leerlingen in de vijf OKAN-scholen in West-Vlaanderen³⁰ (teldata 02/2006 en 02/2007)

School	Schooljaar 2005-2006	Schooljaar 2006-2007
MSGO Instituut Louis Tant 8800 Roeselare	35 leerlingen	20 leerlingen
Sint-Lutgardisinstituut 8400 Oostende	39 leerlingen	26 leerlingen
Technisch Instituut Heilige Familie 8000 Brugge	32 leerlingen	29 leerlingen
Vrij Technisch Instituut 8500 Kortrijk	37 leerlingen	46 leerlingen
MSGO Middenschool 8930 Menen	28 leerlingen	22 leerlingen

Conclusie:

- Grootste instroom van meerderjarige inburgeraars doet zich voor in Kortrijk en Brugge
- We kunnen concluderen dat 43% van de minderjarige inburgeraars, die tot de doelgroep van het onthaalonderwijs behoren, niet in scholen zitten met extra lestijden of in de OKAN-klassen. Voor die kinderen is er met andere woorden geen extra omkadering voorzien.

2.3 Het secundair traject

De diversiteitwerking van het Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw deed in 2007 een onderzoek naar de knelpunten die diensten ervaren als inburgeraars overstappen van het primair naar het secundair traject. Het is een eerste verkennend onderzoek waarbij verschillende partners bevraagd werden, zoals Huis van het Nederlands, trajectbegeleiders, vakbonden, ... Het onderzoek moet een aanzet vormen naar de ontwikkeling van concrete adviezen en acties om de overgang naar het secundair traject beter te laten verlopen.

We vatten hieronder de belangrijkste resultaten van het onderzoek naar knelpunten binnen het secundair traject samen.

Inburgeraars die het primair traject voleindigen, hebben reeds een basiscursus Nederlands 2de Taal en een cursus maatschappelijke oriëntatie achter de rug. Alle anderstalige inburgeraars komen in principe voor de Nederlandse taallessen terecht bij de centra voor volwassenenonderwijs (CVO) of bij de Centra voor Basiseducatie (CBE), afhankelijk van hun scholingsgraad. Alhoewel het aanbod taallessen de laatste jaren veel vooruitgang boekt, zou het aanbod voor de groep laaggeschoolde etnische minderheden hoger mogen zijn.

Verscheidene partners drukten hun bezorgdheid uit over de vaststelling dat veel inburgeraars afhaken gedurende hun traject. Dit afhaken zorgt er voor dat ze verscheidene kansen op inburgering en integratie missen (het niet behalen van een attest kan een voorwaarde zijn bij sollicitatiegesprekken, ...).

Hieronder vindt u de belangrijkste redenen die het afhaken kunnen bewerkstelligen:

- de persoonlijke ingesteldheid van de inburgeraar
- de diverse competenties waarover hij/zij al dan niet beschikt

³⁰ Cijfers afkomstig van het Departement Onderwijs 02/2007

- vaak weegt de lopende **verblijfsprocedure** zwaar op de inburgeraar (psychische moeilijkheden, concentratiestoornissen, ...)
- **racisme/discriminatie** spelen ook mee. Inburgeraars zijn soms moedeloos want vrezende, ondanks de inspanningen, geen job te vinden.
- **kinderopvang**: ofwel is de opvang niet voldoende voorhanden; ofwel is het in sommige culturen niet gangbaar kinderen uit te besteden aan voorzieningen
- **het rolpatroon** in een gezin kan eveneens een doorslaggevende rol spelen.
- **financiële redenen**: vooral mannen stoppen een cursus om te werken. Vaak stelt men achteraf vast dat de Nederlandse taalkennis onvoldoende is en dat de job ook niet is wat men ervan verwachtte. Terug in de taal cursus instappen is niet evident.

Laaggeschoolden en zeker anders alfabeten hebben meer tijd nodig om een bepaald niveau van Nederlands te halen. De VDAB hanteert de richtlijn 1.1 (niveau richtgraad 1.1) als voorwaarde om een opleiding te kunnen volgen. Dit is aangewezen om verder te kunnen groeien in een job. Vaak doen laaggeschoolden er zeer lang over om dit niveau te halen en haken na verloop van tijd af.

Hooggeschoolden hebben vaak behoefte aan een hoger niveau Nederlands. Het kan hen echter aan de financiële middelen ontbreken om hierin verder te gaan en vervolgoledingen te volgen.

Verskillende organisaties (onderwijsvoorzieningen zoals Centra BasisEducatie, Centra VolwassenenOnderwijs en andere instellingen zoals Syntra en de VDAB) hebben inspanningen gedaan om het aanbod Nederlands zo ruim mogelijk te kunnen brengen. De VDAB biedt bedrijven o.m. de mogelijkheid om Nederlands op de werkvloer aan te bieden. Van dit aanbod wordt veel gebruik gemaakt bij diverse bedrijven in de horeca, metaalsector, voeding, enz. De grootste groep die men hiermee bereikt zijn Noord-Franse arbeiders.

Over het feit of Nederlands kennen belangrijk is om werk te vinden liggen de meningen uiteen. Enerzijds wordt gesteld dat het eerder uitzonderlijk is dat iemand werk vindt zonder Nederlands te leren, anderzijds geeft men aan dat motivatie de belangrijkste drijfveer is om aan het werk te raken. Nog een andere stem zegt dat het erg afhankelijk is van de werkgever in kwestie. Sommigen stellen heel **hoge taaleisen**, anderen leggen eerder de nadruk op technische kennis, motivatie, ... Vanuit de interimsector kwam de opmerking dat Nederlands kennen belangrijk is voor de veiligheid en de communicatie met de werkgever en de collega's.

Een opmerking die enkele keren terug kwam hield verband met het **dialect**. Op de werkvloer wordt heel vaak dialect gesproken. Het is erg moeilijk om dit te begrijpen, zelfs al beschik je al over een basiskennis van het Nederlands.

Daarnaast is het belangrijk dat mensen - buiten de cursus Nederlands - oefenen om de taal nog beter onder de knie te krijgen. Bij mensen die in een Nederlandssprekende omgeving vertoeven ziet men immers een duidelijke voorsprong.

Inburgeraars willen zo snel als mogelijk werken en geld verdienen. Men wil wel een opleiding volgen, maar het moet snel gaan. Werken en tegelijkertijd een beroepsopleiding volgen bij de VDAB kan niet en dit is een minpunt. Avondlessen bij een aanbodverstrekker zoals Syntra kosten veel geld voor inburgeraars. Vaak worden opleidingen onderbroken voor o.m. (tijdelijk) werk. Een ander heikel punt is het opleidingsaanbod bij de VDAB. Dit zou ontoereikend zijn voor hooggeschoolden en bedrijven vinden dat het aanbod te weinig inspeelt op de noden van de arbeidsmarkt. **Opmerkelijk is dat werkzoekende inburgeraars nood hebben aan praktische hulp bij het solliciteren.**

Bij de overgang van het primaire naar het secundaire traject is het noodzakelijk dat alle actoren die de inburgeraar begeleiden, **samenwerken**. We stelden vast dat, ondanks alle goede wil, deze samenwerking niet steeds vanzelfsprekend is. Geregeld structureel

overleg is echter noodzakelijk en wordt aangegeven als een laatste knelpunt door alle betrokkenen.

Het onderzoek is momenteel nog bezig. Verschillende knelpunten vragen om verduidelijking van de inburgeraars zelf. In een 2de fase zal een groep van een 20-tal inburgeraars bevestigd worden: er zal rekening gehouden worden met afkomst, opleiding, geslacht, leeftijd enz.. om een ruime representatieve groep te maken. In het interview met de inburgeraars zullen knelpunten die door de dienst- en hulpverleners werden aangehaald, teruggekoppeld worden naar de inburgeraars.

Conclusies:

- De knelpunten die hierboven worden opgesomd, verdienen onze aandacht. Wanneer we het hebben over de competenties / persoonlijkheid / financiële zelfstandigheid / verblijfsprocedure van de inburgeraar die een rol spelen bij de instap naar het secundair traject, kunnen wij als diversiteitswerking weinig bijdragen.
- Maar er zijn een aantal terreinen waarop we wel effectief kansen zien.

Kansen:

- Kinderopvang: enerzijds het sensibiliseren van de inburgeraars, anderzijds van de initiatieven zodat de drempels om de kinderen naar een onthaalouder/crèche te brengen, minder hoog zijn.
- Racisme en discriminatie bij werkgevers: als integratiecentrum kunnen wij hier een (bescheiden) rol spelen. Naar aanleiding van de bevestigingen voor het onderzoek, ook bij de tewerkstellingspartners, werd de vraag naar het oprichten van een provinciale werkgroep tewerkstelling meermaals gesteld. Wij willen hierop ingaan en ook effectief starten met de werkgroep.
- Rolpatronen: in functie van het bespreekbaar stellen van rolpatronen binnen relaties, kan een sensibiliserende en informerende activiteit zeker zinvol zijn.
- Het aanbieden van ondersteuning bij het solliciteren via een project met vrijwilligers, in nauw overleg met de VDAB.

Bedreigingen:

- De vraag naar onze engagementen voor wat betreft tewerkstelling en toeleiding van allochtonen naar de arbeidsmarkt zijn groot. Wij willen hier echter de reguliere spelers op de markt erkennen in hun rol. De enige rol die wij voor onszelf zien weggelegd is het aanbieden van een platform waarop diensten kunnen uitwisselen, informatie doorgeven en waarbinnen eventueel acties kunnen worden ontwikkeld.

3 Asiel

Vanaf 1 juni 2007 is een **nieuwe asielprocedure** van kracht³¹. Die zou de beslissingstermijn van de asielaanvraag moeten inkorten tot een jaar. De rol van de Dienst Vreemdelingenzaken wordt herzien en de bevoegdheden van het CGVS worden verruimd. Er wordt ook een nieuw rechtscollege gecreëerd: de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen. Tot slot heeft de nieuwe asielprocedure tot doel de dossiers sneller en efficiënter te behandelen. Dit zou ertoe moeten leiden dat het werk van de Raad van State wordt verlicht. Wanneer een asielzoeker het vluchtelingenstatuut krijgt, ontvangt hij een verblijfsvergunning. Indien de aanvraag van de asielzoeker wordt afgewezen, moet hij de Schengen-ruimte verlaten.

Sinds 10 oktober 2006 kan aan de asielzoekers een andere vorm van bescherming worden toegekend: de **'subsidiare bescherming'**. Deze bescherming wordt verleend aan personen die het vluchtelingenstatuut niet hebben verkregen en die niet op een andere basis een verblijfsvergunning genieten, maar die ernstige redenen hebben om te geloven dat hun veiligheid of hun leven bedreigd is indien ze zouden terugkeren naar hun land van herkomst (doodstraf, foltering, grote risico's in geval van gewapend conflict ...). De asielaanvraag en de aanvraag tot subsidiare bescherming worden door het CGVS onderzocht in het kader van een enkele procedure.

Met 11.587 geregistreerde asielaanvragen in 2006 (ongeveer 15.000 personen wanneer de echtgenoten en de vergezellende kinderen worden meegerekend) kende België zijn **laagste peil qua asielaanvragen sinds 1995**. In vergelijking met 2005 bedraagt de daling van deze asielaanvragen 27,4%. En in vergelijking met het recordjaar 2000 toen 42.691 asielaanvragen werden ingediend, bedraagt de vermindering 72,9%. Er kunnen verschillende factoren worden aangehaald om deze neerwaartse evolutie te verklaren. Allereerst dient een duidelijke terugloop te worden genoteerd van de asielaanvragen door onderdanen van Europese landen. In het bijzonder die van de nieuwe lidstaten van de Europese Unie (Slowakije, Roemenië en Bulgarije).

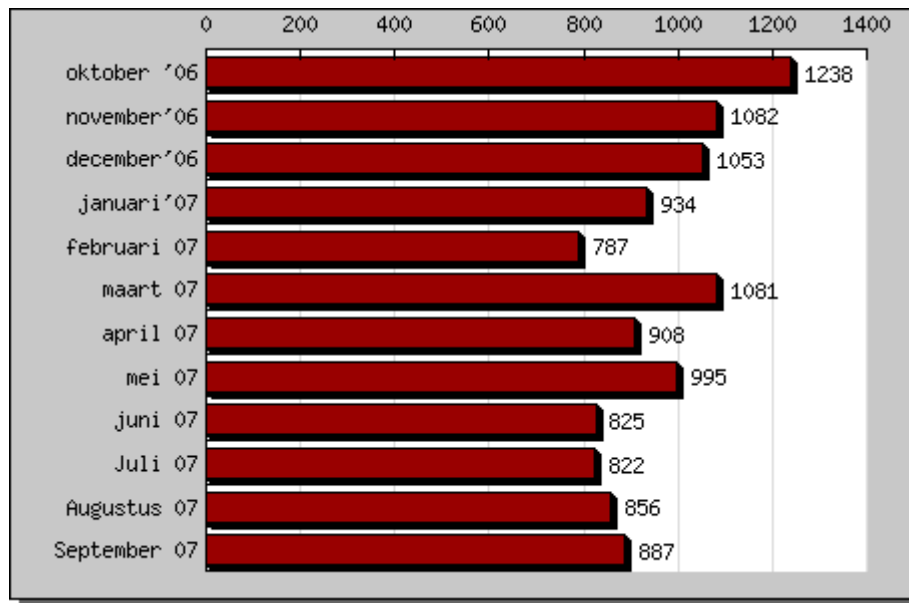
Vervolgens kunnen wij met de recente uitbreidingsfasen van de Europese Unie ervan uitgaan dat België, gelet op zijn voortaan nog meer centrale ligging binnen deze ruimte, minder vluchtelingen ontvangt aangezien deze de neiging hebben om meer asielaanvragen in te dienen in landen die meer aan de rand van de Europese Unie zijn gelegen. De enige staten van de Europese Unie die in 2006 een stijging of een stabilisering van hun peil van asielaanvragen hebben gekend, zijn net de landen aan de 'grenzen' van de Europese Unie (met als opmerkelijke uitzondering Nederland). Een laatste factor tot slot die moeilijker te bepalen en onzekerder is, zou de verbetering zijn van de levensomstandigheden in bepaalde landen van herkomst van de asielzoekers.

In 2006 werden maandelijks gemiddeld 966 asielaanvragen ingediend (tegenover 1.330 in 2005). Het aantal asielaanvragen was het laagst tijdens het tweede semester, terwijl het laatste semester daarentegen een duidelijke stijging vertoonde. De voornaamste landen van herkomst van de asielzoekers in 2006 waren **Rusland** (1.582 dossiers, +10% in vergelijking met 2005), de **DR Congo** (843, -33,7%), **Servië-Montenegro** (778, -35,3%), **Irak** (695, -23%) en **Iran** (631, +27%). Als we daar Guinee, Armenië, Turkije, Rwanda en Afghanistan aan toevoegen, vertegenwoordigen deze de 10 belangrijkste landen van herkomst. Goed voor 55,6% van alle asielaanvragen. Slowakije dat in 2005 nog als vijfde land van herkomst van de asielzoekers was gerangschikt, zakte in 2006 naar de 24e plaats (-84%).

De eerste 9 maanden van 2007 tellen we gemiddeld 899 asielaanvragen wat er op wijst dat er terug een daling zal zijn ten opzichte van het jaar er voor (zie tabel XVIII).

³¹ Jaarverslag 2006, Fedasil: <http://www.fedasil.be/home/attachment/i/12746>, geraadpleegd op 25 juli 2007.

Tabel XVIII: aantal asielaanvragen per maand³²

³² Website Fedasil (http://www.fedasil.be/home/asylum_month), geraadpleegd op 30 oktober 2007.

4 Vrijwillige terugkeer³³

IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) helpt sinds 1984 vreemdelingen, waaronder ook asielzoekers, om op vrijwillige basis naar hun herkomstland terug te keren. IOM werkt hiervoor samen met Fedasil. Het Reab-programma (Return and Emigration of Asylum Seekers Ex Belgium) zorgt voor de organisatie van de terugreis en een beperkte financiële premie.

In 2006 keerden in totaal 2.811 mensen vrijwillig terug naar hun herkomstland via het Reab-programma, slechts 38% (ofwel 1068 van de 11 587 geregistreerde asielaanvragen) onder hen vroeg ooit asiel aan. De anderen verbleven illegaal in België. De voornaamste terugkeerlanden waren Brazilië (702), Oekraïne (286), Armenië (184), Mongolië (177) en Rusland (159).

In vergelijking met 2005 noteren we een daling met 67% wat betreft het aantal vrijwillige terugkeren. Deze daling heeft verschillende oorzaken. Zo waren er minder asielzoekers afkomstig van Europese landen zoals Slovakije, traditioneel een groep die sneller terugkeert. Verder waren er in 2006 ook geen politie-interventies in de open opvangcentra om uitgeprocedeerde asielzoekers gedwongen te repatriëren. Daardoor was deze groep ook minder geneigd terug te keren. Tot slot konden asielzoekers die al lang in een opvangcentrum verbleven, aanspraak maken op een particuliere woning. Wat terugkeer minder aantrekkelijk maakt.

³³ Fedasil, jaarverslag 2006: <http://www.fedasil.be/home/attachment/i/12746> Geraadpleegd op 21 augustus 2007.

5 De verenigingen van etnisch-culturele minderheden in West-Vlaanderen

5.1 Geactualiseerd overzicht van het aanbod

5.1.1 Zelforganisaties Brugge

Naam	Doelgroep	Activiteiten	Contact
Verenigde Culturele Stichting vzw	Vooraf gericht op vrouwen en jeugd	Conferenties, fora, onderzoek, workshops, demonstraties, vorming	Consortia Schotlz-de Leon Leiseveld 26 8200 Sint-Michiels Brugge 050 39 21 42 ucfngo@hotmail.com
Vereniging der Kameroenezen West-Vlaanderen	Kameroenezen vanaf 18 jaar ongeacht geslacht, religie of ideologie	Ontplooiing en sociale integratie, bevorderen van socio-culturele activiteiten voor en door leden, opendeurdagen, culturele manifestaties, uitstappen, nieuwsbrief, sportavonden, debatavond, theatervoorstellingen, tentoonstelling.	Seudjo Tchokodjui Pierre Achiel Maalsesteenweg 34 bus 1 8210 Sint-Kruis 050 32 28 93
KIF KIF	Maghrebijnse vrouwen (hoofdzakelijk Marokkaanse en Tunesische)	Ontmoeting zoals theenamiddag, sportdag, avondfeest	Soumia Nahmed Paallandenstraat 13 8200 Sint-Andries 050 68 00 64 Soumia_casablanca@hotmail.com Ria Peene Stationsstraat 32 8490 Jabbeke 050 81 30 95 Ria.peene@skynet.be
Nsanga vzw	Iedereen	Activiteiten in het kader van uitwisseling, integratie, Open Dialoog Laatste vrijdag van de maand: multicultureel praatcafé	Busaka Joachim Richard Blauwe Poort 58 8000 Brugge 0485 70 68 28 Richard_joachbukasa@yahoo.fr

Centre de Réflexion sur le Congo	Mensen van Congolese origine en geïnteresseerden	Organiseert samen met Multiculturele Werkgroep Sint-Anna maandelijks "Congo-gesprekken", feest ter ere van de Nationale Congolese Feestdag	Tshitenge Mulume Konfijtstraat 18 8000 Brugge 050 33 69 88 0479 36 84 87 Mulume.tshitenge@telenet.be
Rainbow Sisters	Autochtone en allochtone volwassenen en kinderen	Multiculturele activiteiten	Bessem Tanyi-Johnson Korte Molenstraat 14 8200 Sint-Andries 050 67 08 18 0498 898 326 rainbowsisters@pandora.be
Werkgroep allochtone vrouwen	Vrouw van alle nationaliteiten	De werkgroep komt tweemaandelijks samen. Er worden onderwerpen besproken en eventueel acties ondernomen	Leen D'hondt Leen-dhondt@telenet.be Diversiteitsdienst t.a.v. Timmerman Anje Oostmeers 105 8000 Brugge 050 33 83 15 diversiteitsdienst@brugge.be
Minzambi	Congolese vrouwen en geïnteresseerden	Vereniging is net gestart. Wil activiteiten organiseren voor Congolese vrouwen gericht op uitwisseling en integratie	Laurence Minzambi Calveriebergstraat 55 8000 Brugge 050/34 08 71
Solidariteit Onthaalhuis Christus Koning (Sock)	Vluchtelingen en allochtonen	Het onthaalhuis biedt onderdak aan vluchtelingen/allochtonen die moeilijk een woning kunnen vinden. De bewoners krijgen ondersteuning in hun zoektocht naar opleiding, studie, inkomen, sociale activiteiten, ... Men organiseert regelmatig activiteiten die de buurtbewoners sensibiliseren.	Jef Devisscher Houthulststraat 8 8000 Brugge 050/33 58 58 Sock@hotmail.com

5.1.2 Zelforganisaties Kortrijk

Naam	Doelgroep	Activiteiten	Contact
Afrika Lisanga	Afrikaanse mensen uit o.a. Congo, Angola, Rwanda, Kameroen	Dans, infomomenten organiseren, eten en drinken, onafhankelijkheid van Congo, onafhankelijkheid van Angola, Oudejaar	Bayunga Yangi Wulverikstraat 25 8501 K-Bissegem
Algerijnse Vereniging	Iedereen	Ontmoetingslokaal, karatelessen	Mohammed Gacem Kleine Sint-Janstraat 33 8500 Kortrijk
Cordoba	Alle nationaliteiten	Interreligieuze/interculturele dialoog	Luc Verstraete 056 21 39 57 luc.verstraete2@telenet.be Abdelfattah Hamdi (Imam) Recolettenstraat 33 8500 Kortrijk
Avicenna	Vooral mensen van Tunesische origine	Suikerfeest met tentoonstelling, paasfeest, minivoetbal, meewerken aan stedelijke initiatieven	Mehdi Ghammam Jan Breydellaan 17 8500 Kortrijk 056 25 85 98 Aan_me@hotmail.com
Maman au Secours	Afrikaanse mensen uit Congo, Angola, ...	Culturele activiteiten voor kinderen, dansmomenten voor kinderen	Sompwe Felicia Iunga Motestraat 8530 Harelbeke 056 44 36 65 0473 24 10 60
Sindebad	Vooral mensen uit Noord-Maghreb, maar ook Senegal, Somalië	Theehuis, internet, voetbal op groot scherm, cursus Arabisch voor kinderen	Aghmine Mustafa Spoorweglaan 8500 Kortrijk Sindebadvzw@hotmail.com
Laram	Tsjetsjenen (vooral jongeren), Vlamingen	Tsjetsjeense dans, kinderen leren koken, feesten, naaien, groepsuitstapjes	Zalfa Zakkiyeva laramtsj@gmail.com 0486 02 36 91
Moskee Recolettenstraat	Moslims van alle nationaliteiten (Soedan, Turkije, Marokko,	Prediken, lessen, conferenties, bemiddeling, voetbal	Abdelfattah Hamdi Recolettenstraat 33

	Afghanistan)		8500 Kortrijk
Attakwa Moskee			Stasegemstraat 136 8500 Kortrijk
Sabor A Canela			Quinan Ana Patricia Rijmsnoerstraat 26 8501 Bissegem
Solidarité Africaine de Courtrai			Bueli Mayala Marie Oude Ieperseweg 23 8501 Heule
Wereldharmonium			Gjuroc Sergej Hugo Verriestlaan 192 8500 Kortrijk
Igbo Union Nig			Onwuka Otisi Beukenlaan 2 8500 Kortrijk
Angolese Vereniging	Nog in de opstartfase		Ferreira Louis Cederlaan 45 8500 Kortrijk
Belgisch – Somalische vereniging vzw	Nog in de opstartfase		Maxamuud Yuusu Cali Schardauw 45 8520 Kuurne
Sanza Na Moyi	Iedereen	<p>Bevorderen van een betere kennis van verschillende culturen</p> <p>Ontwikkelen van methodieken die het begrip en de praktijk van traditionele technieken of activiteiten bevorderen (bvb. percussie, dans).</p> <p>Interculturele activiteit die de verschillende gemeenschappen aanmoedigen om elkaar te leren kennen</p> <p>Bijdragen tot het educatiewerk naar jongeren toe.</p> <p>Steunen van verschillende projecten in de derde wereld.</p>	<p>Pedro Mvunzi Hugo Verriestlaan 47 8500 Kortrijk Tel/Fax 056 32 02 27 GSM 0478 92 59 07 mvunzi@yahoo.fr sanzanamoyi@tiscali.be</p>

5.1.3 Zelforganisaties Oostende

Naam	Doelgroep	Activiteiten	Contact
Actie 11.73	Iedereen	Beeldvorming, sensibiliseren en educatie in het kader van werken aan integratie. Werken naar betere ontwikkelingssamenwerking	Mireille Vlassenbrouck Schelpenstraat 10 8400 Oostende 0478 49 30 01 Lubaki Dominique 0478 38 64 76 lubakido@hotmail.com
Afrika Lokole Mbonda	Werkt met Afrikaanse muzikanten (vooral Congolezen)	Folkloristische Afrikaanse muziekgroep: muziek, kunst theater. Uitwisselen met andere gemeenschappen	Domingos Vetokele Sartlaan 6 8400 Oostende 0495 42 60 16 afrikalokolembonda@hotmail.com
Afrikana vzw	Mensen van Afrikaanse origine	Sportieve, educatieve en culturele activiteiten om de integratie van Afrikanen in de Belgische gemeenschap	Jackson Muanza Karel Cartonstraat 29 8200 Brugge 0479 35 85 44 Fa2487@hotmail.com
De Twee Leeuwtjes	Mensen van Afrikaanse origine (vooral Kameroeners), ook autochtonen	Sportieve, culturele en educatieve activiteiten	Mw. Massouh Giset Vaartstraat 16 8450 Bredene 0478 35 73 82 gmmassouhk@yahoo.fr
Djamila vzw	Maghrebijnse gemeenschap (vooral oudere mensen)	Sociale, culturele en educatieve activiteiten, theehuis	Mr. Oubiche Saïd Oosthelling 8 8400 Oostende 0494 19 92 51
Jakoeboue vzw – Welzijnsschakel Vluchtelingen	Met en voor vluchtelingen	Socio-culturele activiteiten rond beeldvorming, sensibilisatie en educatie, Belgen sensibiliseren rond vluchtelingenproblemen	Jakoeboue vzw Martin Mvibudulu Dekenijstraat 8 8400 Oostende 059 51 07 37 jakoeboue@tiscali.be

Lisanga	Mensen uit Congo en vrienden van Congo	Sociale, culturele en sportieve activiteiten om de integratie van Congolezen en Afrikanen te bevorderen	Mr. Seke Luella Daniël Koningsstraat 46 bus 1 8400 Oostende 0485 50 59 28 Lisanga.oostende@caramail.com
Nadezhda	Mensen uit de ex-Sovjet-Unie	Sterk cultureel gericht	Iraida Cherekhovitch Derbylaan 7 bus 203 8400 Oostende 0499 27 65 85 Iraida.cherekhovitch@skynet.be
The Global Village vzw	Iedereen	Jobservice, laagdrempelige activiteiten (zoals culinaire voorstelling van landen, tentoonstellingen, wereldkeuken, wereldmuziekavonden)	Mr. Nweke Collins Karel Janssenslaan 14 8400 Oostende 0495 93 88 48 Globalvillage_foundation@hotmail.com
Vereniging voor Allochtone Kunstenaars in Oostende (VAKO)	Kunstenaars, amateur-kunstenaars, kunstliefhebbers (allochtoon en autochtoon)	Wil zoeken naar ruimte (ateliers) om te werken, workshops, tentoonstellingen, evenementen	Mw. Elyasvand Fahimeh Sint Sebastiaanstraat 45 8400 Oostende 0485 73 11 40 evtoru@yahoo.com
Vrouwensolidariteit	Allochtone vrouwen van alle nationaliteiten	Mama's feest, exotische barbecue, avonden van gezellig samenzijn	Mw. Njelokali Flavienne Elisabethlaan 322 bus 2 8400 Oostende 0478 51 18 04 Oyinaomonof@yahoo.fr

5.1.4 Zelforganisaties Roeselare

Naam	Doelgroep	Activiteiten	Contact
Cultuur en hulp van integratie vzw		Bevorderen van de integratie in het algemeen door: -het verstrekken van informatie en hulp aan werklozen -het aanbieden van sociale hulp op het gebied van cultuur en sport -het begeleiden van kinderen in het onderwijs -het aanbieden van sociale hulp door het oprichten van een danshuis, een theehuis en een Kosovaarse keuken	Hendrik Consciencestraat 15/4 8800 Roeselare

Conclusies:

- Er is een veelheid aan zelforganisaties in onze provincie, maar vaak bestaan deze verenigingen bij gratie van 1 of 2 personen, die weinig of geen draagvlak en werking kennen binnen de allochtone gemeenschappen.
- De ondersteuning van de zelforganisaties zou opgenomen moeten worden door het Minderhedenforum en de Federaties voor zelforganisaties. Tot op heden zijn weinig zelforganisaties aangesloten bij de federaties. Federaties lijken ook weinig geïnteresseerd om hun activiteiten te ontplooiën in West-Vlaanderen, we vermoeden omwille van het kleine aantal 'echte' organisaties.
- Financieel is het voor een zelforganisatie niet altijd evident. De meest steden voorzien een werkingstoelage en eventueel extra subsidies voor grootsere projecten. Indien de organisaties gefedereerd zijn, kunnen ze ook rekenen op een beperkte toelage.
- Zelforganisaties hebben een echte nood aan ondersteuning, bijv. rond het oprichten en de regelgeving van een vzw of feitelijke vereniging, voorzitterstaken, leden betrekken, vertegenwoordigingen opnemen, enz.

Kansen:

- Zelforganisaties ondersteunen en versterken in hun werking is noodzakelijk. Het kan een kans zijn als verschillende organisaties de handen in elkaar slaan om dit te bewerkstelligen: integratiediensten, Federaties, Centra Vormingplus, Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw,
- Federaties lijken stilaan hun weg naar West-Vlaanderen te vinden. Zij hebben de nodige expertise om zelforganisaties ondersteuning te bieden op inhoudelijk, logistiek en administratief vlak.

Bedreigingen:

- Een samenwerking in de ondersteuning naar zelforganisaties toe is quasi onontbeerlijk. Wij zien het als een nadeel dat hierrond geen structurele samenwerking bestaat tussen verschillende organisaties.

5.2 Verenigingen van etnisch-culturele minderheden in West-Vlaanderen: ondersteuningsaanbod

5.2.1 Brugge

In het najaar van 2007 startte men in Brugge met een nieuw initiatief. Er wordt een reeks vormingen voor allochtone verenigingen georganiseerd. Hiervoor hebben de Brugse diversiteitsdienst, Vormingplus Brugge en Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw de handen in elkaar geslagen. Men werkte een programma uit, maar er blijft de openheid om het programma aan te passen aan de noden en de wensen van de deelnemers.

5.2.2 Kortrijk

In het voorjaar van 2007 zijn er gesprekken geweest tussen een 10-tal Kortrijkse zelforganisaties, de Kortrijkse Integratiedienst en het Provinciaal IntegratieCentrum.

De voornaamste vragen naar ondersteuning zijn de volgende:

- mensen hebben nood aan een lokaal om samen te komen
- het toelagesysteem (subsidies) van de stad is te moeilijk en verwarrend
- veel organisaties hebben maar een klein aantal vrijwilligers en moeten veel zelf doen
- er is een vraag naar meer contact met Vlamingen
- niet veel organisaties worden nu ondersteund door federaties

Op de vergadering "Werkgroep zelforganisaties" werden deze problemen erkend door de werkgroep, het worden prioritaire werkpunten. Het wordt ook als belangrijk aanzien dat zelforganisaties elkaar in de toekomst leren kennen en dat er op langere termijn concrete samenwerkingsinitiatieven kunnen genomen worden. Ook praktische zaken, zoals het invullen van de subsidieformulieren kunnen aan bod komen binnen de werkgroep.

In 2008 wordt gestart met een nieuw initiatief dat er gekomen is door samenwerking van Vormingplus regio Kortrijk, Integratiedienst Kortrijk en Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw. Vormingplus en stad Kortrijk willen contact hebben met de verschillende aanwezige culturen en (allochtone) groepen in de stad. Beide hebben de behoefte om de doelgroepen te leren kennen en ontmoeting te stimuleren.

Elke maand zet een andere zelforganisatie zijn deuren open voor een gemengde groep van bezoekers/gasten. De gastorganisatie ontvangt de gasten op een identieke manier. De voorbereiding gebeurt door Vormingplus, samen met de betrokken zelforganisaties. De avond wordt inhoudelijk begeleid door Vormingplus. Alle thema's kunnen aan bod komen, maar er worden telkens één of twee centrale thema's gekozen.

De stad Kortrijk en het integratiecentrum vzw zorgen voor de contacten en werving van de organisaties, Kortrijkse verenigingen,...

5.2.3 Oostende

Alle zelforganisaties organiseren vooral activiteiten op het vlak van cultuur. De aard van deze activiteiten varieert naargelang van de doelstelling van de organisatie. Sommige zelforganisaties werken culturele activiteiten uit in samenwerking met andere organisaties. De organisaties worden vaak aangesproken om hun medewerking te verlenen aan multiculturele activiteiten van andere organisaties of aan evenementen.

Ondersteuningsaanbod in Oostende:

- De integratiedienst organiseert structureel overleg voor zelforganisaties inzake subsidiemogelijkheden.
- De integratiedienst verwerkt de aanvragen voor project – en werkingssubsidies.
- De integratiedienst ondersteunt de zelforganisaties in de bekendmaking van hun activiteiten.
- Er wordt samenwerking/ondersteuning opgezet rond bepaalde activiteiten.
- (Nieuwe) zelforganisaties worden gestimuleerd om deel te nemen aan de MARO.

5.2.4 Roeselare

In Roeselare is een behoefteonderzoek bij zelforganisaties momenteel nog niet aan de orde. Een eerste doelstelling voor Roeselare is het optimaliseren van het contact met de doelgroep. Samen met de integratieambtenaar zal Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen een stappenplan opstellen over hoe dit het beste kan gebeuren.

Conclusie:

- Er beweegt heel wat op het terrein van de verenigingen voor etnische minderheden
- Er is nood aan een ondersteuningsaanbod, echter de federaties, de integratiediensten en het integratiecentrum kunnen hier een rol opnemen. Vraag is: wie doet wat?
- Zelforganisaties in West-Vlaanderen vallen soms mager uit als we het bekijken op vlak van activiteiten, deelname van leden e.d. Nochtans is hun bestaan en de functies die zij opnemen essentieel in functie van de opvang en oriëntatie van nieuw- en oudkomers in Vlaanderen, het mee helpen integreren van etnische minderheden en het vormen van een aanspreekpunt en een toetssteen voor autochtonen en hun organisaties, diensten en het Vlaamse beleid. Het feit dat West-Vlaanderen geen verscheidene goed uitgebouwde en grote zelforganisaties kent, is een gemis.

Kansen:

- Ondersteuningsaanbod verder uitwerken i.s.m. de integratiediensten en evt. andere partners
- Contacten met sleutelfiguren bewerkstelligen en benutten.

Bedreigingen:

- uitzuiveren van het aanbod van het Integratiecentrum en dat van de integratiediensten. Het ondersteunen van de zelforganisaties blijkt veeleer een lokale aangelegenheid. Als Integratiecentrum moeten we een rol van op de 2de lijn opnemen. De scheidingslijn is soms dun.
- Complementariteit met het aanbod van het Minderhedenforum en de Federaties – hoe best afstemmen?

6 Evoluties in het provinciaal en lokaal beleid

6.1 Provinciaal beleid

Naast de subsidiering van projecten, zoals de Sociaal Tolken dienst West-Vlaanderen (deel van de vzw Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen) en medewerking aan initiatieven (studiedagen, evenementen,...) neemt de Provincie West-Vlaanderen een coördinerende rol op m.b.t. de aanleg van doortrekkersterreinen in West-Vlaanderen.

De Provincie trekt een werkgroep omtrent doortrekkersterreinen die twee maal per jaar bijeenkomt, stuurt aan op een regionale spreiding en het principe van het 'gelijk oversteken' en tracht de voortgang ervan te bevorderen.

Het beleidsdomein 'Minderheden' wordt door de Provincie effectief opgenomen, een ambtenaar welzijn is vrijgesteld om o.m. het beleid rond minderheden op te volgen. Concreet komt het er op neer dat alle belangrijke tendenzen gecommuniceerd worden aan de provincie en dat ze mee helpen ondersteunen waar mogelijk. Daarnaast volgt de bevoegde ambtenaar het overleg met de integratiediensten (3 maandelijks) mee op, alsook de stuurgroep Sociaal Tolken dienst.

6.2 Lokaal beleid

6.2.1 Emancipatie en participatie

6.2.1.1 Brugge

Adviesraden

Momenteel zijn we nog niet in het bezit van cijfergegevens van etnisch-culturele minderheden die participeren aan de Brugse adviesraden. De bedoeling is om in 2008 het beleidsaanbod te optimaliseren. Eens dit op punt staat, wil men vanuit de stad werken aan geschikte participatiestructuren of de doorstroom naar bestaande participatiestructuren voor etnische minderheden.

6.2.1.2 Kortrijk

Adviesraden

Cultuurraad

Er zijn een aantal allochtone verenigingen die aangesloten zijn bij de cultuurraad-verenigingsraad. Deze verenigingen maken deel uit van de algemene vergadering.

Sanza Na Moyi vzw Kortrijk	HARELBEKE
vzw Afrika Lisanga (vereniging Afrika)	HARELBEKE
1001 Nacht	HEULE
Sindebad vzw Kortrijk	KORTRIJK
West-Afrikaanse Unie	KORTRIJK
Sjahrazaad	HEULE
Hulpen van Wezen over Afrika	KORTRIJK
LARAM	KORTRIJK
Afrikaanse Solidariteit van Kortrijk	KORTRIJK

Makasi vzw Kortrijk	KORTRIJK
---------------------	----------

Sportraad

Een vereniging die door de sportraad erkend is, maakt automatisch ook deel uit van de algemene vergadering. Bovendien kan iedereen die sportminded is, deel uitmaken van de Algemene Vergadering: via een oproep in de stadskrant, via aanschrijvingen van alle erkende clubs en onderwijsinstellingen, kan men desgewenst aansluiten bij één van de doelgroepen (jeugdsport, competitie, recreatie, niet-georganiseerde sport, personen met beperking, senioren sport, schoolsport).

In Kortrijk zijn volgende sportverenigingen erkend:

Basket en voetbal	Kortrijk Sportclub	Mohammed Hassan Ibrahim	Sint-Janshof 34 8500 Kortrijk	Enkel ECM
Kickboksen	Team Buchido	Kongolo Michael	Wulverikstraat 15 8501 Bissegem	Hoofdzakelijk ECM, maar niet uitsluitend
Boksen	Kortrijk Savate	Bougrea Ali	Wandelingstraat 17 8500 Kortrijk	Zowel ECM als niet-ECM leden
Boksen	Kortrijk Boxing Team	Vanfleteren Lievin	E. Vierinwandeling 32 8500 Kortrijk	Hoofdzakelijk ECM, niet uitsluitend
Taekwondo	Taekwondoschool Kwon	Sandra Messian	Voorstraat 36 8500 Kortrijk	Hoofdzakelijk ECM, niet uitsluitend
Voetbal	Association Sportive Kortrijk	Cindy Gamot	Sen. Bossuytstraat 8 8500 Kortrijk	Enkel ECM
Minivoetbal	Maghreb United	Braougui Mohammed	Deerlijksestraat 22 8500 Kortrijk	Enkel ECM

Momenteel zetelt er geen enkele afvaardiging van de etnisch-culturele minderheden in de sportraad maar daar zal in de toekomst verandering in komen.

Seniorenadviesraad

Geen enkele persoon van allochtone afkomst is vertegenwoordigd in de OuderAdviesRaad, noch in het Dagelijks Bestuur, noch in de Algemene Vergadering.

Vergelijking met cijfermateriaal dat eerder werd ingewonnen:

In oktober 2005 werd een soortgelijke meting gedaan in Kortrijk. Volgende resultaten kwamen toen naar voren:

Jeugdraad: 0

Algemene Vergadering: 4

stuurploeg: 0

Cultuurraad:

6 verenigingen: Sanza Na Moyi, Afrika Lisanga, Sindebad, West-Afrikaanse Unie, Sjahrazaad, Makasi.

1001 nacht was ook erkend, maar heeft nu geen werking meer.

Sportraad:

Algemene vergadering: 3. Massar: boksen; Karate Shotokan; Taekwondo Kwon.

in raad van bestuur: geen,

dagelijks bestuur ook niet.

Seniorenraad: geen

Ten opzichte van 2005 zijn een aantal kleine verschuivingen merkbaar als het gaat over het aantal allochtone leden van de Algemene Vergadering van de verschillende raden. Maar als het gaat over daadwerkelijke participatie dan is de conclusie na twee jaar nog steeds dezelfde. Er zijn maar weinig allochtone organisaties die daadwerkelijk zetelen in de algemene vergadering en er zijn er geen die deel uitmaken van één of andere adviesraad.

Desondanks heeft men in Kortrijk niet stilgestaan. De structuur van de integratieraad werd volledig herwerkt. Dit om een betere en meer doelgerichte werking ten gunste van de doelgroep te kunnen garanderen. De integratieraad is intussen een volwaardig adviesorgaan geworden in de stad Kortrijk.

Andere concrete acties met betrekking tot participatie:

Interculturalisering personeelsbestand: in samenwerking met het OCMW werkt stad Kortrijk momenteel aan een diversiteitsplan (met als bedoeling om in het eigen personeelsbeleid meer aandacht te hebben voor diversiteit. Diversiteit is in dit opzicht breed: personen met een handicap, senioren, oudere werknemers,... In het eerste jaar wordt gestart met een instapplan met volgende accenten a) opmaak SWOT-analyse om zicht te krijgen op de sterktes en leemtes in de huidige aanpak van diversiteit in personeelsbeleid b) visie ontwikkeling op beleidsniveau c) een betere bekendmaking van vacatures.

6.2.1.3 Oostende

Adviesraden

De Minderhedenadviesraad van Oostende, of kortweg de MARO, heeft tot doel de Oostendse allochtonen te betrekken bij het lokale overheidsbeleid. De MARO geeft het stadsbestuur advies inzake materies die de allochtonen aanbelangen. De MARO signaleert ook de problemen van de doelgroepen in Oostende. Daarnaast is de MARO ook een discussieforum over zaken waar de stedelijke overheid bevoegdheid over heeft. De adviesraad bestaat uit de schepen en de ambtenaren die belast zijn met het minderhedenbeleid, vertegenwoordigers van de zelforganisaties, verantwoordelijken van andere organisaties en individuele geïnteresseerden.

In 2008 wordt door de stad een nieuw onderzoek gedaan naar de deelname van etnische minderheden aan de erkende adviesorganen. Een dergelijk onderzoek is ook in 2005 gebeurd.

6.2.1.4 Roeselare

Adviesraden

Op dit moment bestaan in Roeselare nog geen adviesraden waarin ook allochtonen zetelen. De stad heeft een aanvraag voor een erkenning als integratiedienst ingediend op het Kabinet Keulen en is op dit moment aan het werken aan een ontwerpconvenant. Eén van de actiepunten is het bevorderen van de participatie van allochtonen aan adviesorganen. Onze organisatie kan hierin ondersteuning bieden, indien gewenst.

6.2.1.5 Izegem

Adviesraden

In Izegem werd op eigen initiatief een Raad voor Verdraagzaamheid, Integratie en Diversiteit opgericht. Samen met een twintigtal basisorganisaties werd een intentieverklaring over verdraagzaamheid geschreven. Die werd samen met de stad Izegem ter ondertekening voorgelegd aan alle organisaties uit het middenveld. Vele Izegemse organisaties hebben zich al achter de intentieverklaring geschaard.

Conclusies:

- Participatie van allochtonen via de bestaande adviesraden is niet eenvoudig te realiseren.
- Participatie via categoriale adviesraden lukt wel, maar het blijft een grote inspanning vergen van de steden om voldoende allochtonen te betrekken in hun raden en op die manier het beleid mee te 'voeden' vanuit een etnisch-culturele achtergrond.
- De integratiediensten spelen een cruciale rol in het realiseren van participatie via adviesraden.

Kansen

- Inventariseren van het bestaande aanbod aan methodieken om kansengroepen te gaan betrekken op het beleid. Advisering rond manieren waarop meer zorg kan gedragen worden voor de bestaande adviesorganen (vergaderstijl, vergadertechnisch: aandachtspunten ifv het werken met kansengroepen, ...)
- Bevraging van de zelforganisaties wat hun concrete verwachtingen zijn mbt deelname aan het beleid: hoe zien zij dit? Via welke kanalen moet dit gebeuren? ...
- Interculturaliseren van wijkoverleggen. Deze drempel is voor ECM minder hoog dan participatie aan bijvoorbeeld cultuurraden. Bovendien draagt het bij tot empowerment en sociale cohesie die op lange termijn wél tot een structurele toeleiding naar adviesraden kunnen leiden. Onder voorbehoud van mogelijke samenwerking met steden en Samenlevingsopbouw.

Bedreigingen:

- Afstemming tussen wat het integratiecentrum en de integratiedienst opnemen. Beide structuren dienen rond participatie te werken. Het gevaar om in elkaars vaarwater te zitten is reëel.

6.2.2 Woonwagengewoners

Kortrijk heeft in 2006 de 'gouden woonwagen' gewonnen, een initiatief van de vzw VROEM, omwille van hun inspanningen naar de aanleg van een doortrekkersterrein.

Momenteel treft Kortrijk de laatste schikkingen om het terrein ook effectief te gaan aanleggen.

Er werd getracht om het gebruik van het terrein zo veel mogelijk af te stemmen op de reglementering van andere terreinen (vb. in Antwerpen). Het terrein is 8350m² groot en verdeeld in twee clusters om verschillende groepen te kunnen ontvangen.

De andere betrokken West-Vlaamse steden (Brugge, Roeselare en Oostende) nemen verder stappen richting aanleg van een doortrekkersterrein.

7 Maatschappelijke domeinen: recente evoluties

7.1 Onderwijs

7.1.1 Basisscholen en omgaan met diversiteit

Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw deed onderzoek naar hoe basisscholen in West-Vlaanderen werk maken van het omgaan met diversiteit. Hiervoor kregen alle basisscholen in Ieper, Menen, Oostende, Roeselare, Kortrijk en Brugge een vragenlijst toegestuurd. 67 van 169 basisscholen hebben gereageerd op dit onderzoek. Volgende resultaten kwamen uit de bevraging naar voor:

Meertaligheid

De meeste scholen vinden dat het klasgebeuren extra bemoeilijkt wordt doordat sommige kinderen thuis geen Nederlands spreken. Een meertalige opvoeding zien de meeste scholen wel als een troef. Wie meerdere talen spreekt, komt in contact met meerdere mensen, heeft meer kansen op de arbeidsmarkt, reist gemakkelijker, verbreedt zijn horizon. Dat de thuistaal belangrijk is voor de kinderen betwisten de scholen niet. Toch maken ze er weinig ruimte voor in de klas. De scholen zijn er niet van overtuigd dat een betere taalvaardigheid in de thuistaal een positieve invloed heeft op het leren van het Nederlands. Veel schoolteams voelen zich te weinig gewapend om de vele ECM-kinderen op school optimale leerkansen te bieden. Meestal geven ze de ouders dan ook het advies om zoveel mogelijk Nederlands te spreken met hun kinderen.

Het valt op dat veel scholen aangeven dat ook in sommige autochtone gezinnen de afstand tussen thuistaal en schooltaal groot is.

Er worden in heel wat scholen al lesmethodes gebruikt die inspelen op de heterogeniteit in de klas: coöperatief leren (CLIM), hoekenwerk en contractwerk, individueel of in kleinere groepen instructies geven aan leerlingen.

Intercultureel onderwijs

Aan Intercultureel onderwijs hangt nog steeds een 'ECM- label' vast. De klemtoon ligt dan vooral op wat vreemd is en cultureel anders, waardoor intercultureel onderwijs louter een etnische aangelegenheid wordt. Omgaan met diversiteit betekent dan enkel kunnen omgaan met mensen die tot een andere etnische groep behoren, die vreemdelingen zijn, een andere huidskleur hebben, een andere taal spreken, enzovoort. Vandaar de redenering bij veel scholen: 'Wij hebben weinig of geen ECM- kinderen op school, dus is ICO niet voor ons bedoeld.'

Intercultureel onderwijs wordt in veel scholen nog in één vak of gedurende één projectweek aangesproken. Meestal maken de leerlingen kennis met 'andere culturen' via allerlei activiteiten (dansen, koken, spelletjes,...). Op die manier blijven de kansen om echt te leren omgaan met verscheidenheid achterwege en dit door het eenmalige, incidentele karakter van projectweken. ICO wordt veel verward met mondiale vorming. Essentieel verschil tussen beide is de plaats van gebeuren: ICO speelt zich hier af, heeft te maken met de communicatie hier bij ons, in de klas, in de school, in onze nabije omgeving. Mondiale vorming is vooral communicatie over het samenleven elders, waarbij kinderen inzichten verwerven over hoe andere mensen elders leven, wonen, werken.

Leven op school

Net zoals we 'buiten de school' veel verschillen ontmoeten, worden leerkrachten en

leerlingen ook in de school geconfronteerd met een verscheidenheid aan situaties en met leerlingen met een verschillende achtergrond. Zo houdt een aantal scholen rekening met religieuze voorschriften bij schoolmaaltijden en de les lichamelijke opvoeding. Scholen die dit niet doen geven als reden aan dat er geen vraag naar is, turnen en zwemmen in de eindtermen staat en dat moslims een doktersbriefje meebrengen.

Relatie school - thuis

De meeste scholen hebben voldoende zicht op de thuissituatie van de ECM-kinderen. Dit komt door aangepaste oudercontacten met tolken, huisbezoeken, overleg met ouders en CLB en overlegmomenten met externe diensten.

Enkele conclusies en aanbevelingen

- Het thema van meertaligheid wint steeds meer aan belang. Omdat het merendeel van de ECM-kinderen opgevoed wordt in een andere taal dan het Nederlands, gecombineerd met het feit dat het onderwijs (nog) geen specifiek afgestemd en geïmplementeerd taalbeleid heeft, beheersen veel allochtone kinderen onvoldoende het Nederlands om een vlotte schoolcarrière te doorlopen en dit is een gegeven dat dringend moet doorbroken worden.
- Als ECM-leerlingen buiten de klas met het Nederlands in contact komen, door TV te kijken, tijdschriften te lezen of met vrienden af en toe een woordje Nederlands te praten, dan is dat zeker goed voor hun taalverwerving. Maar dat betekent niet dat alle ouders Nederlands moeten spreken met hun kinderen. Er is een verschil tussen de schooltaal en het Nederlands dat kinderen buiten de school gebruiken. Schooltaal is abstracter en complexer. De basisverantwoordelijkheid voor schoolse taalvaardigheid ligt bij de school, niet bij de ouders. Dat neemt niet weg dat ouders de schoolloopbaan van hun kinderen op allerlei manieren positief kunnen ondersteunen: door zich te interesseren voor wat op school gebeurt, de school te informeren over hun kind, mee na te denken over 'wie is mijn kind en wat kan het goed'.
- Intercultureel onderwijs mag niet beperkt blijven tot de klas en de leerkracht, maar moet ook op schoolniveau benaderd worden. ICO kan pas ten volle gedijen wanneer niet alleen de lesinhouden, de pedagogische activiteiten, de didactische werkvormen en leermiddelen, maar ook het beleid en de organisatie van de school intercultureel gekleurd zijn. In de omgang tussen teamleden, in de omgang met leerlingen en ouders, in de keuze van de facultatieve verlofdagen, bij de aanwerving van leerkrachten, of in de samenwerking met de schoolbuurt, zou de aanwezige diversiteit en de reflectie op de omgang daarmee een vanzelfsprekende leidraad moeten zijn. Dergelijke verre gaande vernieuwing op een school is echter een doel op langere termijn.
- Er bestaat in Vlaanderen geen wettelijke regel die intercultureel onderwijs verplicht in alle scholen. Binnen het GOK beleid is intercultureel onderwijs opgenomen als één van de mogelijke clusters of domeinen waaraan scholen kunnen werken. Het intercultureel perspectief vinden we ook terug in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. De Vlaamse overheid voerde al diverse campagnes om het intercultureel onderwijs te promoten en scholen en ouders te sensibiliseren. Intercultureel onderwijs is dus voor geen enkele school nog een volkomen vrijblijvende aangelegenheid.

Kansen

- Door het onderzoek kennen de basisscholen in de centrumsteden nu allemaal het PIC en weten ze waarvoor ze beroep kunnen doen op de organisatie.
- Er is een positieve evolutie merkbaar in het onderwijs. Scholen zien diversiteit meer en meer als een uitdaging, een bron van informatie, een meerwaarde in plaats van een obstakel, een ergernis en een probleem.

Bedreigingen

- Heel wat scholen voelen zich nog te weinig gewapend om de vele ECM-kinderen op school optimale leerkansen te bieden. Ze vragen daarom aan de overheid meer personeel en middelen om met deze heterogene klasgroepen om te gaan.
- Rond elke school met veel kansarme leerlingen zou - meer nog dan nu soms het geval is - een netwerk moeten gevormd worden van organisaties en initiatieven die op een preventieve manier de kansen van kansarme groepen verhogen. Scholen staan hier nog wat weigerachtig tegenover omdat men vreest dat door het samenwerken met o.a. het Provinciaal Integratiecentrum men onbewust toegeeft dat er een probleem bestaat.

Opdrachten voor het Provinciaal Integratiecentrum

- Scholen ondersteunen in het leren omgaan met diversiteit via vorming, overleg, ervaringsuitwisseling en het overbruggen van taalbarrières.
- Signaalfunctie naar de Vlaamse overheid: pleiten voor meer middelen en personeel voor de scholen.

7.1.2 Ouderbetrokkenheid in basisscholen

In 2007 deed Provinciaal IntegratieCentrum een onderzoek naar ouderbetrokkenheid in de basisscholen van Kortrijk, Ieper, Roeselare, Brugge, Oostende en Menen. Alle scholen kregen een vragenlijst toegestuurd. 89 van de 199 basisscholen reageerden. Hieronder vatten we de belangrijkste conclusies uit het onderzoek samen.

'Ontmoeten' van allochtone ouders

Niet-georganiseerde contacten met ECM-ouders lijken overal een veelgebruikt middel te zijn om met de ouders in contact te komen. De helft van de scholen geeft aan dat informele contacten bemoeilijkt worden doordat de ouders geen of onvoldoende Nederlands spreken. Vanuit de scholen worden deze informele contacten tussen de ouders en de school via het schoolpoortonthaal door leerkrachten of directie gerealiseerd. Iets meer dan de helft van de scholen geeft aan dat ECM-ouders weinig naar oudercontacten komen. Dit komt volgens de scholen vooral doordat de ouders geen Nederlands spreken en omdat ze vanuit hun cultuur een andere kijk op onderwijs hebben.

Meer dan de helft van de scholen schakelt tolken in tijdens oudercontacten. Meestal is het een familielid of een andere ouder die tolkt. In iets mindere mate schakelt men externe tolken in.

Slechts een minderheid van de scholen organiseert afzonderlijke oudercontacten voor ECM-ouders, onder andere omdat er een te grote verscheidenheid bestaat binnen de doelgroep.

Scholen vinden dat ECM-ouders beter bereikt worden via huisbezoeken.

Over het algemeen nemen ECM-ouders weinig deel aan het schoolgebeuren. Een algemene trend is dat deze ouders praktisch geen logistieke ondersteuning bieden aan het schoolgebeuren. Wanneer ze toch deelnemen aan activiteiten gaat het vooral om passieve deelname.

Doordat de meeste scholen geen registratiemiddel gebruiken om deze gegevens bij te houden, gaat het hier om schattingen. Het is dan ook moeilijk om een uitspraak te doen over de validiteit van deze cijfers.

Deelname van ECM-ouders aan formele overlegstructuren in de school

Een achttal scholen heeft geen ouderraad. Bij de meerderheid van de andere scholen zitten er geen etnisch-culturele minderheden in dit participatieorgaan.

De meeste scholen leveren extra inspanningen om deze ouders te laten participeren aan de ouderraad door hen uit te nodigen of aan te spreken.

Slechts in een beperkt aantal scholen zitten ECM in de schoolraad. De drempel om toe te treden, zou te hoog zijn. Enkele scholen geven ook aan dat de ouders niet geïnteresseerd zijn om toe te treden.

Wat betekent ouderbetrokkenheid volgens de basisscholen?

De basisscholen zijn het er over eens dat ouderbetrokkenheid verwijst naar het betrokken zijn van de ouders bij de werking van het klas- en schoolgebeuren.

De meeste scholen leggen de verantwoordelijkheid voor het werken aan ouderbetrokkenheid bij de scholen zelf. De school moet werk maken van een goed contact tussen de ouders en de school (leerkrachten en directie). Dit contact moet op een laagdrempelige manier ontstaan, namelijk in het dagdagelijkse contact van leerkrachten en directie met de ouders.

Ouderbetrokkenheid betekent ook dat ouders inspraak hebben in het schoolgebeuren en -beleid.

Ouders moeten de kans krijgen om actief mee te denken en mee te werken aan het concretiseren van de schoolwerking.

Een aantal scholen legt de verantwoordelijkheid voor de ouderbetrokkenheid bij de ouders zelf. Ouders moeten aanwezig zijn bij schoolactiviteiten en moeten interesse tonen in de schoolloopbaan van hun kind.

De scholen zien heel wat voordelen in een verhoogde betrokkenheid van ECM-ouders. Meer dan de helft van de scholen geeft aan dat dit voordelen meebrengt voor het kind. Het kan de kinderen motiveren en hen betere integratie- en ontwikkelingskansen bieden. Het bevordert het leerproces en het welbevinden van het kind.

Volgens sommige scholen wordt de multiculturaliteit bevorderd wanneer ECM-ouders bij het schoolgebeuren betrokken worden. Vooroordelen kunnen weggewerkt worden.

Veel scholen geven aan dat het een positieve invloed heeft op de ECM-ouders. Zij leren het schoolgebeuren beter kennen en er ontstaat een goede samenwerking.

Er zijn niet veel nadelen opgesomd. Enkele scholen geven wel aan dat het zou kunnen zijn dat ouders zich te veel gaan moeien met het schoolgebeuren.

Het is ook soms moeilijk om afspraken te maken of het brengt meer werk met zich mee. 'Kliekjesvorming' lijkt een ander mogelijk nadeel te zijn.

Alle scholen vinden het belangrijk om extra inspanningen te leveren om een verhoogde ouderbetrokkenheid te verkrijgen. Scholen moeten zich openstellen naar de ouders toe. Leerkrachten en directie moeten steeds aanspreekbaar zijn.

Verder geeft men ook aan dat ouders niet enkel betrokken moeten zijn bij officiële gebeurtenissen, maar ook bij tal van andere activiteiten. Er moeten voldoende ondersteuning en middelen zijn voor de ouders opdat zij zouden kunnen deelnemen aan het schoolgebeuren (tolken, vertaalde brieven,...).

Volgens de meeste scholen spelen externen ook een belangrijke rol bij het werken aan de betrokkenheid van ECM-ouders. Van externen wordt verwacht dat zij de visie en de werking van de school goed kennen en dat er een goede communicatie bestaat. Externen

zouden een deel van het geheel moeten vormen willen zij de ouderbetrokkenheid helpen bevorderen. Externen spelen de rol van vertrouwenspersoon en kunnen ondersteuning bieden wanneer een probleem zich voordoet.

Tot slot merkt een school op dat externen vraaggericht te werk moeten gaan. Er dient een voldoende ruime omkadering te komen.

Heel wat scholen zien het Provinciaal IntegratieCentrum een ondersteunende rol spelen in het werken aan een verhoogde ouderbetrokkenheid. Het Provinciaal IntegratieCentrum kan samen met de scholen zoeken naar mogelijkheden om de integratie te bevorderen en een langdurige, structurele samenwerking met de scholen uitbouwen. Daarbij zijn nascholingen of bijeenkomsten waar ook de ECM-ouders bij betrokken zijn een goed middel.

Het Provinciaal IntegratieCentrum kan ook ondersteuning bieden bij thuisbezoeken aan ECM-ouders. Het Provinciaal IntegratieCentrum kan middelen en initiatieven ter beschikking stellen en helpen bij het overbruggen van taalbarrières of het kenbaar maken van de visie, het onderwijssysteem, de opvoeding en de vorming van de scholen. Scholen verwachten dat het Provinciaal IntegratieCentrum allochtone ouders inlicht over het belang van het onderwijs en over wat de taak van het onderwijs is.

Enkele conclusies en aanbevelingen

- ECM-ouders komen weinig naar de oudercontacten. Misschien loopt het verkeerd bij de communicatie over het oudercontact. Het zou kunnen zijn dat ECM-ouders de mogelijkheid van het tolken tijdens een oudercontact niet kennen. Scholen kunnen daarvoor meer rekening houden met de diversiteit tussen ouders bij mondelinge en schriftelijke communicatie.
- Scholen organiseren meestal geen afzonderlijke oudercontacten voor ECM-ouders. De drempel om naar een oudercontact te komen waar alle ouders aanwezig zijn, is misschien erg hoog.
- In de ouder- of schoolraad zijn weinig of geen ECM-ouders terug te vinden. Het zou kunnen zijn dat scholen specifieke drempels die bestaan voor ECM-ouders onvoldoende kennen en er op die manier ook geen rekening mee kunnen houden wanneer ze acties opzetten om deze ouders te betrekken bij de school- of ouderraad.
- Sommige scholen vinden het de taak van externe partners zoals het Provinciaal IntegratieCentrum om hen in te lichten over deze drempels en hen te ondersteunen bij het wegwerken ervan.
- Voor sommige allochtone kinderen maar ook voor hun ouders, is de school de eerste confrontatie met een 'Vlaamse omgeving'. Velen onder hen weten niet goed wat ze kunnen en mogen vragen aan de school. Daardoor blijven vele ouders eerder passief ten aanzien van de school.
- Als daarenboven de school hier zelf weinig rekening mee houdt en zich vrij koel, afstandelijk en afwachtend opstelt, ontstaan er vlug misverstanden over het belang en de invulling van 'ouderbetrokkenheid'.
- Dit geldt niet alleen voor allochtone ouders, ook ouders uit lagere inkomensklassen ervaren soms een gelijkaardige (culturele) afstand. Nochtans kunnen deze drempels vrij goed weggewerkt worden. Scholen kunnen bijvoorbeeld de ouders een gevoel geven van welkom te zijn. Het gaat niet alleen over taalverschillen. Een vriendelijk woord, een hartelijke houding doet soms wonderen, en opent altijd deuren naar een wederzijdse gemeende interesse en betrokkenheid.
- Ouders hebben de verantwoordelijkheid om de schoolse vooruitgang van hun kind op te volgen, maar als ouders niet geïnteresseerd zijn in het onderwijs, mogen de kinderen daar niet het slachtoffer van zijn!

Kansen

- Veel ouders zijn wel degelijk geïnteresseerd in de schoolloopbaan van hun kinderen. Ouders zelf hebben vele capaciteiten die dikwijls heel nuttig zijn voor een creatieve

werking in de klas, willen hun kinderen optimale kansen geven om zich verder te ontwikkelen, willen op de hoogte zijn van wat in de school en in de omgeving van hun kind gebeurt.

- Scholen vragen aan het Provinciaal IntegratieCentrum om samen met hen op zoek te gaan om die kansen te benutten.

Bedreigingen

- De werving van allochtone ouders vraagt veel tijd en energie: gerichtheid op informele sociale netwerken is vaak een noodzakelijke voorwaarde om ouders te kunnen bereiken.
- Het vergt tijd om netwerken op te sporen en een vertrouwensband tot stand te brengen met sleutelfiguren.
- Het integratiecentrum kan niet zelf op huisbezoek gaan, aangezien wij geen eerstelijnswork verrichten. Dit is een opdracht van de scholen. Wij kunnen wél onze expertise aanbrengen in de methodiek van de huisbezoeken, aandachtspunten in het omgaan met allochtone ouders, ...

Opdrachten voor het Provinciaal IntegratieCentrum

- Blikopener voor de onderwijswereld: inzicht bieden in de kansarmoedeproblematiek en de mechanismen van achterstelling.
- Ondersteunen van onderwijs in het voeren van een goeie communicatie met de ouders uit kansarme milieus.
- Scholen methodieken aanreiken om de betrokkenheid van allochtone ouders aan het schoolgebeuren te verhogen.

7.1.3 Studietoelsteuning aan huis

Verschillende verenigingen die kwetsbare gezinnen bereiken, evenals die gezinnen zelf signaleren steeds vaker dat er problemen zijn met het huiswerk van de kinderen. Ouders kunnen hun kinderen vaak niet helpen omdat ze zowel de leerinhoud zelf als de opdrachten onvoldoende begrijpen. Ze weten ook niet goed wat er van hen verwacht wordt en hoe ze het thuis georganiseerd kunnen krijgen. Rekeninghoudend met deze vraag startten enkele jaren geleden een aantal projecten 'studietoelsteuning' bij gezinnen thuis. 'Katrol Oostende', 'Katrol Menen' en 't Scharnier Brugge' zetten hun werking in 2006 verder. In het najaar van 2006 startte 'Katrol Kortrijk'.

De West-Vlaamse projecten die studietoelsteuning aan huis aanbieden willen een scharnierfunctie vervullen tussen het onderwijs en de kwetsbare gezinnen, onder meer door hogeschoolstudenten de gelegenheid te bieden om de kansarmoede van binnenuit te leren kennen tijdens de studietoelsteuning. Er worden samenwerkingsverbanden tot stand gebracht die zowel netoverschrijdend als niveauoverschrijdend zijn. Daarnaast wordt getracht de wereld van onderwijs en welzijn dicht bij elkaar te brengen.

De projecten hebben als invalshoek het onderwijsgebeuren. Via studietoelsteuning aan huis van het kind krijgt het schoolgebeuren een plaats binnen het kwetsbare gezin.

Kansen

Het integraal preventief ontwikkelproject 'De Katrol' onderscheidt zich van gelijkaardige projecten op drie belangrijke punten:

- het 'present' zijn in de gezinscontext;
- de 'support' bij ernstige gezinsproblemen die het gezin dreigen te ontwrichten;
- het installeren van een onderwijscultuur in het gezin.

Bedreigingen

- de financiering van het project: de Katrol leunt enerzijds aan bij onderwijs en anderzijds bij welzijn. Dit bemoeilijkt de verankering van het project. De teamleden dienen jaarlijks uit te kijken naar fondsen welke veelal in tijdsduur beperkt zijn.
- het synchroon lopen van studenten en gezinnen: vermits er over de netten heen studenten gerekruteerd worden, dient er rekening te worden gehouden met hun specifieke opleidingsprogramma's (stages, lesroosters, enz...) Men interfereert niet in de gebruiken van de hogescholen, wat maakt dat er veel tijd gaat naar onderhandelingen met onderwijsinstellingen.

Opdracht voor het Provinciaal IntegratieCentrum

- Het concept 'studieondersteuning aan huis' ontsluiten aan andere partners of geïnteresseerden, expertise inbrengen.

7.2 Tewerkstelling

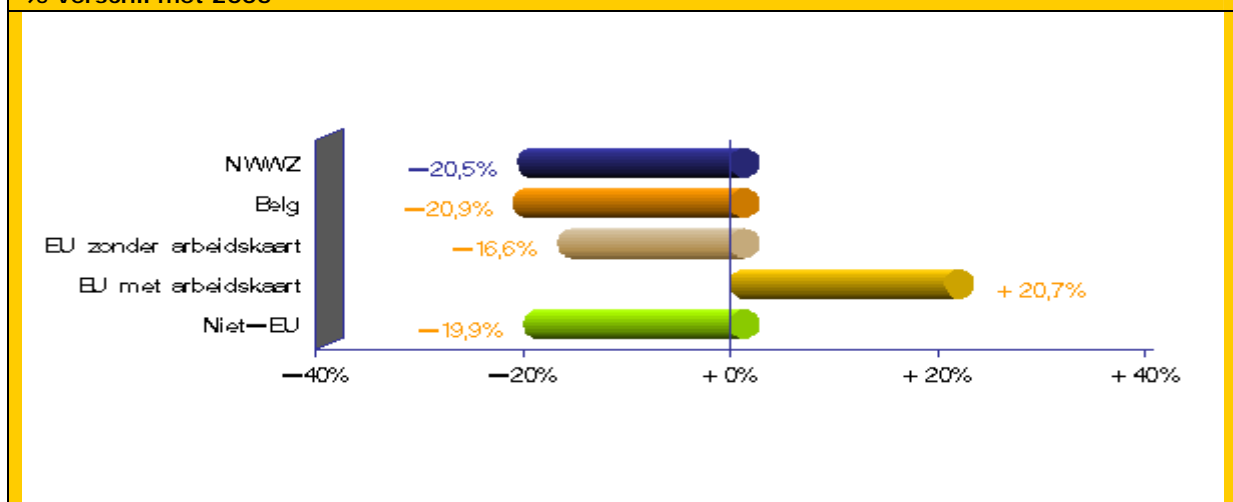
7.2.1 Afkomst: evolutie van de werkloosheid

7.2.1.1 Vlaanderen en West-Vlaanderen

In 2006 is in Vlaanderen de werkloosheid gedaald in vergelijking met 2005. Deze daling was het sterkst bij de Belgen (-20,9%), maar was bijna even groot bij de niet EU-burgers (-19,9%).

Enkel bij de EU-burgers met een arbeidskaart zien we een fikse stijging van de werkloosheid van 20,7% in vergelijking met 2005.

Tabel XIX: Vlaanderen - Indeling naar Nationaliteit
% verschil met 2005

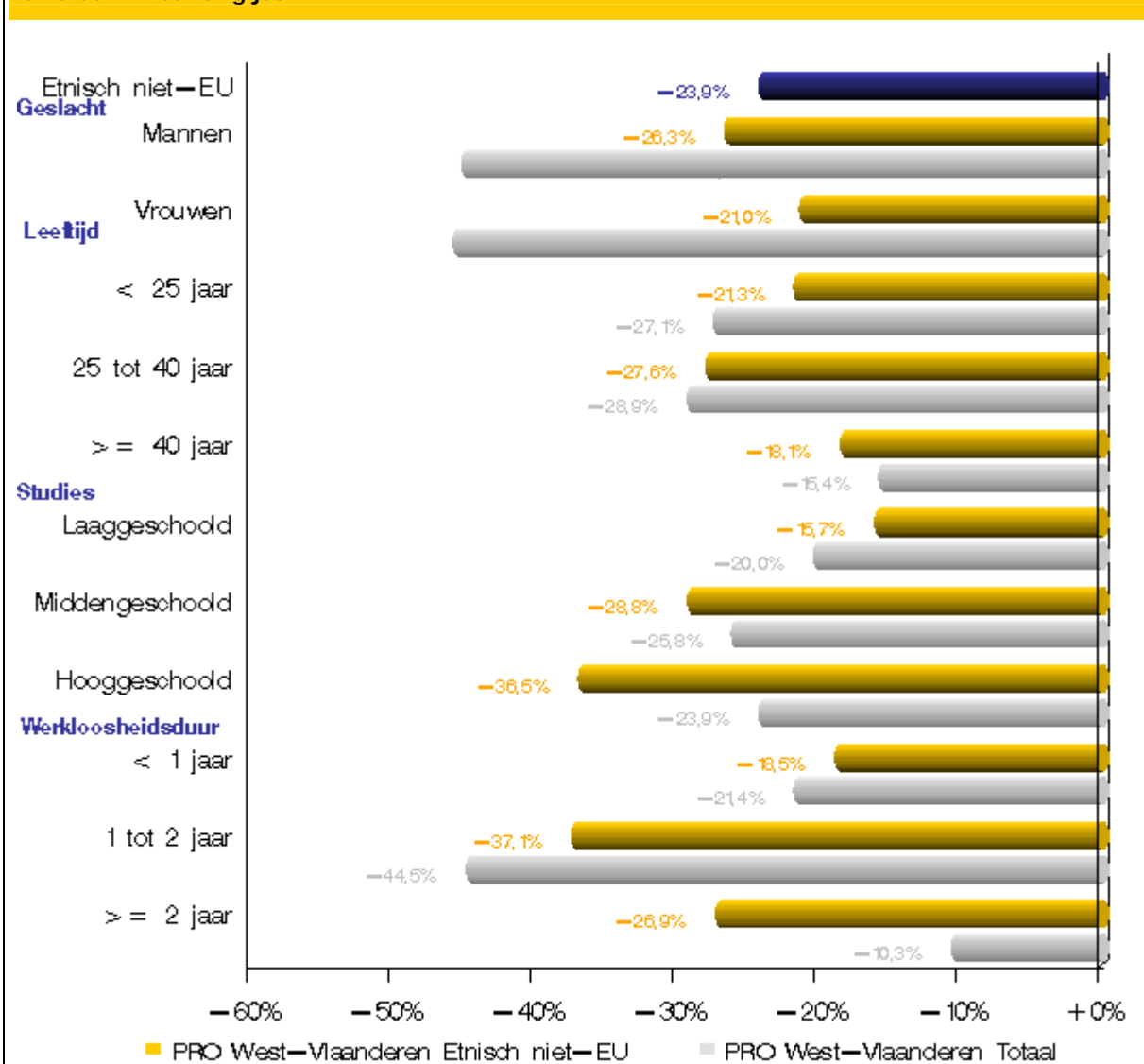

Voor de provincie West-Vlaanderen liggen de cijfers van 2006 enigszins anders. We zien ook een algemene daling van de werkloosheid (-8,9%), maar die is minder sterk dan in Vlaanderen. Ook hier is de daling het meest zichtbaar bij de Belgen. In tegenstelling tot de Vlaamse cijfers daalt de werkloosheid hier wel bij EU-burgers met een arbeidskaart en dit met 9,1%.

Wanneer we de cijfers van de etnisch niet EU-burgers voor september 2007 van dichterbij bekijken zien we in West-Vlaanderen, in vergelijking met vorig jaar een sterke daling van de werkloosheid (-23,9%)³⁴. In onderstaande tabel XX zien we dat deze daling in meer of mindere mate geldt voor alle categorieën.

³⁴ <http://arvastat.vdab.be/nwwz/index2.htm>

Tabel XX: Provincie West-Vlaanderen – september 2007 - Etnisch niet-EU
% verschil met vorig jaar

7.2.1.2 De arrondissementen

In alle West-Vlaamse arrondissementen daalt de werkloosheid. De grootste algemene daling van de werkloosheid zien we in het arrondissement Tielt (-13,7%). De kleinste daling vinden we terug in het arrondissement Veurne (-4,4%).

De werkloosheid onder de niet EU-burgers is in bijna elk arrondissement gedaald. Enkel in Veurne steeg deze werkloosheid met een half procent. In Kortrijk bleef ze gelijk. Terug in het arrondissement Tielt valt de hoogste daling te noteren (-15%).

Tabel XXI: Arrondissement Brugge – Indeling naar nationaliteit³⁵

	2006	2005	Vershil

³⁵ <http://arvastat.vdab.be/nwvz/index2.htm>, geraadpleegd op 25 juli 2007.

NWWZ	7.897	8.638	-8,6%
Belg	7.421	8.116	-8,6%
EU zonder arbeidskaart	157	164	-4,1%
EU met arbeidskaart	11	13	-19,4%
Niet-EU	308	345	-10,8%

Tabel XXII: Arrondissement Ieper – Indeling naar nationaliteit

	2006	2005	Vershil
NWWZ	2.985	3.294	-9,4%
Belg	2.767	3.074	-10,0%
EU zonder arbeidskaart	127	123	+3,9%
EU met arbeidskaart	2	3	-30,6%
Niet-EU	88	95	-7,2%

Tabel XIII: Arrondissement Kortrijk – Indeling naar nationaliteit

	2006	2005	Vershil
NWWZ	8.529	9.165	-6,9%
Belg	7.509	8.162	-8,0%
EU zonder arbeidskaart	306	289	+5,6%
EU met arbeidskaart	13	13	+1,9%
Niet-EU	701	701	0%

Tabel XIV: Arrondissement Oostende – Indeling naar nationaliteit

	2006	2005	Vershil
NWWZ	5.701	6.361	-10,4%
Belg	5.144	5.766	-10,8%
EU zonder arbeidskaart	144	150	-3,7%

EU met arbeidskaart	5	9	-44,5%
Niet-EU	408	436	-6,6%

Tabel XV: Arrondissement Roeselare – Indeling naar nationaliteit

	2006	2005	Vershil
NWWZ	3.626	4.004	-9,4%
Belg	3.357	3.737	-10,2%
EU zonder arbeidskaart	45	41	+10,4%
EU met arbeidskaart	6	3	+80,0%
Niet-EU	218	223	-2,3%

Tabel XVI: Arrondissement Tielt – Indeling naar nationaliteit

	2006	2005	Vershil
NWWZ	1.921	2.225	-13,7%
Belg	1.841	2.138	-13,9%
EU zonder arbeidskaart	19	16	+23,7%
EU met arbeidskaart	1	1	-33,3%
Niet-EU	60	71	-15,0%

Tabel XVII: Arrondissement Veurne – Indeling naar nationaliteit

	2006	2005	Vershil
NWWZ	1.855	1.941	-4,4%
Belg	1.706	1.781	-4,3%
EU zonder arbeidskaart	86	98	-11,9%
EU met arbeidskaart	2	1	+166,7%
Niet-EU	61	61	+0,5%

Conclusies vanuit de gesprekken met tewerkstellingspartners³⁶

- Tewerkstelling is volgens veel van onze partners een thema waar rond nog veel problemen bestaan als het gaat over de kansen die etnische minderheden op de arbeidsmarkt krijgen.
- Onze organisatie dient volgens partners een actieve rol te spelen in het debat rond werk. Daarin gaat het vooral over het sensibiliseren van werkgevers, het oprichten van een overlegstructuur waarbinnen uitgewisseld kan worden en van waaruit acties kunnen ondernomen worden in het toeleiden ('matchen') van etnische minderheden naar openstaande vacatures.
- Bij werkgevers is er nog zeer veel onwil/angst/reserve om allochtonen een kans te geven zichzelf te bewijzen.
- West-Vlaanderen (en zeker Zuid West-Vlaanderen) kent een toenemende vraag naar arbeidskrachten. Niet alle vacatures worden ingevuld, de situatie in sommige bedrijven is precair. De vaststelling dat er een grote groep allochtonen geen toegang krijgt tot de arbeidsmarkt, roept vragen op.

Kansen

- continueren platformwerkgroep tewerkstelling (gaat van start in februari 2008)
- i.s.m. de werkgroep: sensibiliseren van werkgevers.

Bedreigingen

- de vraag naar het matchen van werkaanbiedingen en allochtone werkzoekenden is niet opportuun aangezien we geen eerstelijnsaanbiedingen aanbieden, maar vooral aangezien de VDAB hier een opdracht in opneemt. Het kan een piste zijn dit denkspoor wel verder te gaan onderzoeken i.f.v. de uitbouw van een werking met vrijwilligers (cf. het project Weg-Wijs)

³⁶ Bijlage 2: gesprek met de voornaamste stakeholders

7.3 Welzijn

7.3.1 Toegankelijkheid van de West-Vlaamse Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW): vervolg

In de omgevingsanalyse van 2006 staan de resultaten van een eerste luik van het toegankelijkheidsonderzoek bij de West-Vlaamse CAW. Ondertussen werd een tweede luik van het onderzoek uitgevoerd en verwerkt. Hieronder geven we u de algemene resultaten van het gehele onderzoek mee, alsook de knelpunten die uit het onderzoek naar voor gekomen zijn.

Participatie aan besturen

Wat betreft de deelname van ECM aan het bestuur kunnen we kort zijn. Er is momenteel nog geen participatie van de doelgroep op dit niveau. Er worden ook geen acties ondernomen om daar in de toekomst werk van te maken.

Personeelsbestand

Het aandeel personeelsleden van allochtone afkomst binnen de CAW ligt erg laag. Men is het er over eens dat competenties primeren bij het aanwerven van personeel. Het feit of iemand allochtoon is, is daarbij niet van belang. Allochtone werknemers zijn zeker welkom.

Vooraf voor de categoriale dienstverlening aan ECM vindt men het belangrijk dat er één of meerdere allochtone hulpverleners zijn. Voor de reguliere dienstverlening vindt men dit iets minder van belang.

De interne stappen die CAW in het verleden hebben genomen op dit vlak zijn minimaal. Uit ervaring weet men dat allochtonen weinig of niet ingaan op vacatures waardoor het moeilijk wordt iemand uit de doelgroep in dienst te nemen. Ook het feit dat allochtonen onvoldoende Nederlands spreken lijkt een belemmering te zijn om hen in dienst te nemen.

Een aantal CAW wil in de toekomst extra inspanningen doen om de vacatures te laten doorstromen naar de doelgroep. Anderen geven aan dat ECM via de reguliere kanalen op de hoogte moeten zijn van jobaanbiedingen. De meningen over dit onderwerp lopen sterk uiteen.

Dienstverlening

De meerderheid van de CAW doet in zekere mate inspanningen om de doelgroep ECM (beter) te bereiken en hun aanbod toegankelijker te maken en wil dit ook in de toekomst blijven doen.

Toch kunnen we stellen dat het aandeel ECM binnen het cliëntenbestand van de CAW nog erg laag ligt. Dit geldt zeker en vast voor de reguliere dienstverlening. Categoriale werkingen (vb. Vreemdelingenwerking, opvang voor asielzoekers) bereiken heel wat meer ECM, wat het totale aandeel ECM binnen een organisatie enigszins vertekent. Daarnaast stellen we vast dat ECM wél vaak een broep doen op laagdrempelige (vrijblijvende) materiële hulpverlening.

Doorstroming van een categoriaal of laagdrempelig aanbod naar de reguliere dienstverlening verloopt meestal niet vlot. Er blijkt nog steeds sprake te zijn van een te hoogdrempelig aanbod. CAW zien weinig tot geen positieve evolutie van het aandeel ECM binnen hun cliëntenbestand.

De discussie inclusief - categoriaal blijkt nog steeds actueel te zijn. De meeste CAW zijn het er wel over eens dat voor bepaalde hulpvragen een categoriale werking noodzakelijk is. Via een dergelijke werking kan een bepaalde expertise opgebouwd worden.

Kennis over de doelgroep ECM en hun behoeften is vaak minder aanwezig. Opnieuw zien we dat CAW met een categoriale dienstverlening hier een beter zicht op hebben.

De laatste vijf jaar zijn er zowel intern als extern een heleboel stappen gezet om de toegankelijkheid voor ECM te verhogen. Hierbij worden vooral vormingen en het gebruik van de Sociaal Tolkendienst aangehaald door de CAW.

Uit het onderzoek blijkt dat CAW reeds heel wat kennis hebben opgedaan rond het werken met ECM. Dit geldt vooral voor CAW die een categoriale dienstverlening aanbieden. De kennis blijkt hier wel maar bij een beperkt aantal hulpverleners aanwezig te zijn. De hulpverleners hebben elk hun expertise en moeten elkaar kunnen aanvullen.

Enkele CAW vermelden dat er in hun beleidsplan opgenomen is dat hun aanbod toegankelijker moet worden voor ECM, maar dit resulteert niet in concrete acties. Geen enkel CAW is bezig met visievorming omtrent interculturalisering. Enkele CAW formuleren hier rond wel een behoefte.

Ondanks de inspanningen die reeds werden geleverd, ervaart men nog heel wat knelpunten. Hieronder vatten we ze nog eens samen.

- Bereiken van ECM gebeurt weinig of voor sommige werkingen zelfs niet
- Kennis over ECM en over de behoeften van deze doelgroep ontbreekt (gedeeltelijk)
- Competenties en inzichten van de hulpverlener in verband met het werken met en voor ECM zijn niet of beperkt aanwezig
- Moeilijkheden zoals taalbarrières, culturele verschillen, ... zorgen er voor dat de hulpverlening minder vlot verloopt of zelfs niet kan plaatsvinden
- Culturele diversiteit binnen het personeelsbestand is moeilijk te realiseren
- Uitbouwen van een visie rond diversiteit en interculturalisering van de organisatie of ontwikkelen van een diversiteitsbeleid/-plan is meestal geen prioriteit

Conclusies:

- Categoriale werkingen binnen de CAW zijn op dit moment de meest toegankelijke werkingen voor etnische minderheden.
- De wil is zeker aanwezig bij de CAW om hun aanbod ook af te stemmen op de doelgroep etnische minderheden. Concrete acties worden hieraan niet altijd gekoppeld.
- Een aantal CAW zonder categoriale werking zet, in samenwerking met o.m. het integratiecentrum serieuze stappen om de doelgroep meer en beter te bereiken. Wij ondersteunen deze initiatieven ten volle.
- De werking van de CAW zijn vaak onbekend bij etnische minderheden. Het gegeven beroep te doen op georganiseerde hulpverlening is voor veel allochtonen een grote stap.
- Allochtonen betrekken in het personeelsbestand of in het bestuur is niet evident.

Kansen:

- Door het onderzoek kennen de CAW nu allemaal het integratiecentrum en weten ze waarvoor ze beroep kunnen doen op de organisatie.
- Enkele CAW zijn bereid om inspanningen te leveren om hun aanbod toegankelijker te maken voor ECM.
- Bijna alle CAW zijn bereid om via overleg met andere diensten en organisaties binnen een regio tot betere afstemming en doorverwijzing te komen.

Bedreigingen:

- Voor andere CAW is het geen prioriteit om werk te maken van interculturalisering omdat de noodzaak zich onvoldoende voordoet.
- Vanuit het integratiecentrum kunnen wij (vanzelfsprekend) CAW niet dwingen stappen te zetten t.a.v. etnische minderheden. We kunnen enkel een ondersteunend aanbod formuleren en dit effectief uitvoeren eens we spreken van een concrete samenwerking. Indien geen vragen komen, kunnen we een meer inclusieve werking ook niet waar maken.

Bevraging van partners rond het thema welzijn: samenvatting van hun belangrijkste bekommernissen en vragen: ³⁷

- deelname aan vrijetijdsbesteding door asielzoekers
- vorming rond verblijfsstatuten, bepaalde doelgroepen, sociaal tolken, omgaan met allochtone cliënten
- continuering van de bestaande overlegstructuren
- informatie verstrekken rond werking Onthaalbureau, toepassing inburgeringsdecreet, ...
- deelname aan het verenigingsleven
- allochtone ouderen
- beeldvorming van allochtonen
- onderwijs en werk
- huisvesting: verhouding eigenaar/huurder, concentratie en spreiding
- Hulpverleningsinitiatieven rond gemengde relaties en rituelen bij sterfgevallen.
- Meewerken aan concrete acties zoals het draaiboek voor hulpverleners
- Nauwe samenwerking met alle diensten en dit op alle niveaus

7.3.2 Allochtone 55-plussers in West-Vlaanderen

In West-Vlaanderen zijn de allochtone 55-plussers vooral afkomstig uit West-Europa (Frankrijk, Nederland, Duitsland en Luxemburg). We vinden ze in hoofdzaak terug in Oostende, Knokke-Heist, Koksijde, Brugge, Menen, Wervik en Kortrijk (zie tabel XXVIII).

Allochtone ouderen uit Zuid-Europa (Spanje, Italië, Griekenland, Portugal en Ex-Joegoslavië) zien we hoofdzakelijk in Oostende. In mindere mate bevindt deze groep zich in de andere kuststeden/gemeenten en in Ieper, Menen, Kortrijk, Brugge, Roeselare en Waregem (zie tabel XXIX).

Uit Noord-Afrika vinden we vooral ouderen terug in Kortrijk en Waregem. In mindere mate vinden we ze in Oostende, Brugge, Knokke-Heist, Ieper, Ardoie, Dentergem, Wielsbeke, Avelgem, Zwevegem, Harelbeke, Roeselare en Menen.

Tabel XVIII: verdeling van allochtone 55-plussers naar afkomst (cijfers 2004)								
	West-Europa	Zuid-Europa	Polen	Turkije	Noord-Afrika	Andere Westerse landen	Andere niet-westerse landen	Totaal
Aantal	5072	591	106	34	458	433	505	7199
Percentage	70,0%	8,2%	1,5%	0,5%	6,4%	6,0%	7,0%	100%

³⁷ Bijlage 2: gesprekken met de voornaamste stakeholders

Tabel XIX: aantal allochtone ouderen in enkele West-Vlaamse steden/gemeenten (cijfers 2004)

	West-Europa	Zuid-Europa	Noord-Afrika	Andere westerse landen	Andere niet-westerse landen
Blankenberge	128	29	4	17	13
Bredene	70	11	1	4	10
Brugge	439	62	33	56	55
De Haan	164	19	1	11	7
De Panne	186	11	3	5	13
Dentergem	6	0	12	0	2
Harelbeke	33	7	11	1	17
Ieper	169	26	11	7	13
Knokke-Heist	537	30	13	45	27
Koksijde	226	29	2	13	19
Kortrijk	227	37	117	47	56
Menen	468	18	19	6	21
Middelkerke	106	25	1	18	12
Oostende	759	148	48	72	86
Roeselare	83	33	31	12	14
Waregem	41	12	62	9	15
Wielsbeke	7	1	27	1	8
Totaal	3649	498	396	324	388

In sommige gemeenten zijn er weinig allochtone ouderen aanwezig of zijn ze grotendeels afkomstig uit West-Europa. Deze cijfers werden niet mee opgenomen in deze tabel.

Voor een volledig overzicht van de cijfers verwijzen we u naar volgende link:

<http://aps.vlaanderen.be/statistiek/publicaties/2007-05-perstekst-ouderen-vreemde-herkomst.htm>.

Vzw Provinciaal IntegratieCentrum voerde in februari 2007 een onderzoek uit naar de allochtone ouderenzorg in Kortrijk. Omdat er over dit thema al heel wat onderzoek bestond, hebben we vooral de resultaten hiervan verwerkt in ons onderzoek. Daarnaast zijn we dieper ingegaan op de specifieke Kortrijkse context.

In het onderzoeksrapport *'Kleurig grijs ... Etnisch-culturele minderheden worden ouder in Kortrijk'* vatten we alles samen. We geven hieronder de belangrijkste elementen uit het rapport weer.

De allochtone ouderen in Kortrijk in cijfers gevat³⁸

In Kortrijk valt tussen 1997 en 2006 een permanente daling van het bevolkingsaantal te noteren (een daling van ruim 2,5% over de 10 jaren heen). Er is echter een stijging van 12% te merken van het aantal 65-plussers in de stad. Ook stijgt het aantal vreemdelingen in Kortrijk over de leeftijden heen.

³⁸ Het verzamelen van cijfermateriaal over allochtonen is niet eenvoudig: De cijfers voorhanden maken enkel het onderscheid tussen Belgen en Niet-Belgen (nationaliteit). Dit levert resultaten op met betrekking tot het aantal vreemdelingen, maar dekt niet de volledige doelgroep etnisch-culturele minderheden.

Wanneer een onderverdeling gemaakt wordt naar nationaliteit (Belgen tegenover niet-Belgen) valt op dat er een stijging van Belgische 65-plussers bestaat van iets minder dan 12%, terwijl er een daling van de Belgen jonger dan 65 bestaat (-3,5%). Bij de niet-Belgen is er voor beide leeftijdscategorieën een ruime stijging te zien (+ 31% bij 65-plussers en +27% bij mensen jonger dan 65 jaar). Opgemerkt dient te worden dat deze cijfers enkel het criterium 'nationaliteit' hanteren. Allochtonen die intussen de Belgische nationaliteit verworven hebben, zijn bijgevolg niet te onderscheiden van de *native* Belgen.

Uit bovenstaande blijkt dat de ouderenbevolking uit de etnisch-culturele minderheidsgroep in de afgelopen jaren een snelle ontwikkeling heeft doorgemaakt. Daarnaast geeft het ook aan dat er een zeer grote groep 'toekomstige ouderen' in Kortrijk woont. Uit de cijfers kan men dan ook afleiden dat in de komende jaren het aantal allochtone ouderen verder zal toenemen.

Het Vlaams gewest telt ongeveer 4% 65-plussers van allochtone herkomst.

Tabel XXX: Evolutie van het aandeel Niet-Belgische 65-plussers in Kortrijk				
jaar	Niet-Belgische 65-plussers	Belgische 65-plussers	65-plussers totaal	aandeel Niet-Belgische 65-plussers in Kortrijk (%)
1997	152	13310	13462	1,1
1998	154	13604	13758	1,1
1999	152	13797	13949	1,1
2000	151	13915	14066	1,1
2001	159	14075	14234	1,1
2002	164	14244	14408	1,1
2003	161	14470	14631	1,1
2004	174	14665	14839	1,2
2005	189	14861	15050	1,3
2006	199	14878	15077	1,3
2007	213			

Wanneer we de Kortrijkse allochtone 55-plussers opdelen naar herkomst zien we dat de grootste groep afkomstig is uit West-Europa. De Afrikaanse ouderen staan op de tweede plaats, maar komen een heel eind na de West-Europese 55-plussers. De allochtone 55-plussers uit Oost-Europa staan op de derde plaats.

Tabel XXXI: Aantal allochtone 55-plussers naar werelddeel in Kortrijk (cijfers 5 januari 2007) ³⁹	
Werelddeel	Aantal 55-plussers
Afrika	96
Azië	17
Midden-Oosten	7

³⁹ Cijfers Integratiedienst Kortrijk

Noord-Amerika	7
Oost-Europa	63
West-Europa	810
Zuid-Amerika	3

Voorzieningen en acties in Kortrijk tegen het licht gehouden

De Lokale Dienstencentra in Kortrijk richten zich naar 'Ouderen en al wie nood heeft aan thuiszorg'. Zij staan voor een laagdrempelige, persoonlijke benadering, waarbij ontmoeting centraal staat.

Nochtans blijkt uit onderzoek en in de praktijk dat diensten weinig allochtone ouderen bereiken en dat allochtone ouderen uit zichzelf geen beroep doen op het bestaande aanbod.

De lokale besturen staan in voor de opmaak en actualisering van een gids gericht op Kortrijkse senioren. De brochure richt zich tot 55-plussers en geeft een overzicht van de stedelijke diensten en het OCMW. De focus ligt op het pensioen, de thuiszorg en het verblijf in een instelling. Daarnaast is er ook, in uitgave van het Lokaal Steunpunt Thuiszorg Kortrijk de gids "Wegwijs in de thuiszorg". Deze biedt een zeer gestructureerd overzicht van alle thuiszorginitiatieven in de regio Kortrijk.

Een derde belangrijke publicatie is de OuderenInformatiePunt-reeks rond pensioen, tijdsbesteding, voordelen en tegemoetkoming, zelfhulp, wonen of verhuizen, verblijf in een instelling en overlijden (zes aparte boekjes).

Hoewel bovenstaande informatie zeer gestructureerd en actueel is, is de kans groot dat die niet tot bij de allochtone oudere in Kortrijk geraakt. Onderzoek geeft immers, zoals hoger aangegeven, aan dat allochtone ouderen al te vaak de Nederlandse taal onvoldoende onder de knie hebben. Voor hen zou een vertaling van de brochures een tegemoetkoming kunnen betekenen.

Toch moet men zich ervan bewust zijn dat dit geen absolute oplossing is en dat, zelfs als de ouderen wel een aardig mondje Nederlands spreken, ze vaak niet vertrouwd zijn met onze neiging om schriftelijk te communiceren. Brochures en folders zijn dan ook, om deze doelgroep te bereiken niet steeds een voldoende middel.

Extra aandacht moet dan ook gaan naar het gesproken woord: informele contacten uitbouwen, vrijwilligers inschakelen, sleutelfiguren als contactpersonen, bezoeken aan huis promoten en voeren vanuit het Buren voor Buren-project ...

Conclusies:

- Er is een stijgend aantal senioren van allochtone afkomst. In de toekomst zal deze groep enkel aangroeien
- Professionele ouderenvoorzieningen zijn voor deze groep mensen vaak onbekend. Binnen de Maghrebijnse cultuur is het geen evidentie dit ter sprake te brengen.
- Ouderenvoorzieningen zijn vaak nog niet voorzien op allochtone ouderen aangezien er nu nog geen concrete noodzaak bestaat aan het ondernemen van specifieke acties.
- West-Vlaanderen is de enige provincie waar nog niet gewerkt rond allochtone ouderen.

Kansen:

- In Kortrijk zien de betreffende diensten een duidelijke nood en zijn ze bereid om stappen te zetten om het aanbod te interculturaliseren.

- In andere provincies bestaat reeds een project (Ouder worden in Vlaanderen) dat zijn efficiëntie reeds heeft bewezen. Ook andere ervaringen kunnen we uit de andere provincies halen.
- Opstart project rond het sensibiliseren van ouderen uit kansengroepen rond alle voorzieningen die voor hen bestaan.

Bedreigingen:

- In andere West-Vlaamse regio's of steden zijn nog niet veel allochtone ouderen aanwezig waardoor de betreffende diensten en besturen de behoefte nog niet zien om hier rond te werken. Toch wijzen cijfers uit dat er in de (nabije) toekomst ook in andere regio's dergelijke noden zullen ontstaan (of reeds aanwezig zijn).
- Financieel/personeel: het project 'ouder worden in Vlaanderen' kunnen wij niet uitvoeren gezien ons 2de lijnswerk. Indien we hiervoor samenwerken met partners, moeten zij bereid zijn om een personeelslid dit project te laten uitvoeren, wat geen evidentie is. Ofwel moeten we een subsidiërende partner vinden die kan instaan voor (een deel van) de personeelskosten

7.3.3 Tendensen en evoluties Sociaal Tolkdienst West-Vlaanderen

Het doel van de Sociaal Tolkdienst West-Vlaanderen bestaat uit de uitbouw en coördinatie van de persoonlijke sociale tolkdienstverlening voor niet-courante talen in West-Vlaanderen. De finale doelstelling is het op permanente basis verhogen van de toegankelijkheid van algemene, laagdrempelige hulp- en dienstverlening voor etnisch-culturele minderheden.

In 2006 waren er 129 diensten ingeschreven als gebruiker van de tolkdienst. Vooral vanuit Kortrijk, Oostende, Brugge, Roeselare en Ieper zijn diensten lid van de tolkdienst. Dit komt omdat de dienstverlening daar gratis is, gezien de steden een subsidiebedrag voorzien voor het gebruik van Sociaal Tolken.

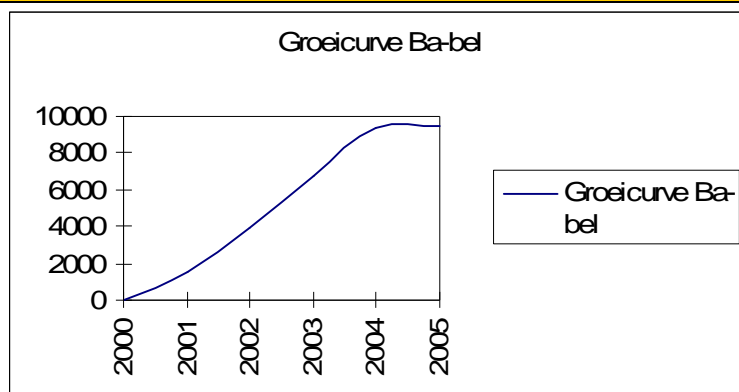
De sector welzijn en de openbare diensten zijn het sterkst vertegenwoordigd bij de gebruikers. De tewerkstellingssector, de juridische sector, de openbare sector en de socio-culturele sector zijn zo goed als niet vertegenwoordigd in het gebruikersaandeel.

In vergelijking met 2005 zien we een sterke daling van het aantal tolkaanvragen. In 2006 werden 896 tolkaanvragen geregistreerd in vergelijking met 1456 in 2005. Uit de registratiegegevens blijkt dat vooral opvangcentra voor asielzoekers (-68,5%), scholen (-64,3%) en OCMW's (-50,7%) spectaculair minder beroep deden op de interventies van sociale tolken. Deze diensten bevestigen de meerwaarde van het sociaal tolken, maar laten blijkt dat ze de kosten voor het tolken niet konden begroten.

Deze cijfers komen niet overeen met de groeicurve (zie tabel XXXII) van Ba-bel Vlaamse tolkentelefoon, die historisch gezien de meest voorbeeldige groeicurve is van de sector van sociale tolk- en vertaaldiensten. Daarin spelen twee belangrijke factoren een rol:

- een consequente financiering vanwege de Vlaamse overheid
- een adequate personeelsbezetting bij aanvang die het onmiddellijk mogelijk gemaakt heeft om de vraag van de gebruikssektoren optimaal te beantwoorden.

Tabel XXXII: Groeicurve

Het aantal gepresteerde opdrachten in West-Vlaanderen geeft de reële vraag en de potentiële vraag in de provincie met andere woorden niet weer. De vraag werd onder meer afgeremd door de volgende factoren:

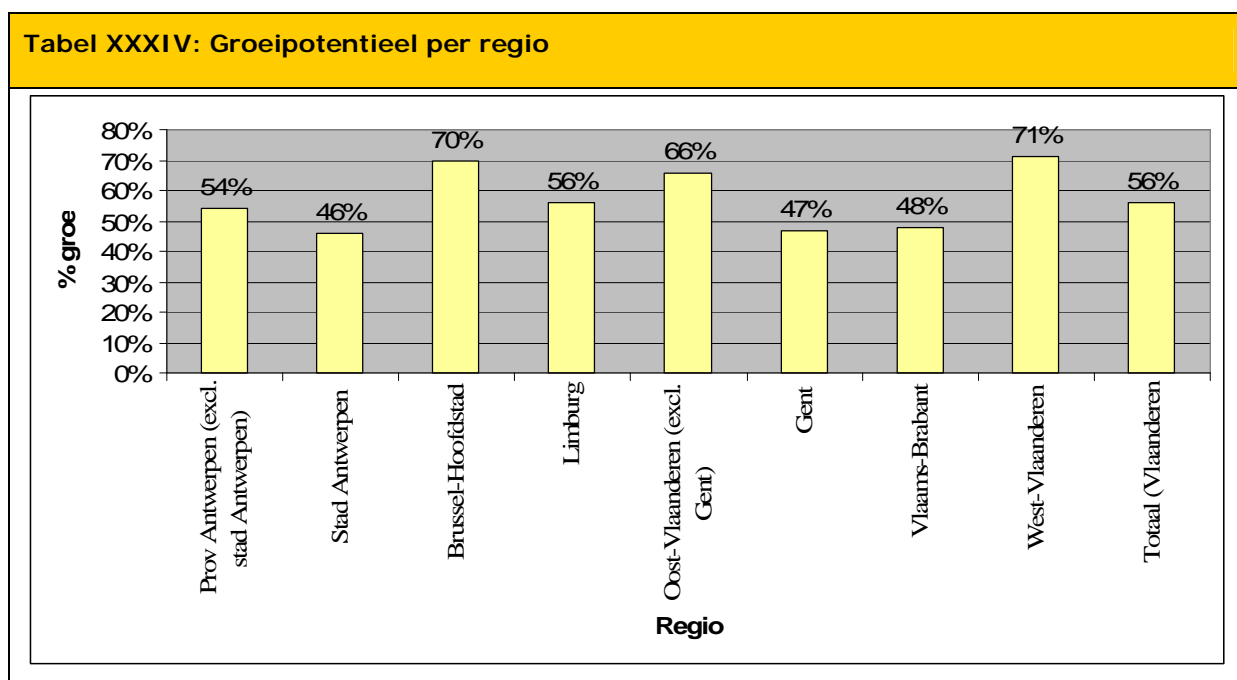
- Tarifiering
- Ontoereikende subsidies

- Tekort aan personeel

Uit een behoefteonderzoek naar de effectieve tolknood bij gebruikers, uitgevoerd door Fosovet (Federaal Overleg Sociaal Vertalen en Tolken) blijkt de potentiële groei bij de gebruikers in West-Vlaanderen hoger te liggen dan in de andere regio's.

In de volgende tabel XXXIII bekijken we de beantwoorde tolknood, de niet-beantwoorde tolknood en de totale tolknood regionaal. In de laatste kolom wordt per provincie/stad het procentuele groeipotentieel weergegeven.

Tabel XXXIII: Procentueel groeipotentieel per regio bij gebruikers tolkendienst					
Regio	Aantal antwoorden	Gemiddelde beantwoorde tolknood	Gemiddelde niet-beantwoorde tolknood	Gemiddelde totale tolknood	% niet-beantwoorde tolknood
Prov Antwerpen (excl. stad Antwerpen)	10	9	10	19	54%
Stad Antwerpen	14	5	4	9	46%
Limburg	14	4	5	9	56%
Oost-Vlaanderen (excl. Gent)	21	2	5	7	66%
Gent	7	5	5	10	47%
Vlaams-Brabant	13	6	6	12	48%
West-Vlaanderen	20	2	5	7	71%
Brussel-Hoofdstad	3	2	5	7	70%
Totaal (Vlaanderen)	102	4	5	10	56%

Conclusies:

- Er is nood aan een sociaal tolkendienst. Het feit dat voor de dienstverlening betaald moet worden, vormt een ernstig probleem voor veel diensten.
- Het systeem waarbij centrumsteden een subsidie toekennen aan de Sociaal Tolkendienst zodat de dienstverlening voor de steden op hun grondgebied wél gratis kan, is een duidelijke meerwaarde.

- Tolken zorgen voor een echte meerwaarde in de contacten van diensten en instellingen met etnische minderheden die de taal nog te weinig onder de knie hebben. De positieve respons die we dagelijks krijgen is groot.

Kansen:

- Groeipotentieel
- De structurele verankering van het Sociaal Tolkenlandschap zodat we niet langer afhankelijk zijn van subsidies van Provincie, steden en gemeenten en de dienstverlening hopelijk gratis kan worden voor alle gebruikers
- Het verder professionaliseren van de diensten met beëdigde tolken

Bedreigingen:

- Afhankelijkheid van de subsidies van de steden en de provincie, het niet-structureel ingebed zijn binnen een bepaald decreet
- De Sociaal Tolkendienst kan werken dankzij de inzet van veel vrijwillige tolken. Deze sterkte is tegelijk een zwakte gezien het aanbod aan vrijwillige tolken minder en minder wordt
- Teveel diensten kennen nog koudwatervrees om structureel met tolken te werken binnen hun dienstverlening. Sensibiliseren en vormen is dus nog een grote opdracht voor de Sociaal Tolkendienst.

7.3.4 Vrijwilligers

Eind 2006 deed Provinciaal IntegratieCentrum een onderzoek bij West-Vlaamse vrijwilligers die werken met en voor ECM.

Uit deze bevraging blijkt dat het merendeel van de vrijwilligers hun vrijwilligerswerk uitvoert binnen een vrijwilligersorganisatie. Het aantal uren, alsook de taken die vrijwilligers uitvoeren verschillen erg.

De meeste vrijwilligers werken met of voor erkende vluchtelingen en mensen zonder wettig verblijf.

Het vrijwilligerswerk gebeurt vooral vanuit persoonlijke overtuiging of omdat men wil leren van andere culturen.

De omgeving van de vrijwilligers staat hoofdzakelijk positief tegenover het feit dat men met of voor etnisch-culturele minderheden werkt.

Op het gebied van informatie missen vrijwilligers vooral kennis over het omgaan met verschillende culturen, in mindere mate in verband met de wetgeving en statuten van vrijwilligers.

Het omgaan met verschillende culturen blijkt voor bijna elke vrijwilliger een knelpunt te zijn. Verschillende leefwerelden, gebruiken, denkwijzen, ... zorgen ervoor dat het niet eenvoudig is het vrijwilligerswerk uit te voeren. Het is daarbij belangrijk om in dialoog te treden met de doelgroep en om te blijven luisteren. Heel wat vrijwilligers vragen ondersteuning op dit domein. Dit op het gebied van vorming, uitwisseling, raadgeving en informatie.

Daarnaast vormt de taal een ander belangrijk knelpunt. Men ervaart echter geen behoefte om hier ondersteuning voor te krijgen.

De vrijwilligers hebben de laatste twee jaar vormingen gevolgd die georganiseerd werden door verschillende instanties, over verschillende onderwerpen. Een goede vorming wordt gekenmerkt door duidelijke en eenvoudige informatie. Er moet tevens voldoende ruimte zijn voor ontmoeting en uitwisseling met andere vrijwilligers(organisaties).

Doordat vrijwilligers naast hun vrijwilligerswerk vaak ook nog ander werk hebben, is het voor hen soms moeilijk om vormingen te volgen. Zeker wanneer deze overdag plaatsvinden.

Een deel van het aanbod van vzw Provinciaal Integratiecentrum is goed gekend bij de vrijwilligers en er wordt ook vrij vaak gebruik van gemaakt. Het gaat om het algemene vormingsaanbod en de bijeenkomst voor vrijwilligers die twee keer per jaar ingericht wordt.

Andere aspecten uit het aanbod – mogelijkheid tot hulp bij subsidieaanvraag, infobalie, Regionaal Overleg Minderheden – zijn minder gekend.

Kansen:

- Er is een goede samenwerking tussen de partners (KMS, Caritas International en Vluchtelingenwerk Vlaanderen) om het aanbod voor de vrijwilligers te ontwikkelen.
- We hebben een goed zicht op wie de vrijwilligers zijn en waar ze mee bezig zijn.
- Er is een vormingsaanbod – dat kan zeker nog beter bekend worden gemaakt bij vrijwilligers.

Bedreigingen:

- Voor vrijwilligers is het niet evident om naar vormingen te komen of naast hun vrijwilligerswerk zelf nog gebruik te maken van ons aanbod.

7.3.5 Geestelijke gezondheidszorg

In Vlaanderen werd reeds heel wat onderzoek verricht naar de toegankelijkheid van de geestelijke gezondheidszorg voor allochtonen. Dit onderzoek gebeurde vooral op Vlaams niveau. In West-Vlaanderen vinden we dit niet terug.

In andere provincies werken diensten voor geestelijke gezondheidszorg vaak al aan interculturalisering van hun diensten en hun aanbod. Of dit in West-Vlaanderen gebeurt en of hier nood aan is, is ons voorlopig onbekend. Wel kregen we van enkele partners het signaal dat hier dringend werk moet van gemaakt worden⁴⁰.

Kansen:

- Externe partners gaven signalen dat het nodig is hier aan te werken en ondersteunen dit.
- In andere provincies heeft men reeds heel wat ervaring met het thema. Die ervaring kan worden aangewend.

Bedreigingen:

- Of en hoeveel nood er is aan een proces van interculturalisering, is nog niet duidelijk.
- Evenmin als de visie van de centra
- Vanuit onze ervaringen met de CAW zijn we er ons van bewust dat vanuit de centra een concrete nood moet bestaan én een sterke wil om hieraan te werken (een intrinsieke motivatie vanuit het centrum). Wij kunnen de centra enkel motiveren...

⁴⁰ Bijlage 2: gesprekken met de voornaamste stakeholders

7.4 Participatie aan het maatschappelijk leven

7.4.1 Vrijtijdsbesteding nieuwkomers

In het jaar 2006 werd ons meermaals door trajectbegeleiders van Onthaalbureau Inburgering West-Vlaanderen gemeld dat inburgeraars nood hebben aan een toeleiding naar vrijetijdsinitiatieven en naar sociale contacten. Inburgeraars die een inburgeringstraject volgen bij het Onthaalbureau (en dus via de lessen maatschappelijke oriëntatie ingeleid worden in onze maatschappij) geven het signaal dat ze er te weinig in slagen de sociale link naar het vrijetijdsleven in de eigen stad of regio te leggen. Ze ervaren teveel drempels omdat ze niet weten waar naartoe, tot wie ze zich moeten richten, wat het aanbod aan vrijetijdsinitiatieven is, enz. Het ging concreet om vragen naar sport, cultuur en ontspanning. De diversiteitswerking van het integratiecentrum is toen op deze vraag ingegaan en heeft het project 'Weg-Wijs' ontwikkeld.

Eind mei 2007 zijn we er mee van start gegaan. Om aan de vragen van deze nieuwe (maar ook "oude") West-Vlamingen tegemoet te komen, is Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw op zoek gegaan naar dynamische vrijwilligers in de regio Kortrijk om daar een pilootproject op te zetten. We richtten ons tot vrijwilligers die reeds aan onze organisatie verbonden zijn, maar ook tot ex-nieuwkomers, lokale burgers en organisaties in de desbetreffende regio's die hun vrijwilligers willen stimuleren om zich voor het project in te zetten. Zo kwamen we tot een pool van 12 vrijwilligers en een wachtlijst van nog eens een 6-tal potentiële vrijwilligers. Deze groep is zeer divers aangezien er zowel oudere als jongere, zowel mannelijke als vrouwelijke vrijwilligers met verschillende interesses betreffende vrije tijd in vertegenwoordigd zijn.

Concreet wordt er 1 keer per maand, aansluitend op de lessen maatschappelijke oriëntatie voor inburgeraars, een ontmoetingsmoment georganiseerd voor vrijwilligers en inburgeraars in het Onthaalbureau. Tijdens dit ontmoetingsmoment krijgen ze de kans om elkaar te leren kennen in een gezellig kader. Er is documentatie aanwezig betreffende het vrijetijdsaanbod in de regio. De vrijwilligers en de inburgeraars gaan op zoek naar mensen met dezelfde interesse en maken een afspraak met het oog op het uitvoeren van een activiteit. Deze activiteit houdt in dat een vrijwilliger en een inburgeraar (of een groepje) een datum en plaats afspreken om een vrijetijdsactiviteit te bezoeken en te leren kennen. De bedoeling is dat de vrijwilliger er op dat moment voor zorgt dat de inburgeraar de nodige informatie kan verzamelen, zodat deze in het vervolg zelfstandig de activiteit kan uitoefenen.

Uiteindelijk zullen naast 'empowerment' van de inburgeraars, enkele secundaire doelstellingen die aan dit project verbonden zijn eveneens vervuld worden. De beeldvorming zal niet enkel wijzigen bij de inburgeraars die aan dit project deelnemen, maar ook bij "autochtonen" die via hun vrijetijdsbesteding met deze mensen in contact zullen komen. Lokale voorzieningen zullen eveneens gestimuleerd worden om te werken naar toegankelijkheid voor deze groep van inburgeraars.

Op termijn willen we in vijf regio's rond de centrumsteden in West-Vlaanderen (Kortrijk, Brugge, Oostende, Roeselare-Tielt en Ieper-Diksmuide) komen tot een pool van vrijwilligers die de begeleiding van inburgeraars op zich neemt betreffende het verhogen van sociale contacten en uitbouwen van een vrijetijdsinvulling. Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen vzw neemt binnen dit project de coördinerende rol op zich. Het is de bedoeling om het project telkens te verankeren in plaatselijke organisaties en structuren die met ECM werken en/of naar toegankelijkheid van vrijetijdsinitiatieven voor kansengroepen streven.

Kansen:

- De medewerkers van het Onthaalbureau gaven de noden aan dit project aan. Ze ondersteunen dit project nu.
- De vraag komt vanuit de inburgeraars zelf, waardoor ze zelf gemotiveerd zijn om deel te nemen.
- Dit project biedt een unieke kans om aan de wederzijdse beeldvorming tussen autochtone en allochtone mensen te werken.
- Er kunnen samenwerkingsverbanden ontstaan met bestaande vrijetijdsinitiatieven, zoals bijvoorbeeld plaatselijke sportclubs, wat de doorstroming van inburgeraars vergemakkelijkt.
- Dit project kan uitgebreid worden naar andere gemeenten, mits enkele nuances in het concept aan te brengen die rekening houden met de bestaande situatie van het vrijetijdsaanbod in de desbetreffende gemeente.
- Het concept van dit project kan gebruikt worden om toeleiding naar andere voorzieningen, zoals huisvesting en tewerkstelling, te verzorgen.

Bedreigingen:

- Bij de praktische uitwerking van het project blijkt het niet voor alle inburgeraars even evident om afspraken in de toekomst te plannen en dan ook stipt aanwezig te zijn op die afspraken.
- Dit project is nieuw in West-Vlaanderen, waardoor de weg naar verschillende instanties en verenigingen geëffend dient te worden.
- Het blijkt niet altijd evident om vrijetijdsinitiatieven binnen het budget van sommige inburgeraars te vinden (vooral bij sportactiviteiten liggen de lidgelden soms relatief hoog).
- We realiseren ons dat er een risico is dat vrijwilligers als hulpverleners gaan optreden. Wij willen echter vertrekken vanuit een gelijkwaardigheid van de vrijwilligers en de deelnemers aan het project.

7.4.2 Toegankelijkheid reguliere verenigingen in West-Vlaanderen

Vrouwen in het West-vlaamse verenigingsleven.

In 2005 werd een onderzoek⁴¹ verricht naar de deelname van allochtone vrouwen aan het West-Vlaamse verenigingsleven. Een onderzoek naar de huidige situatie, de knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen.

Wat is het belang van maatschappelijke participatie? Hoe zit het met de deelname van allochtone vrouwen aan het West-Vlaamse verenigingsleven? Wat zijn daarbij knelpunten? En hoe staan zowel verenigingen, als allochtone vrouwen zelf, daar tegenover? Een greep uit de conclusies die werden geformuleerd:

- Op beleidsniveau is men duidelijk bereid om meer werk te maken van een harmonieuze samenleving in diversiteit.
- Allochtone vrouwen geven aan dat ze wensen deel te nemen aan het verenigingsleven, maar de drempels zijn nu nog te hoog.
- Er moeten extra middelen komen vanuit het beleid; beroepskrachten die op dit terrein kunnen werken.
- ¼ van de bevroegde afdelingen is bereid om deel te nemen aan een werkgroep rond multiculturaliteit, de grootste reden is tijdsgebrek.

⁴¹ Fonteyne Tille, De deelname van allochtone vrouwen aan het West-Vlaamse verenigingsleven. Een onderzoek naar de huidige situatie, de knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen. – Arteveldehogeschool, 2004-2005

- Er is nood aan kennis en deskundigheidsverhoging en wederzijdse kennismaking en uitwisseling.
- Er is nood aan een krachtig signaal vanwege bestuursleden rond wat het betekent voor een vereniging om te bestaan in een multiculturele samenleving.
- Diversiteit moet benoemd worden.
- Er moeten meer inspanningen geleverd worden om allochtone leden aan te trekken. Het intenser promoten van activiteiten en lidmaatschap.
- Acties ondernemen gericht op bekendheid, informatie aanbieden op openbare diensten.
- Via samenwerking met sleutelfiguren en zelforganisaties.
- Er moet meer geïnvesteerd worden in sleutelfiguren.
- De aanpak zal veel geduld vergen want we mogen pas effectief resultaten verwachten op lange termijn.
- Opdat meer allochtone vrouwen zouden deelnemen aan het verenigingsleven moet de vereniging bereidheid tonen, en ruimte bieden om te luisteren en elkaar te begrijpen.
- In de loop van het onderzoek werden heel wat drempels en knelpunten aangegeven. De taal blijkt de grootste barrière te zijn.
- Integratie moet van 2 kanten komen, zonder wederzijds respect is dit niet mogelijk. Autochtonen kunnen het makkelijkst de cirkel doorbreken.
- Er moeten vanuit de reguliere verenigingen inspanningen worden geleverd om samen te werken met allochtone zelforganisaties.
- VZW Provinciaal IntegratieCentrum West-Vlaanderen moet haar aanbod beter bekend maken bij de verenigingen. De organisatie kan eventueel de taak op zich nemen om ontmoetingen te organiseren en te stimuleren waarbij de verenigingen ervaringen kunnen uitwisselen rond de deelname van allochtonen. Het integratiecentrum kan ook lokale besturen stimuleren om mee te werken aan het participatieproces van allochtonen aan het reguliere verenigingsleven.
- Zowel bij allochtone als bij autochtone vrouwen merk je dat niet iedereen geïnteresseerd is om deel te nemen aan het verenigingsleven.
- Mensen gaan van nature eerder de neiging hebben om met 'gelijken' om te gaan zowel op cultureel vlak, op ideologisch vlak, qua leeftijd en interesses...
- Reguliere verenigingen moeten meer toegankelijk zijn, zodat allochtonen die dat wensen kunnen aansluiten. Allochtonen moeten de kans krijgen om deel te nemen of niet zoals dat het geval is bij autochtonen.
- We moeten allochtonen ook de ruimte laten om met de eigen groep samen te komen.
- We leven in een democratie waar plaats moet zijn voor verschillen en waar we harmonieus zouden moeten kunnen samenleven in diversiteit.

Conclusies:

- het beleid binnen alle organisaties is klaar voor meer diversiteit – maar zijn de lokale afdelingen dit ook?
- Brugfunctie tussen individuele allochtonen en zelforganisaties is noodzakelijk
- Lidgelden zijn een drempel
- De Nederlandse voertaal in alle communicatiekanalen vormt ook een drempel

Kansen:

- De bereidheid is er om de werking open te stellen, zowel beleidsmatig als in de afdelingen zelf.
- Jonge allochtone mensen zetten vaak de stap naar reguliere verenigingen sneller.
- De verenigingen zelf promoten diversiteit.
- Het interculturaliseren van afdelingen en verenigingen is een grote uitdaging.

Bedreigingen:

- Tekort aan personeelskracht in de verenigingen om dergelijke processen te begeleiden.
- Er dient nog veel werk verzet te worden m.b.t. beeldvorming en het wegnemen van drempels, zowel bij autochtone als allochtone mensen.
- Taal, lidgeld, ... zijn concreet drempels. Welk beleid gaan de verenigingen hieromtrent voeren in de toekomst?
- Ondersteuning van het beleid bij dergelijke processen?
- Het bereiken van allochtonen om toe te leiden, interesse bij zelforganisaties?

7.5 Beeldvorming

7.5.1 Wat is beeldvorming?

Beeldvorming is het ontstaan van een **mentale voorstelling over een persoon, zaak of feit**. We geven een betekenis aan de zaken of gebeurtenissen uit de wereld rondom ons, we vormen ons een beeld.

De media verspreiden continu beelden van verschillende groepen in de samenleving. Met beelden bedoelen we niet alleen de letterlijke beelden of afbeeldingen zoals foto's en beeldfragmenten, maar ook de manier waarop over etnische minderheden gesproken en geschreven wordt in kranten, tijdschriften, op websites en in scripts en scenario's voor radio, televisie en film. Of juist niet gesproken en geschreven wordt. De afwezigheid van beelden/verhalen zorgt ook voor beeldvorming.

Op basis van de door de media verspreide beelden, vormt het publiek zich een mentaal beeld van etnische minderheden (er zijn ook andere invloeden). Deze mediabeelden worden ingepast in het algemeen beeld dat een individu al heeft over deze groep. Dit algemeen beeld wordt opgebouwd door ondermeer direct contact met de groep, maar ook op basis van de ervaringen van vrienden, familie, kennissen, enz.⁴²

Uit onderzoek⁴³ blijkt dat mensen vaak een vertekend beeld hebben van etnische minderheden omdat ze er in de dagdagelijkse omgang niet mee in contact komen en er alleen dingen over weten die ze van horen zeggen hebben. Bijvoorbeeld van het tv-nieuws over 'islamterrorisme' of verhalen over criminele vreemdelingen in de krant. Etnisch-culturele minderheden worden door de afstand en het niet-kennen als gevaarlijker en bedreigender ervaren, dan wanneer men hen kent in de directe omgeving.

Zo denken jongeren dat 35 % van de totale bevolking van België afkomstig is uit het buitenland. Die manifeste overschatting van het aantal allochtonen in ons land is belangrijk, omdat ze wijst op een gevoel van bedreiging door migranten die geleidelijk onze samenleving overnemen. De cijfers over het werkelijk aantal allochtonen in ons land lijken nauwelijks invloed te hebben op dat gevoel van bedreiging. Dit is een van de opvallende resultaten uit het Comparatief Jeugdonderzoek (COJ). Mogelijke verklaringen zijn o.a. het gebrek aan kennis, contact en interactie tussen de autochtonen en allochtonen. En er wordt in

⁴² Ilse Devroe. *Gekleurd nieuws? De voorstelling van etnische minderheden in het nieuws in Vlaanderen*. UGent, 2007. p. 29

⁴³ Bijvoorbeeld het 'Comparatief Jeugdonderzoek' (COJ) dat in België en Canada werd uitgevoerd en waarbij bijna 10.000 jongeren van 16 à 17 jaar ondervraagd werden, zowel in België als in Canada door o.a. Marc Hooghe en Ellen Quintelier van de KU Leuven. *de Standaard*, "Vlaamse jeugd is racistisch en intolerant", 30 september 2006.

Vlaanderen ook makkelijk op een negatieve manier over immigratie gesproken. "Als het over migranten gaat, is het achtervoegsel '-probleem' nooit ver weg."⁴⁴

7.5.2 West-Vlaanderen: situatieschets

- Specifieke problemen in West-Vlaanderen: Etnisch-culturele minderheden zijn vrijwel onzichtbaar in het straatbeeld. Het grootste aantal immigranten komt uit Frankrijk en Nederland en niet uit Turkije of Marokko. Het grootste aandeel EU-migranten komt uit Oost-Europa, Rusland, de voormalige Sovjetrepublieken en ex-Joegoslavië. Daarmee blijft het idee leven dat er geen etnische minderheden zijn.
- Onverdraagzaamheid in West-Vlaanderen bestaat en door het kleine aantal allochtonen wordt dit (paradoxaal genoeg) versterkt.
- Sociale woonwijken met een significante aanwezigheid van etnische minderheden zijn er vooral in Kortrijk (Venningen, Veemarkt) en Roeselare (Krottegem), Waregem (Torenhof), Kuurne (Spijker en Schardauw) en Oostende (Nieuwe Stad) enzovoorts. Deze wijken hebben vaak een slechte naam. De autochtone bewoners hebben vaak een verdraaid beeld over de situatie. De wachtlijsten voor een sociale woning zijn ellenlang, maar toch komen er in bepaalde wijken alleen maar nieuwe allochtone bewoners bij. Dit lijkt voor de autochtone bewoners op een oneerlijk toewijzingsbeleid, terwijl het vaak zo is dat autochtonen niet op de wachtlijst willen voor de vaak verouderde en in slechte staat verkerende woningen. Veel oudere bewoners gaan in nieuwbouw wonen die beter is afgesteld op hun noden. Oudere blokken/appartementen en huizen blijven dus over. (bron: onderzoek Samenlevingsopbouw in Torenhof, Waregem)
- Onbekend maakt onbemind: mensen komen niet met elkaar in contact. Onder andere omdat ze denken dat allochtonen geen Nederlands spreken. Er zijn veel vooroordelen, vooral ten opzichte van Marokkanen. Veel van de stereotypen en vooroordelen zijn een gevolg van berichtgeving in de media.
- Onveiligheidsgevoelens: nemen niet alleen toe in West-Vlaanderen, maar overal in Europa. De ongenueanceerde berichtgeving over geweldpleging door etnische minderheden draagt hiertoe bij. Elk bericht is weeral een bevestiging van de (voor)oordelen. Mensen zeggen al zich onveilig te voelen wanneer ze langs een groepje van een viertal allochtone jongeren moeten lopen. Met alle aandacht voor hangjongeren (en zonder de problemen te willen minimaliseren) neemt dit gevoel van onveiligheid alleen maar toe. De uitdaging is om ook voor deze jongeren een invulling van de vrije tijd te vinden waar ze welkom zijn en niet in de problemen kunnen raken.

7.5.3 Acties onder de noemer 'beeldvorming'

Aan beeldvormende acties werkt vzw Provinciaal Integratiecentrum al jaren door middel van de actie 16/11 & de Prijs van de Harmonieuze Samenleving. In 2007 hebben we deze actie geactualiseerd en de naam gewijzigd tot 'Sterk Divers'. Ook 8 maart, de Internationale Vrouwendag, grijpen wij aan als een dag voor evenementen en acties waarbij beeldvorming aan bod komt. In de pers komen, kan dan wel weer tot een grotere uitstraling leiden waarbij zowel media, ecm als de bevolking bereikt kunnen worden. In de eigenlijke betekenis van beeldvorming zijn dit geen beeldvormende acties, maar veeleer sensibiliserende acties met een mogelijke verbetering van de beeldvorming tot gevolg. Ook acties op vlak van sociale cohesie kunnen voor een verbetering in de beeldvorming zorgen.

De steden organiseren vooral tastbare acties zoals o.m. de uitgave van boeken "verre bureu" (Roeselare) en "40 x anders" (Oostende). Knelpunt hiervan is dat met

⁴⁴ de Standaard, "Vlaamse jeugd is racistisch en intolerant", 30 september 2006.

deze acties vooral die mensen worden bereikt die reeds overtuigd zijn van de meerwaarde van het samenleven in diversiteit. In het geval dat hieraan educatieve projecten worden gekoppeld, kunnen ook andere groepen mensen worden bereikt.

Conclusies

- Beeldvorming is een nieuw terrein. Zelfs in de werkgroep beeldvorming van het VMC is men het niet met elkaar eens welke richting het grootste accent moet krijgen:
- Eigen beeldvormende acties (informereren)
- Ons richten tot de media (sensibiliseren)
- Ons richten tot andere bronnen van beeldvorming: stadskranten, folders, etc.
- Ons richten tot etnische minderheden via mediatraining en mediawatch (activeren)

Welk onderdeel als eerste en als laatste moet komen, is vragen naar het kip en het ei. Zonder etnische minderheden die met media om kunnen gaan, kun je niet naar de media gaan. Allochtonen zullen pas naar de media gaan, als die voor hen openstaan...

Kansen:

- Beeldvorming is door mensen gemaakt en niet statisch, het kan door mensen veranderd worden.
- Beeldvorming is van **toepassing** op alle onderdelen van ons werk, ook in domeinen zoals onderwijs, welzijn, beleid, etc. is beeldvorming belangrijk. Er kan dus vanuit verschillende hoeken aan beeldvorming gewerkt worden.
- In West-Vlaanderen is er weinig kennis over etnische minderheden, mensen hebben weinig contact met hen, er is (dus) **ruimte** om te werken aan de beeldvorming, om deze te verbeteren.
- Er wordt nog zeer weinig gedaan rond beeldvorming, we kunnen een echte **voortrekkersrol** spelen/op ons nemen.
- Er is momenteel ook vanuit de **politiek** veel **aandacht** voor beeldvorming. De komende jaren zal er zeker verder gewerkt moeten worden op alle vlak. Ook de etnisch-culturele minderheden zullen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen en aan hun imago werken. Ze kunnen dit doen door mediatraining te volgen. Ze kunnen meedoen aan mediawatch en hun bevindingen presenteren aan de media, via Kif Kif of rechtstreeks. De Cel Diversiteit van de VRT biedt kansen met vooropleidingen tot journalist, bezoeken voor scholieren, maar mensen moeten die ook grijpen.
- Minister Kathleen Van Brempt maakt een nieuwe **database** waarin alle kansengroepen worden opgenomen met contactpersonen voor de media (vervolg op en uitbreiding van 'gevestigde waarden').
- In stadskranten en -folders meer aandacht voor beeldvorming (kennis en capaciteiten verhogen door vormingen). Nu gaan artikels eerder over thema's gerelateerd aan diversiteit en het etnische. Graag zouden we hier normalisering van diversiteit terug vinden, alle bewoners moeten zich erin kunnen terugvinden.

Bedreigingen:

- Verbeteren van beeldvorming is een proces van **lange adem**, resultaten laten zich niet snel zien of opmerken, en zijn zeer moeilijk meetbaar.
- **Geen achterban** die druk kan uitoefenen. Hoewel slechte beeldvorming een bron van frustratie is van etnische minderheden, weten ze niet wat ze kunnen doen en is dit ook vaak geen prioriteit (bij gebrek aan werk, goede woning, soms taalproblematiek, etc.). De **media** aanpakken is **moeilijk** indien geen achterban en geen macht en geen totale onafhankelijkheid zoals Kif Kif. Indien we voor andere acties tegelijkertijd gebruik willen maken van de media, zoals bij het verspreiden van persteksten, dan mogen we hen niet te veel tegen ons in het

harnas jagen. Een functie/organisatie die beiden wil doen, kan zich makkelijk/snel in de vingers snijden.

- In het werkveld (VMC, integratiecentra, diensten) bestaat er **geen eenvormig idee** van de acties die genomen dienen te worden rond beeldvorming.
- Afwezigheid van voldoende **contact met en kennis van de doelgroep**, wat vinden ze zelf? Welke regionale media gebruiken ze?
- Blijvende negatieve beeldvorming van etnisch-culturele minderheden in de media.
- Grote aanwezigheid en verdere opkomst van rechtse partijen die een negatief beeld poneren van alles wat te maken heeft met migratie, allochtonen, enz.
- (vrijwel volledige) afwezigheid van diversiteit in **machtsstructuren**: wie heeft sleutelposities in handen, wie kiest de beelden? (man, blank, hoogopgeleid, hetero).
- Gebrek aan diversiteit binnen het **personeelsbestand** van de media en de door hun opgevoerde deskundigen of getuigen (geldt voor heel Vlaanderen).

Wat zijn de mogelijkheden op het gebied van beeldvorming:

- Het organiseren van mediawatch die een bepaald programma volgt op tv (WTV-Focus) en analyseert. Of West-Vlaamse kranten, weekbladen, regiopagina's en stadskranten analyseert en terugkoppelt naar die schrijvers/makers.
- Vormingen: etno-communicatie en beeldvorming, mediatraining, etc.
- Ontmoeting: sociale cohesie (want onbekend maakt onbemind).
- Netwerking: zodat journalisten allochtonen kunnen ontmoeten en leren kennen en in contactboekjes opnemen.

7.6 Huisvesting

7.6.1 Inleiding

Huisvesting wordt steeds meer een belangrijk sociaal thema. Door hun vaak zwakke sociale positie krijgen ECM te maken met vooroordelen, armoede, enz. Nieuwe wetgeving heeft een grote impact. Ook in West-Vlaanderen merken we dit op. Daarom hieronder een analyse van deze huisvestingsmarkt en wetgeving en de situatie in West-Vlaanderen.

Huisvesting is een fundamenteel recht (dit staat zo in de grondwet – artikel 23) en is voor personen (individuen), gezinnen en gemeenschappen van vitaal belang: het vormt immers een kritische factor bij de bevordering van integratie of bij het uitbouwen van een zelfstandig leven; bv. bij personen met een beperkte mobiliteit.

7.6.2 Discriminatie op de huisvestingsmarkt

Het vinden van een degelijke en betaalbare woning is moeilijk voor allochtonen, omdat er veel racisme en vooroordelen leven bij zowel de verhuurders als bij de verhuurkantoren (immobilia). Vaak krijgen deze laatste van de verhuurders of verkopers de opdracht om zeker niet aan ECM te verhuren of te verkopen. Ook ten opzichte van cliënten van het OCMW, bestaan deze vooroordelen.

Ten dele zijn deze vooroordelen gebaseerd op de vrees voor verloedering, vervuiling en het uitleven van een woning. Ook gaan verhuurders er van uit dat deze groep een groter risico vormt om de huur niet te kunnen voldoen wegens geldtekort⁴⁵.

⁴⁵ Gesprek met Fred Boone, Welzijnswerker stad Roeselare

Raciaal onderscheid op het gebied van huisvesting wordt vermeld als één van de belangrijkste problemen in verschillende Europese lidstaten, vooral wat betreft reclame voor huisvesting met restricties voor 'vreemdelingen'. In 2006 veroordeelde een Belgisch gerechtshof een gedaagde bijvoorbeeld tot drie jaar voorwaardelijke gevangenisstraf voor het publiceren van reclame voor onroerend goed dat aangaf dat het appartement in een 'vreemdelingvrij' gebouw was gesitueerd⁴⁶.

De Brusselse organisatie ALARM (Action pour un logement accessible aux réfugiés à Molenbeek) ontwikkelde praktijktesten. Deze testen via telefoonenquête hebben onomstreden aangetoond dat personen met een vreemde naam of met een precair statuut (asielzoekers, vluchtelingen, etc.) duidelijk meer problemen ondervinden om een afspraak te kunnen maken met een verhuurder/immobiliënagent⁴⁷.

Nogal wat personen ervaren een discriminatie op de huisvestingsmarkt. Het komt voor dat huiseigenaars niet bereid zijn om woningen aan ECM te verhuren of te verkopen. Anderen vragen uitzonderlijk hoge huren of borgsommen, verlangen onnodige documentatie en referenties of weigeren personen die zich borg stellen te accepteren.

Uit de individuele dossierbehandeling stellen onze partners vast dat zulk een discriminatie melden als omslachtig wordt beschouwd en bovendien is deze moeilijk te bewijzen. Om dit probleem deels op te vangen (en waarmee ook erkend wordt dat het wel degelijk een probleem is), is er verandering gekomen in de huurwetgeving. Tegenwoordig is een verhuurder verplicht om de huurprijs te afficheren, zodat deze niet spontaan kan worden opgetrokken bij het zien of horen van iemand van een etnisch-culturele minderheid.

7.6.3 Verplichte affichering huurprijs

Sinds 18 mei 2007 dienen de huurprijs en de gemeenschappelijke kosten in elke publieke mededeling in verband met de verhuring bekendgemaakt te worden. Inbreuken op deze verplichting kunnen op gemeentelijk niveau worden bestraft met een administratieve geldboete tussen 50 en 200 Euro.

Of deze wetgeving al dan niet wordt nageleefd, is niet duidelijk. Wel kan iedereen observeren dat niet alle verhuurfiches aan ramen van huizen een prijs vermelden⁴⁸

7.6.4 Huisvesting en armoede, huren versus kopen

Nico Baeke (Huurdersbond West-Vlaanderen) schat dat ongeveer 75% van de West-Vlamingen eigenaar is van een woning en dat 25% huurt. Dit is uiteraard afhankelijk van regio tot regio. In Oostende ligt de verhouding eigenaar/ huurders bijvoorbeeld iets anders (60% - 40%) wegens de vakantieverblijven.

Het aandeel eigenaars in Vlaanderen van Turkse herkomst ligt met 49,9% iets lager dan het Vlaamse gemiddelde. Bij mensen van Marokkaanse herkomst is slechts 28,5% eigenaar van het huis dat ze bewonen. Deze lage percentages vallen deels te verklaren door de terugkeergedachte bij een deel van de gemeenschap. Daardoor werden investeringen veeleer in het land van herkomst gedaan of er werd gespaard. Deze cijfers vertellen echter evenzeer iets over de kwetsbare positie van deze groepen op de woningmarkt.

⁴⁶ Racisme: meer incidenten in tenminste acht EU-landen, 29/08/07

⁴⁷ bron: CGKR

⁴⁸ CGKR

7.6.5 (On-)Betaalbaarheid van een woning

Uit een interview in het Huurdersblad⁴⁹ met Anke Hintjens blijkt dat vooral de huurprijzen van de slechtste huurwoningen het scherpst stijgen. Die private huurmarkt richt zich ten andere meer en meer op personen en gezinnen die uit de andere woningmarkten weg worden geselecteerd. Zij kunnen nergens anders terecht. Denk maar aan de ellenlange wachtlijsten voor een sociale huurwoning. En de koopmarkt vormt voor velen al lang geen optie meer. Vaak huren ze woningen in de 19de-eeuwse gordel van de stad, woningen die daarenboven nog eens zijn opgedeeld in verdiepingen of zelfs in kamers. De hoge huurprijzen versterken het verarmende effect. Een neerwaartse spiraal dus.

Gemiddelde huurprijs

Volgens Nico Baeke van de Huurdersbond West-Vlaanderen is het quasi onmogelijk om de gemiddelde huurprijs te geven voor appartementen of woningen in West-Vlaanderen. Toch geeft hij aan dat het zeer moeilijk is om iets te vinden onder de 450 euro (appartement) of 500 euro voor een woning. Hij stelde ook voor om zelf de test te doen op Immoweb. Op 14/11/07 vonden wij daar 7 woningen in West-Vlaanderen met een huurprijs van €500 of minder. We vonden 13 appartementen die €450 of minder moesten kosten (met twee slaapkamers) waarvan 3 vakantiewoningen en 2 per jaar te verhuren (ook aan de kust). Zo blijven er 8 appartementen over voor heel de provincie.

Van de huurders huurt 18,5 procent op de private markt en 6 procent sociaal. Voor een sociale huurwoning staat men al makkelijk 3 jaar op de wachtlijst, tijdens die jaren huurt men meestal op de private markt.

Uitgaven voor huisvesting

Voor gezinnen die in armoede leven vertegenwoordigen de kosten voor huisvesting (huur, verwarming, levering van water, gas, elektriciteit) zeer vaak een belangrijk deel van het budget, zij overschrijden dikwijls de helft van het budget. En dit ondanks het feit dat de huisvesting vaak klein, weinig comfortabel of zelfs ongezond is⁵⁰.

Bij de lagere inkomensgroepen blijkt het zwaartepunt in de uitgaven vooral bij huisvesting te liggen: deze kost neemt bij de 10% armsten 35% van het totale uitgavenpakket in, terwijl dat bij de 10% rijksten 21% is. In absolute cijfers (of centen), besteden deze laatsten echter bijna het dubbel aan huisvesting dan de armsten (gemiddeld € 915 in het hoogste versus € 483 in het laagste deciel).

Armoede en sociale uitsluiting

Allochtonen hebben vaker een inkomen dat onder de armoedegrens valt dan autochtonen⁵¹. De helft van de allochtonen van Turkse en Marokkaanse afkomst in ons land heeft een kleiner inkomen dan de armoederisicogrens van 777 euro per maand. Voor autochtone Belgen ligt dat cijfer maar op tien procent. Het gemiddelde maandinkomen van de allochtonen ligt tussen 610 en 742 euro. Dat blijkt uit een studie van de Universiteit Antwerpen. "Allochtone problemen oplossen en integratie realiseren is geen kwestie van wat taallessen alleen", besluit onderzoekster Bea Van Robaey. "Mensen moeten eerst en vooral kunnen overleven."

⁴⁹ Huurdersblad, nr 183, p. 6

⁵⁰ bron: Een andere benadering van armoede-indicatoren: onderzoek-actie-vorming. Maart 2004

⁵¹ Artikel: Helft allochtonen leeft in armoede (Nieuwsblad 31/05/06)

Onderzoekster Bea Van Robaeys maakt zich in het mondiaal magazine MO* erg zorgen omdat de allochtonen van de tweede en derde generatie nog slechtere vooruitzichten hebben dan de gastarbeiders die indertijd naar hier zijn gehaald. Dat is het gevolg van de arbeidsmarkt, die er steeds slechter uitziet voor laaggeschoolden⁵².

Stijgende prijzen, afnemende toegankelijkheid

De krapte in de huurmarkt neemt toe, waardoor de prijzen stijgen. Dit maakt dat de verhuurder meer kan selecteren en dus ook meer kan discrimineren. Vooral alleenstaande ouders met kinderen en ECM krijgen hiermee te maken. Voor alleenstaande ouders is het vaak moeilijk om in september en rond de eindejaarsperiode alle rekeningen te voldoen. De verhuurder heeft liever zekerheid en zal iemand accepteren met grotere financiële zekerheid.

Een mogelijkheid is bijvoorbeeld dat de huur per kwartaal betaald moet worden. Bij het niet betalen kan er meteen een procedure gestart worden tot verbreking van het contract. Op die manier kan een verhuurder sneller van een huurder afkomen.

De uitsluiting wordt al snel duidelijk bij het volgende voorbeeld waarbij het huis verhuurd wordt voor 500 euro in de maand:

De eerste huur (voor het kwartaal) bedraagt: 1500 euro

De waarborg (ten minste twee maanden) is: 1000 euro

De commissie (een maand + btw + plaatsbeschrijving) is 750

Totaal: 3250 euro dient direct in een keer betaald te worden. Voor veel mensen onmogelijk. Dit gebeurt zogenaamd om te zorgen dat er geen wanbetalers in de woning zouden komen, maar maakt de markt ontoegankelijk voor mensen die minder kapitaalkrachtig zijn.

De prijzen op de markt worden ook kunstmatig opgedreven door makelaars die verkopers overtuigen van het feit dat ze een betere (hogere) prijs voor hun woning kunnen krijgen. Door de krapte van de markt heeft dit ook succes. De hoge prijs van woningen zorgt er ook voor dat een bepaalde groep mensen nooit zal kunnen kopen, maar altijd zal moeten huren.

7.6.6 Nieuwe wetgeving sociale huisvesting

7.6.6.1 Nieuwe regel bij gezinshereniging

De in België wonende echtgenoot of partner moet over voldoende huisvesting beschikken om zijn echtgenoot of partner te kunnen opvangen. Dit wil zeggen dat de woning moet voldoen aan de elementaire veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsvereisten⁵³.

Benodigde documenten naast onder andere een paspoort, huwelijksakte, enz. zijn de attesten van voldoende huisvesting van de gemeente (een "bijlage 7"). Dit attest "bijlage 7" moet 6 maanden op voorhand aangevraagd worden bij de gemeente. Bij de aanvraag van dit attest levert de gemeente een ontvangstbewijs af (een "bijlage 6").

⁵² WWI

⁵³ bron: Vlaams MinderhedenCentrum (VMC)

Indien de gemeente niet binnen een termijn van 6 maanden beslist of het attest kan afgeleverd worden, dan wordt de vreemdeling geacht over voldoende huisvesting te beschikken. In zo'n geval kan men de zes maanden oude "bijlage 6" bij de aanvraag voegen als bewijs van voldoende huisvesting of een bewijs dat dit attest meer dan zes maanden geleden is aangevraagd (een zes maanden oude "bijlage 6").⁵⁴

7.6.6.2 Huurwaarborg twee maanden in plaats van drie?

Er is een nieuwe wet in verband met de huurwaarborg. Tot voor kort was deze drie maanden huur. Voor veel mensen is dat een veel te groot bedrag dat ze niet kunnen voorleggen. Daarom is het nu voldoende om twee maanden huur te betalen. Maar alleen maar als het bedrag in een keer kan worden overgemaakt. Anders is het toch drie maanden maar in schijven te betalen. De meeste immobiliakantoren vangen dit op door de huurder een verzekering van Corfina aan te bieden. Dit is eigenlijk koppelverkoop en bij de wet verboden. Meestal moet de huurder eerst tekenen voor deze verzekering voor hij verder kan met de procedure en het contract kan tekenen, op die manier zeggen de kantoren dat het geen koppelverkoop zou zijn.

7.6.6.3 Kaderbesluit sociale huur⁵⁵

Het nieuwe kaderbesluit sociale huur dat in werking treedt vanaf 1 januari 2008 bevat enkele elementen die betrekking hebben op allochtone (kandidaat)huurders. Deze gelden in principe voor iedereen ook voor Walen die zich in Vlaanderen willen inschrijven. Een 70-jarige vrouw die zich wil inschrijven moet haar diploma kunnen voorleggen vooraleer ze zich kan inschrijven.

We vatten ze hieronder voor u samen.

Inschrijving voor een woning

Een kandidaat-huurder kan ingeschreven worden op voorwaarde dat hij/zij:

- ingeschreven is in het vreemdelingenregister. Vroeger volstond een inschrijving in het wachtregister. Concreet betekent dit dat asielzoekers die nog niet erkend zijn, niet meer kunnen ingeschreven worden als kandidaat-huurder.
- voldoet aan de inburgerings- en taalbereidheidsvoorwaarde

Taalbereidheidsvoorwaarde:

De kandidaat-huurder moet een getuigschrift of diploma van het basisonderwijs, secundair onderwijs of hoger onderwijs voorleggen dat behaald is in een door de Vlaamse Gemeenschap of in een door het Koninkrijk Nederland erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling. Als de kandidaat-huurder hierover beschikt, voldoet hij aan de taalbereidheidsvoorwaarde en is hij/zij dus verder in orde op dat vlak voor de rest van de procedure.

Als de persoon geen diploma of getuigschrift zoals hierboven beschreven kan voorleggen, maar wel over een of ander studiebewijs, getuigschrift of diploma beschikt waaruit blijkt dat hij/zij een opleiding heeft genoten met een minimum niveau van eenvoudig interactief Nederlands taalgebruik, is dit ook voldoende.

De persoon kan vrijstelling krijgen op basis van een toelatingsproef van een Centrum voor Basiseducatie of een Centrum van Volwassenenonderwijs.

De persoon kan vrijstelling krijgen wanneer het Huis van het Nederlands (dat taaltesten organiseert) verklaart dat de persoon het vereiste niveau haalt.

⁵⁴ VMC

⁵⁵ Tekst VVSG: implementatie van sociaal huurbesluit oktober 2007 door de lokale besturen die sociale verhuurder zijn, 13 november 2007, 9p.

Ook voldoende is een verklaring van het Huis van het Nederlands dat de persoon een cursus NT2 (Nederlands tweede taal) heeft gevolgd en minimaal 80% van de lessen aanwezig was

Ook voldoende is een verklaring van het Huis van het Nederlands dat men deelneemt aan een cursus. (Dit volstaat om ingeschreven te kunnen worden, maar is niet voldoende om na eventuele toewijzing de woning te kunnen behouden).

Een verklaring van het Huis van het Nederlands dat een intake werd afgenomen wordt ook aanvaard. Ook hier geldt dat dit volstaat om ingeschreven te worden, niet om een eventueel toegewezen woning te kunnen behouden.

Inburgeringsvoorwaarde:

Bij iedere kandidaat-huurder moet voor de inschrijving de taalbereidheidsvoorwaarde getoetst worden, behalve voor de verplichte inburgeraar (volgens het inburgeringsdecreet). Die moet namelijk voldoen aan de inburgeringsvoorwaarde.

Of een kandidaat-huurder verplicht inburgeraar is, kan vastgesteld worden via de Kruispuntbank Inburgering (KI). Als de persoon niet terug te vinden is in de KI, moet de sociale verhuurder hem doorsturen naar het onthaalbureau. Voor meer informatie over wie behoort tot de groep verplichte inburgeraars verwijzen we naar 1.6.1 van deze omgevingsanalyse.

Toelating tot een sociale huurwoning

Een kandidaat-huurder kan maar worden toegelaten tot een sociale huurwoning wanneer hij voldoet aan de toelatingsvoorwaarden. De toelatingsvoorwaarden zijn in principe dezelfde als de inschrijvingsvoorwaarden (zie hierboven).

Bedreigingen:

- minder goedkope woningen
- mensen die niet met gezinshereniging te maken hebben, wel nog altijd bedreigd worden door huisjesmelkers, slechte woningen die minder kosten
- slechte staat sociale woningen, te lange wachtlijsten, wijken: waar autochtonen niet meer willen wonen wegens te veel allochtonen en verloedering van de buurt, voor oudere mensen niet toegankelijke of aangepaste woningen.
- Samenlevingsconflicten tussen bevolkingsgroepen
- **Mensen raken de weg kwijt.** De dienstverlening rond wonen is een web van premies, regels, diensten, wetten, etc. zeer complex. Voor een ingewikkeld probleem moeten vaak verschillende diensten gecontacteerd worden. Er is een grote versnippering en daardoor vaak grote onduidelijkheid, vooral voor mensen die minder assertief zijn. Een mogelijke oplossing hiervoor kan inderdaad de woonwinkel zijn, maar niet alle woonwinkels zijn evengoed uitgebouwd. Sommige ontlenen enkel gereedschap. Andere, zoals die van Izegem zijn een echte éénloket functie met ruimtes voor gesprekken en meer info, doorverwijzing, etc. Hier hangt wederom veel af van de opvattingen van het lokale bestuur over de invulling van een woonwinkel.⁵⁶

Rol van vzw provinciaal IntegratieCentrum:

- Trekker (provinciaal/lokaal) overleg rond huisvesting: Huis van het Nederlands, Onthaalbureau, de huurdersbond, OCMW's, verschillende afdelingen van SVK's, etc. kunnen hier bijeenkomen voor overleg, vorming, intervisie en afstemming tussen diensten.
- Inventarisatie?

⁵⁶ Gesprek met Hans De Greve (stafmedewerker armoedebeleid, Vlaams netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen op 13/11/07

- **Vormingen**
 - Hulp- en dienstverleners bekendmaken met leefgewoonten, huurders ondersteunen door te wijzen op juiste 'attitude' of gebruik van voorzieningen in een woning.
 - Vorming rond etnische minderheden, armoede, ...
- **Sensibilisatie**
- **Samenwerken met VMC, CGKR en andere rond een project**
- **Project Weg-Wijs rond huisvesting**
- **Bekendmaking Huurdersbond: het is beter dat de mensen de juiste dienst kennen dan dat ze de wetgeving kennen, is ook voor autochtonen zeer moeilijk. Nu komen de meeste mensen bijvoorbeeld pas bij de Huurdersbond als het al te laat is, als het contract al getekend is.**